

สวัสดีภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

ปริญญานิพนธ์
ของ
นชนก เสริมบุญครอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2550

สวัสดีภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ

ปริญญานิพนธ์
ของ
นชนก เสริมบุญครอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2550
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

สวัสดีภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมแห่งประเทศไทย
ของ

นชนก เสริมบุญครอง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่..... เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2550

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างสูงจากรองศาสตราจารย์ ดร. เยาวพา เตชะคุปต์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการ ที่ให้คำแนะนำข้อคิดและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ และให้ความเมตตากรุณาเป็นอย่างดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ และอาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งโรจน์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์พัชรา พุ่มพชาติ อาจารย์ปราณี นาคทอง อาจารย์สุขใจ ลีมวงษ์ และอาจารย์นันทิยา รักตประจิต ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญและให้คำแนะนำ ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ให้มีคุณภาพ

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อประเสริฐ ตรรกเวทย์ ชิสเตอร์วรรณวิมล สุขสวัสดิ์ และทุกคนในครอบครัว ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมการศึกษาของผู้วิจัยอย่างดียิ่งตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่านที่ได้กรุณาให้การอบรมสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ดีและมีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัยจนทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา

ขอขอบคุณ คุณมุกดา เสริมบุญครอง คุณชัยมณี วงศ์สุริย์ และขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ คำปรึกษาตลอดจนเป็นกำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบุพการีทั้งสองที่ได้อบรมเลี้ยงดูให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้วิจัย และพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้รับประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์อันทรงคุณค่ายิ่ง

นชนก เสริมบุญครอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
สวัสดิภาพในโรงเรียนของเด็กปฐมวัย.....	7
ความหมายสวัสดิภาพในโรงเรียนของเด็กปฐมวัย.....	7
หน้าที่หลักในโรงเรียนของเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับสวัสดิภาพ.....	9
มาตรการดูแลความปลอดภัยในโรงเรียนของเด็กปฐมวัย.....	10
ปัญหาอันตรายที่พบในโรงเรียนของเด็กปฐมวัย.....	11
การจัดการและบริการด้านสวัสดิภาพ.....	13
สวัสดิภาพด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ.....	13
สวัสดิภาพด้านสนามเด็กเล่น.....	23
สวัสดิภาพด้านรถรับ - ส่งนักเรียน.....	25
สวัสดิภาพด้านโภชนาการ.....	28
สวัสดิภาพด้านสุขอนามัย.....	32
แนวการจัดสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 ใน เครือข่ายองค์กรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ.....	35
ประวัติความเป็นมาของฝ่ายการศึกษาในโรงเรียน ขององค์กรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ.....	35
ปรัชญาการศึกษาฝ่ายการศึกษาในโรงเรียน ขององค์กรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ.....	38
นโยบายฝ่ายการศึกษาในโรงเรียนขององค์กรสังฆมณฑล กรุงเทพฯ.....	39
การบริหารงานโรงเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยในเครือ	

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
มาตรฐานโรงเรียนในเครืออัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ.....	43
ความสำคัญของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขต การศึกษาที่ 2 เครืออัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ.....	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	45
งานวิจัยในประเทศ.....	46
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	54
การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
การนำเสนอข้อมูล.....	59
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	70
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
อภิปรายผลการวิจัย.....	72
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	75
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	76
ภาคผนวก.....	83
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	84
ภาคผนวก ข แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	86
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	93

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองและครู จำแนกตามโรงเรียน.....	54
2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพผู้ตอบ แบบสอบถาม เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับ การศึกษา.....	60
3 สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ด้าน อาคาร-สถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ.....	61
4 สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ด้านสนามเด็กเล่น.....	64
5 สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ด้าน รถรับ-ส่งนักเรียน.....	66
6 สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯด้าน โภชนาการ.....	68
7 สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ด้านสุขอนามัย.....	69

สวัสดีภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ

บทคัดย่อ
ของ
นชนก เสริมบุญครอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2550

นชนก เสริมบุญครอง. (2550). *สวัสดิกภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือจักรภพสงฆมณฑล*
กรุงเทพฯ. ปริญญานิพนธ์นิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :
รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์, รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสวัสดิกภาพในด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
ทางกายภาพ ด้านสนามเด็กเล่น ด้านรถรับ-ส่งนักเรียน ด้านโภชนาการ และด้านสุขอนามัยของ
เด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและครู

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองและครูของเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษา
ในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครือจักรภพสงฆมณฑลกรุงเทพฯ ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น
(Stratified Random Sampling) ร้อยละ 20 สำหรับผู้ปกครองและจากการเลือกแบบเจาะจง
(Purposive Sampling) สำหรับครู จำแนกเป็นผู้ปกครอง 308 คน และครู 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามสวัสดิกภาพของเด็กปฐมวัยใน
โรงเรียนเครือจักรภพสงฆมณฑลกรุงเทพฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 ทำการ
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า

สวัสดิกภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือจักรภพสงฆมณฑลกรุงเทพฯ ตามความคิดเห็น
ของผู้ปกครองและครูด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสนามเด็กเล่น ด้าน
รถรับ – ส่งนักเรียน ด้านโภชนาการ และด้านสุขอนามัย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

EARLY CHILDHOOD'S SAFETY IN THE RELIGIOUS SCHOOLS
UNDER THE BANGKOK ARCHDIOCESE

AN ABSTRACYT

BY

NACHANOK SERMBOONKRONG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

May 2007

Nachanok Sermboonkrong. (2007). *Early Childhood's Safety in the religious schools under the Bangkok Archdiocese. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Education), Bangkok : Graduate School.*
Srinakharinwirot University, Advisor Committee :
Assoc.Prof.Dr. Yawvapa Tejagupta, Assoc.Prof.Nipa Sripairot.

The purpose of this research was to study of early childhood safety rearing practice in the aspect of age, vocation, income, and education.

The sample consisted of 308 parent and 100 teachers of early childhood in the Religious School in the educational area 2 under the Bangkok Archdiocese by 20% of stratified Random Sampling for the parent and by purposive Sampling for the teachers

The instrument was a structural questionnaire constructed by the researcher with reliability of .92. The data was tallied, tabulated and analyzed using means and standard deviation.

The results of the study were summarized as followed :

The opinion level of the parent and teachers of early childhood's safety in the Religious Schools in Bangkok Archdiocese in school building, school bus, physical environment, playground, nutrition and healthy were as much level.

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเพราะประสบการณ์ต่างๆ ที่เด็กได้รับในช่วงนี้จะมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างความพร้อมและการพัฒนาการของเด็กในระดับต่อไป รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาระดับนี้ จึงได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติไว้ว่า หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิตของแต่ละบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา. 2521:6) ทั้งนี้เพื่อให้เด็กในวัยนี้เติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงเป็นภารกิจที่รัฐและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญ ดังที่สะท้อนให้เห็นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ต่อเนื่องมาจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549) ซึ่งยึดหลัก “เศรษฐกิจพอเพียง” โดยวางรากฐานการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็ง ยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองได้อย่างรู้เท่าทันโลก โดยการพัฒนาคุณภาพคน ปฏิรูปการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ ปฏิรูประบบสุขภาพ สร้างระบบคุ้มครองความมั่นคงทางสังคมที่สร้างหลักประกันแก่คนทุกช่วงวัย และจากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545–2549) ได้ระบุไว้ในหลักการเป้าหมายข้อหนึ่งว่าต้องพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล โดยตั้งเป้าหมายให้เด็กปฐมวัย อายุ 0 – 5 ปีทุกคนได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา ที่ได้มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาระดับปฐมวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.2546:2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ซึ่งยึดหลักแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ การพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมามีแนวโน้มว่าจะประสบความสำเร็จในการขยายบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับหนึ่ง แต่มีปัญหาในเรื่องความครอบคลุมของบริการและความเสมอภาคทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้ด้อยโอกาสยังขาดโอกาสในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวคือ ในปี 2537 มีเด็กกลุ่มอายุ 3 – 5 ปี เพียงร้อยละ 65.4 ที่ได้รับการเตรียมความพร้อมระดับปฐมวัย เด็กปฐมวัยทุกคนควรได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 1 ปี ก่อนปี 2544 และเด็กอายุ 3 – 5 ปี เข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 ในปี 2544 (คณะกรรมการ.2540:78)

ในสังคมปัจจุบัน ความต้องการในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ทั้งนี้เพราะภาวะทางเศรษฐกิจและสภาพทางสังคมซึ่งพ่อแม่จะต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ทำให้พ่อแม่ต้องส่งลูกเข้าโรงเรียนหรือสถานรับเลี้ยงเด็กเร็วกว่าเดิม การจัดสถานรับเลี้ยงเด็กในระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพจะช่วยในการแก้ปัญหาของสังคม เป็นการแบ่งเบาภาระให้กับพ่อแม่ และยังมีส่วนร่วมช่วยในการพัฒนาเด็กอย่างถูกต้องและเหมาะสมอีกด้วย (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542) อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่จะสนองความต้องการของผู้ปกครอง ซึ่งแม้ว่าโรงเรียนจะมีปรัชญาเพื่อเตรียมความพร้อม และแต่ในทางปฏิบัติโรงเรียนจะมุ่งเน้นทางด้านวิชาการความรู้ต่าง ๆ ให้แก่เด็กเนื่องจากผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญในเรื่องการเตรียมความพร้อม และผู้ปกครองส่วนใหญ่ตัดสินใจส่งเด็กเข้าเรียนต่อในโรงเรียนอนุบาลที่เน้นการสอนอ่านเขียนอีกด้วยเหตุผลเพื่อเป็นการเตรียมเด็กเข้าเรียนต่อในโรงเรียนเอกชนที่มีชื่อเสียง (วิไล ธนวิวัฒน์.2541:150) ปัญหาการจัดการศึกษาในโรงเรียนนอกจากการเตรียมความพร้อมเพื่อการพัฒนาการตามวัยแล้ว ส่วนหนึ่งที่ผู้ปกครองให้ความสนใจมาก คือ สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัย งานความปลอดภัยในสถานศึกษาปฐมวัยเป็นงานที่สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถที่จะละเลยไปได้ เนื่องจากในปัจจุบันระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยภายในสถานศึกษา และการป้องกันมิให้เด็กมีอันตรายจากสิ่งต่าง ๆ ในขณะที่เด็กอยู่ในความรับผิดชอบของสถานศึกษา ถูกกำหนดออกมาบังคับใช้ทั้งสถานศึกษาภายในประเทศและต่างประเทศ (สุโขทัยธรรมาธิราช. 2529:133) ระบบครอบครัวเป็นระบบทางสังคมระบบหนึ่งซึ่งผู้ปกครองมีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูโดยตรง ถึงแม้ว่าเด็กจะมาอยู่โรงเรียนแล้วก็ตามความต้องการของผู้ปกครองจะเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญซึ่งทางหน่วยงานซึ่งจัดบริการสำหรับเด็กวัยระดับปฐมวัยจะต้องให้ความสนใจ จากงานวิจัยของ สุภาวดี ชูติชูเดช (2524:บทคัดย่อ) จากการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชนะการประกวด และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ไม่ส่งเข้าประกวดของกรมพัฒนาชุมชนพบว่า สถานเลี้ยงเด็กกลางวันที่ดีต้องจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายใน ภายนอกให้สะอาดและปลอดภัย บุคลากรที่อบรมและดูแลเด็กต้องมีความเข้าใจพัฒนาการเด็กและมีน้ำใจ มีเมตตา และสถานรับเลี้ยงเด็กต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครอง เพราะผู้ปกครองจะมีส่วนช่วยพัฒนาสถานรับเลี้ยงเด็กให้พัฒนาได้เต็มศักยภาพ นอกจากนั้นยังพบปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิภาพของนักเรียนอีกด้วย จากสถิติอุบัติเหตุในสถานศึกษา 2537 ของคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งรวบรวมโดยศูนย์ข้อมูลพบว่าเด็กอายุแรกเกิดถึง 6 ปี ได้รับอุบัติเหตุถึงร้อยละ 38.6 สถานที่เกิดอุบัติเหตุในโรงเรียนพบที่สนามโรงเรียนมากที่สุดร้อยละ 30 รองลงมาคือระเบียงอาคารร้อยละ 21.7 และบันไดขึ้นลงร้อยละ 16 ชนิดของอุบัติเหตุที่พบมาก คือการพลัดตกหกล้มบนพื้นระดับเดียวกัน เกิดลื่นถลลไถโดยวัตถุหรือของมีคม เป็นต้น (คณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ. 2537:3-4) โสภภาพรรณ ชัยสมบัติ ให้ความเห็นว่าโรงเรียนควรเป็นสถานที่ปลอดภัยไม่สกปรก ชุลมุนวุ่นวาย หรือมีโจรผู้ร้าย (โสภภาพรรณ ชัยสมบัติ.2528:28) ทั้งนี้เพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เขาไม่สามารถป้องกันตนเองได้ความรู้ความเข้าใจของเขาอยู่ในระดับความคิดก่อนปฏิบัติเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัส

(Sensory motor) และการเรียนรู้ โดยตรงเท่านั้น (Piaget.1962 : 42) ด้วยเหตุนี้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยให้ความสนใจต่อระบบสวัสดิภาพของเด็ก ดังนั้นการดูแลเอาใจใส่ของผู้ปกครองจึงมีความสำคัญต่อการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาเพราะเด็กปฐมวัยทุกคนจะต้องมาจากชุมชนที่อยู่โดยรอบของโรงเรียน ด้วยเหตุนี้การได้ทราบถึงพื้นฐานความคิดเห็นของบิดามารดา หรือผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับความปลอดภัยและสวัสดิภาพของเด็กจะทำให้ทราบถึงความต้องการของผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษาของบุตรหลานในอนาคต (พรสิริ อิงคชัยโชติ.2527: 5) โรงเรียนในเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสนใจที่จะสำรวจความคิดเห็นผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 ในเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้แนวทางในการพัฒนาความปลอดภัยให้กับเด็กปฐมวัยและสร้างความไว้วางใจแก่พ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 ในเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดการด้านสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ใน 5 ด้าน คือ

1. ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
2. ด้านสนามเด็กเล่น
3. ด้านรถรับ-ส่งนักเรียน
4. ด้านโภชนาการ
5. ด้านสุขอนามัย

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยตามความคิดเห็นผู้ปกครองและครู เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียน และบริการของโรงเรียนด้านสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัย ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้เกี่ยวกับภัยอันตรายต่าง ๆ การป้องกันและการหลีกเลี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับตนเอง และผลของการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการสร้างมาตรฐานโรงเรียนด้านสวัสดิภาพ การบริการ และการจัดการความปลอดภัยแก่เด็กระดับปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯด้วย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองและครูของเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครือจักรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนคอนเซ็ปชัญ โรงเรียนโยนออฟอาร์คอนุบาล โรงเรียนแม่พระฟาติมา และโรงเรียนพระมารดานิจานุเคราะห์ จำแนกเป็นผู้ปกครอง 1,538 คน และครู 100 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองและครูของเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครือจักรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนคอนเซ็ปชัญ โรงเรียนโยนออฟอาร์คอนุบาล โรงเรียนแม่พระฟาติมาและโรงเรียนพระมารดานิจานุเคราะห์ จำแนกเป็นผู้ปกครอง 308 คน และครู 100 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ความคิดเห็นผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครือจักรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ใน 5 ด้าน คือ

1. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
2. ด้านสนามเด็กเล่น
3. ด้านรถรับ-ส่งนักเรียน
4. ด้านโภชนาการ
5. ด้านสุขอนามัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความคิดเห็นของผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัย หมายถึง ความรู้สึกของผู้ปกครองและครูที่เห็นว่าโรงเรียนได้จัดให้กับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือจักรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เพื่อความปลอดภัยของเด็กปฐมวัยในด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสนามเด็กเล่น ด้านรถรับ-ส่งนักเรียน ด้านโภชนาการ และด้านสุขอนามัยสำหรับเด็กปฐมวัย

2. สวัสดิภาพเด็กปฐมวัย หมายถึง การดำเนินการในโรงเรียนเครือจักรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ต่อการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กจากการใช้ การเล่น รวมถึงบริการที่ทางโรงเรียนจัดให้สำหรับเด็กปฐมวัยในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 สวัสดิภาพด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง ลักษณะสภาพและการจัดการพื้นที่อาคารสถานที่ แสง ความสะอาด สนาม ต้นไม้ รวมถึงอุปกรณ์ที่ใช้เพื่อการป้องกัน และรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก

2.2 สวัสดิภาพด้านสนามเด็กเล่น หมายถึง บริเวณสนามของโรงเรียนที่อยู่ภายนอกอาคารที่ทางโรงเรียนจัดให้สำหรับเด็กปฐมวัยได้เล่นกลางแจ้ง การดูแล การรักษาความปลอดภัยทั่วไป และการป้องกันอุบัติเหตุขณะเด็กเล่นหรือทำกิจกรรมในโรงเรียน

2.3 สวัสดิภาพด้านรถรับ-ส่งนักเรียน หมายถึง การดูแลรักษาความปลอดภัยของเด็กปฐมวัยที่ขับรถที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อเป็นการบริการรับ-ส่งนักเรียนจากบ้านถึงโรงเรียนและจากโรงเรียนถึงบ้านเป็นประจำ อาจเป็นรถลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น รถกระบะเล็ก รถตู้ รถยนต์ หรือรถโดยสารขนาดกลางและขนาดใหญ่

2.4 สวัสดิภาพด้านโภชนาการ หมายถึง การจัดการบริการเกี่ยวกับอาหาร โดยสร้างนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร ซึ่งประกอบด้วยความปลอดภัย และความปลอดภัยในห้องอาหาร รวมทั้งการจัดโภชนาการสำหรับใส่อาหารและน้ำดื่ม

2.5 สวัสดิภาพด้านสุขอนามัย หมายถึง การจัดการบริการเกี่ยวกับสุขภาพ การบันทึกหลังการตรวจ และการดูแลความปลอดภัยให้ถูกสุขลักษณะ

3. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่ 3 – 6 ปี ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครือจักรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ได้แก่ โรงเรียนคอนเซ็ปชัน โรงเรียนโยนออฟอาร์คอนุบาล โรงเรียนแม่พระฟาติมา โรงเรียนพระมารดานิจานุเคราะห์

4. โรงเรียนในเครือจักรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ หมายถึง สถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนมีทั้งหมด 6 เขตการศึกษาโดยกำหนดจากโรงเรียนในเครือจักรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ โดยเน้นเขตการศึกษาที่ 2 ดังนี้ โรงเรียนคอนเซ็ปชัน โรงเรียนโยนออฟอาร์คอนุบาล โรงเรียนแม่พระฟาติมา โรงเรียนพระมารดานิจานุเคราะห์

5. ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้อุปการะนักเรียนที่รับผิดชอบในการเลี้ยงดู และส่งเสียค่าใช้จ่ายในการเล่าเรียนของเด็กปฐมวัย เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ซึ่งการวิจัยนี้หมายถึง ผู้ที่มีบุตร หรือเด็กปฐมวัยในอุปการะในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครือจักรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

6. ครู หมายถึง ครูประจำการที่ทำหน้าที่สอนเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครือจักรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ประกอบด้วยโรงเรียนคอนเซ็ปชัน โรงเรียนโยนออฟอาร์คอนุบาล โรงเรียนแม่พระฟาติมา โรงเรียนพระมารดานิจานุเคราะห์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและความคิดเห็นผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังนี้

1. สวัสดิภาพในโรงเรียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.1 ความหมายสวัสดิภาพในโรงเรียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.2 หน้าที่หลักในโรงเรียนของเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับสวัสดิภาพ
 - 1.3 มาตรการดูแลความปลอดภัยในโรงเรียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.4 ปัญหาอันตรายที่พบในโรงเรียนของเด็กปฐมวัย
2. การจัดการและบริการด้านสวัสดิภาพ
 - 2.1 สวัสดิภาพด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
 - 2.1.1 ความปลอดภัยของอาคารเรียนและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
 - 2.1.2 การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
 - 2.1.3 การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน
 - 2.1.4 การจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน
 - 2.2 สวัสดิภาพด้านสนามเด็กเล่น
 - 2.3 สวัสดิภาพด้านรถรับ – ส่งนักเรียน
 - 2.3.1 การควบคุมการดูแลการใช้รถรับ – ส่งนักเรียน
 - 2.3.2 หน้าที่หลักของการให้บริการรถรับ – ส่งนักเรียน
 - 2.4 สวัสดิภาพด้านโภชนาการ
 - 2.4.1 หน้าที่หลักของโรงเรียนเกี่ยวกับโภชนาการของเด็กปฐมวัย
 - 2.4.2 การควบคุมการดูแลรักษาโภชนาการในโรงเรียน
 - 2.5 สวัสดิภาพด้านสุขอนามัย
3. แนวการจัดสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 ในเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
 - 3.1 ประวัติความเป็นมาของฝ่ายการศึกษาในโรงเรียนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
 - 3.2 ปรัชญาการศึกษาฝ่ายการศึกษาในโรงเรียนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
 - 3.3 นโยบายฝ่ายการศึกษาในโรงเรียนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
 - 3.4 การบริหารงานโรงเรียนในเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
 - 3.5 มาตรฐานโรงเรียนในเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

4. ความสำคัญของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 ในเครือองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

5.2 งานวิจัยในประเทศ

1. สวัสดิภาพในโรงเรียนของเด็กปฐมวัย

การจัดการศึกษา เพื่อมุ่งเน้นสำคัญที่จะลดความเสียหายและจำนวนอุบัติเหตุลงและเพื่อให้ความปลอดภัยยิ่งขึ้น โดยใช้กระบวนการทางการศึกษา โครงการความปลอดภัยในโรงเรียน จึงก่อให้เกิดเป็นผลของประสบการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะความรู้ ความเข้าใจ นอกจากจะมีความสำคัญยิ่งในการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนแล้ว ยังมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเยาวชนในแต่ละคนอีกด้วย (จินตนา พุกุล.2530:48)

1.1 ความหมายสวัสดิภาพในโรงเรียนของเด็กปฐมวัย

สวัสดิภาพหรือความปลอดภัย หมายถึง การที่ร่างกายปราศจากภัยอันตราย หรือปราศจากการบาดเจ็บ หรือตายทรัพย์สินไม่ได้รับความเสียหาย (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2544) สวัสดิภาพในโรงเรียน หมายถึง การให้การศึกษที่ดีถูกต้องและเหมาะสมแก่นักเรียนและประชาชนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนในด้านเกี่ยวกับสวัสดิภาพ (Safety Education) ที่มีจุดประสงค์เนื้อหา และกระบวนการที่จะทำให้เกิดสวัสดิภาพ หรือความปลอดภัยขึ้นทั้งแก่ตนเอง และแก่ผู้อื่น (วิจิตร บุญยะโหดระ. 2527: 17) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า การให้การศึกษแก่ประชาชนทุกระดับตั้งแต่อนุบาล ถึงอุดมศึกษาและประชาชนโดยทั่วไปเกี่ยวกับอุบัติเหตุเป็นสิ่งป้องกันได้ และจะป้องกันอย่างไร จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาที่เรียกว่า สวัสดิภาพ ซึ่งหมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนทั้งในด้านความรู้ทักษะ เจตคติ การกระทำ และนิสัย เพื่อให้มีสวัสดิภาพ หรือความปลอดภัยเกิดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายให้คนที่ได้รับการศึกษามีจิตสำนึกของความปลอดภัย (Safety Consciousness) หรือสวัสดิภาพนิสัย (Safety Minded) และทุกคนจะต้องช่วยกันร่วมมือให้มีประสิทธิภาพต่อไป (วิจิตร บุญยะโหดระ. 2527: 6)

เดอร์โรเชและไกเซอร์ (Deroche ; Kaiser.1980: 162–163) ได้กล่าวถึงความหมายของงานด้านความปลอดภัยไว้โดยสรุปว่า ความปลอดภัยในสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานทุกวิถีทางที่ทำให้เด็กปลอดภัยทั้งในห้องเรียนและบริการสถานศึกษาไปและกลับจากบ้านและสถานศึกษาอย่างปลอดภัย

ฮิลเดอ์แบร์น (Hildebrand.1984: 205-206) ได้สรุปถึงความปลอดภัยในสถานศึกษาปฐมวัยว่า ความปลอดภัยในสถานศึกษาปฐมวัยต้องพิจารณาถึงอันตรายส่วนของครูและเด็กและ

การให้การดูแลใกล้ชิด อิลเดอร์แบรนต์ ได้เน้นถึงความสำคัญของการประกันภัยสำหรับเด็กที่สถานศึกษาควรจัดให้ กรมส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ (2533:14) ได้ให้ความหมายของการจัดสวัสดิภาพ หมายถึง การใช้มาตรการป้องกันด้านการบังคับ คือการใช้กฎหมาย การออกแบบสิ่งประดิษฐ์อุปกรณ์ เครื่องใช้ทางวิศวกรรม ให้ความปลอดภัยแล้ว การศึกษาถึงสาเหตุและวิธีการป้องกันอุบัติเหตุโดยการให้สวัสดิศึกษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านความปลอดภัยทั้งด้านความรู้ เจตคติและการปฏิบัติ ทำให้เกิดเป็นสวัสดินิสัย

อีริคสัน (Erikson, 1950) เป็นนักจิตวิทยาผู้ค้นพบทฤษฎีทางด้านบุคลิกภาพ ทฤษฎีนี้ชี้ให้เห็นว่าความสำคัญของธรรมชาติและสภาพแวดล้อมที่ดี จะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของคน ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของคน ช่วยพัฒนาทางด้านอารมณ์และสังคม ซึ่งมีส่วนพัฒนาการทางด้านสติปัญญาในที่สุด เขามีความเชื่อว่าผู้ที่พัฒนาแนวการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย ควรมุ่งเน้นที่การเล่น โดยให้เด็กเล่นทุก ๆ วัน สร้างความคุ้นเคยกับสิ่งของต่าง ๆ และสอนให้เด็กรู้จักคิดด้วยตนเอง ทฤษฎีของอีริคสัน จึงมีส่วนสำคัญในการพัฒนาแนวประสบการณ์มุ่งเน้นที่ตัวเด็กเป็นสำคัญ

เพียเจต์ (Piaget, 1962) นักจิตวิทยาที่เป็นที่รู้จักในทฤษฎีพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ผลงานของเขาเน้นความเจริญเติบโตทางสติปัญญาของมนุษย์ ทฤษฎีนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของความเป็นมนุษย์ อยู่ที่มนุษย์มีความสามารถในการสร้างความรู้ผ่านการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งปรากฏอยู่ในเด็กตั้งแต่แรกเกิดออกมา 2 รูปแบบ คือ การซึมซับ (Assimilation) และการปรับตัว (Accommodation) ความสามารถนี้ เป็นส่วนสำคัญของโครงสร้างทางสมอง นอกจากนี้ เพียเจต์ เน้นเรื่องการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ เมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้ใหญ่ในการเข้าสังคมนั้น ๆ อิทธิพลของทฤษฎีนี้ มีบทบาทในการจัดแนวประสบการณ์ในระดับปฐมวัย คือ ให้เด็กเรียนรู้โดยให้โอกาสเด็กในการเล่น สำรวจและทดลอง ให้เด็กมีโอกาสเลือก ตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง

นภาพรธณ อุณากุล.(2540:9) กล่าวว่าสวัสดิภาพในโรงเรียน หมายถึง การป้องกัน การฝึกหัดและการบริการที่มุ่งถึงความปลอดภัยในร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สินของนักเรียนขณะที่ทางโรงเรียนควรจัด

นิภารัตน์ รื่นสุข.(2546:43) กล่าวว่าสวัสดิภาพของนักเรียนในโรงเรียน หมายถึง การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ปลอดภัยและมีการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาในโรงเรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักเรียน ครู และบุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ตระหนักถึงความสำคัญของความปลอดภัย มีจิตสำนึกที่ดีและสวัสดินิสัยในอันที่จะป้องกันตนเอง และผู้อื่นให้พ้นภัยหรือลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุลงได้

สรุปได้ว่าสวัสดิภาพในโรงเรียน หมายถึง การจัดการศึกษาที่ถูกต้องเหมาะสมแก่นักเรียน ให้มีความปลอดภัยทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นคงให้นักเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียนได้ตระหนักในความสำคัญของการป้องกันอุบัติเหตุของตนเองและผู้อื่น

1.2 หน้าที่หลักในโรงเรียนของเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับสวัสดิภาพ

การจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็กทั้ง 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นการจัดการศึกษาระดับนี้ให้บรรลุจุดมุ่งหมายจึงควรมีการดำเนินงานดังนี้(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2530)

1. การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา
2. การจัดการศึกษาปฐมวัยไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ วิธีการจึงไม่เป็นไปตามระบบการจัด และการใช้หลักสูตรเหมือนกับระดับอื่น จึงเรียกการจัดหลักสูตรปฐมวัยว่าเป็นแนวการจัดประสบการณ์
3. แนวการจัดประสบการณ์ เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้พัฒนาครบทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยคำนึงถึงความสามารถของเด็กในแต่ละช่วงอายุเป็นหลัก มิใช่จะให้อ่านเขียน
4. ขอบข่ายและเนื้อหาสาระในแนวทางการจัดประสบการณ์ไม่ได้แบ่งเป็นรายวิชา แต่มีลักษณะเป็นการจัดรวมกันเป็นหน่วยการสอน โดยลำดับความยากง่ายของแต่ละประสบการณ์ และจัดให้เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการตลอดจนสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก
5. จัดประสบการณ์ในรูปแบบกิจกรรม เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอันจะช่วยเด็กให้เรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

การจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเด็กเป็นภารกิจที่สำคัญของโรงเรียนแต่ในขณะเดียวกันโรงเรียนอนุบาล ยังมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสวัสดิภาพของเด็ก เนื่องจากวัยของเด็กไม่มีสวัสดิศึกษาที่เด็กให้การช่วยเหลือตนเองได้ ผู้บริหาร ครู และโรงเรียนต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องของความปลอดภัย

ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์ (2527:19) กล่าวถึงหน้าที่หลักของโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวกับสวัสดิศึกษา มีดังนี้คือ

1. จัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ปลอดภัยมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ไม่ว่าในด้านอาคารสถานที่ สนาม วัสดุอุปกรณ์ หรือกิจกรรมทั้งหลายก็ตามและความเหมาะสมเช่นจัดให้มีครูเวรดูแลความปลอดภัยในการข้ามถนนของเด็กจัดให้มีห้องพยาบาล อุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล และผู้มีความรู้ความชำนาญในการให้การปฐมพยาบาลที่ถูกต้องแก่เด็กเมื่อได้รับบาดเจ็บ เป็นต้น
2. จัดให้มีการสอนสวัสดิศึกษาในโรงเรียน รวมทั้งการจัดให้นักเรียนมีประสบการณ์ที่ถูกต้อง เพื่อให้มีความรู้ มีทักษะ และมีเจตคติที่ดี ตลอดจนสามารถปฏิบัติได้อย่างปลอดภัยจนเกิดสวัสดินิสัยในชีวิตประจำวันของตน

หน้าที่หลักในโรงเรียนของเด็กปฐมวัยที่เกี่ยวกับสวัสดิภาพมี 3 ประการ (วิจิตร บุญยะโทระ.2527:322) คือ

1. จัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ความปลอดภัยมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ไม่ว่าจะเป็นด้านอาคาร สถานที่ สนาม วัสดุอุปกรณ์ หรือกิจกรรมทั้งหลายก็ตาม
2. จัดบริการที่เกี่ยวกับความปลอดภัยให้แก่เด็กอย่างเพียงพอและเหมาะสม เช่นจัดให้ครู เฝ้าดูแลความปลอดภัย จัดให้มีหัวหน้าพยาบาล อุปกรณ์ในการปฐมพยาบาลและมีความรู้ความชำนาญ ในการให้การปฐมพยาบาลที่ถูกต้องแก่นักเรียนเมื่อได้รับบาดเจ็บ เป็นต้น
3. การสอนสวัสดิศึกษา ในโรงเรียนควรเป็นแบบบูรณาการการสอนแบบนี้มีลักษณะหลายวิชาต่าง ๆ กันออกไปและไม่มีการสอนวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะแต่นำความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้นมาสังเคราะห์ขึ้นใหม่เพื่อสอนหัวข้อต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น “ตัวเรา” “ชีวิตในบ้าน” “สิ่งแวดล้อมรอบตัว” เป็นต้น หลักสูตรแบบบูรณาการจะเป็นโอกาสสอนเรื่องเกี่ยวกับสวัสดิภาพในแง่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยการสอนเหล่านี้

สรุปได้ว่าหน้าที่หลักของโรงเรียนอนุบาลเกี่ยวกับสวัสดิภาพ คือการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกโรงเรียนให้มีความปลอดภัยมากที่สุดทั้งด้านอาคารสถานที่ สนาม อุปกรณ์ การศึกษา รวมทั้งปลูกฝังนิสัยที่ดีต่อการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

1.3 มาตรการดูแลความปลอดภัยของเด็กปฐมวัยในโรงเรียน

สถานศึกษาที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษาในต่างประเทศเน้นความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งสำคัญสำหรับบุคลากรทุกระดับต้องดูแลรับผิดชอบ การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจะจัดบริหารหรือเปิดเป็นสถานศึกษาได้ผ่านการจดทะเบียน ซึ่งในการจดทะเบียนขออนุญาตเปิดสถานศึกษาทางรัฐบาลจะตรวจสอบในเรื่องความปลอดภัยเป็นหลัก เช่น ความสามารถในการดูแลเด็กของครู 1 คน ควรจะดูแลเด็กได้กี่คน ลักษณะของอาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ปลอดภัยเหมาะสมกับเด็กหรือไม่การอนุญาตพาเด็กไปศึกษานอกสถานที่ การติดตั้งเครื่องสัญญาณไฟ เครื่องตัดไฟ การฝึกพาหนีไฟอย่างถูกต้องในต่างประเทศ เช่นอังกฤษ สหรัฐอเมริกา นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ จัดให้มีการจัดการด้านความปลอดภัยเป็นสำคัญลำดับแรกของการบริหารการศึกษา สิ่งสำคัญที่กำหนดจัดให้กับเด็ก คือ การให้เด็กเรียนรู้ถึงภัยอันตรายต่าง ๆ วิธีการรักษาความปลอดภัย รวมถึงการลดอุบัติเหตุต่าง ๆ ในโรงเรียน (สุโขทัยธรรมาราช.2529:134—135)

อุบัติเหตุเกิดขึ้นได้ทุกขณะโดยเฉพาะกับเด็กเล็ก ๆ ในสถานศึกษา ดังนั้นการบริการให้ความปลอดภัยจึงมีความสำคัญต่อเด็ก ผู้ปกครอง และสถานศึกษาโดยตรง หน้าที่ของโรงเรียนเกี่ยวกับด้านความปลอดภัยมี 6 ประการ คือ (สุโขทัยธรรมาราช.2529:134—135)

1. สร้างการเรียนรู้ถึงภัยอันตรายต่าง ๆ ที่สามารถเกิดขึ้นได้จากการจัดบริการและประสบการณ์

2. เด็กเรียนรู้วิธีการรักษาความปลอดภัย และป้องกันมิให้เกิดอันตราย
3. การให้บริการทางด้านความปลอดภัย สามารถช่วยปลูกฝังนิสัยเด็กให้รักษาความปลอดภัยได้ด้วยตนเอง
4. การช่วยผ่อนคลายความกังวลใจให้แก่ครูและผู้ปกครองในเรื่องอันตรายที่จะเกิดกับเด็ก
5. การลดอุบัติเหตุและการเจ็บป่วยที่เกิดจากภัยอันตรายต่างๆ
6. การช่วยลดความสิ้นเปลืองของรายจ่ายที่ต้องใช้เมื่อเด็กได้รับอันตราย

ในหลายประเทศได้กำหนดเกณฑ์ของมาตรฐานการดูแลความปลอดภัยในโรงเรียนและถือเป็นหลักปฏิบัติที่สำคัญ สำหรับประเทศไทย คณะกรรมการการศึกษาเอกชนไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในโรงเรียนเกี่ยวกับสวัสดิภาพของโรงเรียน เฉพาะเรื่องของอาคารสถานที่ ในองค์ประกอบที่ 7 ประกอบด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.2530)

1. มีการจัดทำ ดูแล และตกแต่งให้สถานที่และบริเวณของโรงเรียนอยู่ในสภาพดี สะอาด เรียบร้อย ร่มรื่น ปลอดภัย สวยงาม และสามารถชี้ให้เกิดประโยชน์ได้สูงสุด
2. มีการจัดอาคารเรียนและอาคารประกอบให้อยู่ในสภาพการใช้การได้ดีแข็งแรง มั่นคง สะอาด สวยงาม มีระเบียบเรียบร้อยเหมาะสมกับการใช้งานและสภาพของโรงเรียน
3. มีการจัดห้องเรียน และห้องประกอบให้อื้ออำนวยต่อการจัดประสบการณ์หรือการเรียนการสอนศึกษาอบรมแก่เด็กและบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อเด็กโดยตรงด้วย

มาตรการดูแลความปลอดภัยในโรงเรียน หมายถึง นโยบายเกี่ยวกับแนวปฏิบัติด้านสวัสดิภาพในสถานศึกษาว่า มีนโยบายส่งเสริมให้สถานศึกษาวางแผนและดำเนินการควบคุมป้องกันอันตรายและลดอุบัติเหตุในสถานศึกษา (นิภารัตน์ รื่นสุข.2546:43)

สรุปได้ว่ามาตรการความปลอดภัยของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเน้นความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นหลักที่บุคลากรต้องดูแลรับผิดชอบในการจัดการศึกษาที่ได้รับการจดทะเบียนอนุญาตเปิดสอนเป็นสถานศึกษาโดยผ่านการตรวจสอบในเรื่องของความปลอดภัยของสถานศึกษา

1.4 ปัญหาอันตรายที่พบของเด็กปฐมวัยในโรงเรียน

เรื่องสวัสดิภาพเป็นเรื่องของความปลอดภัยทั้งในบ้าน ในโรงเรียน ในการทำงาน หรือแม้แต่ในการเล่นกีฬา ผู้ใหญ่เองสามารถดูแลตนเองได้ แต่เด็กเล็กต้องให้ผู้ใหญ่ดูแล ทั้งนี้เพราะเด็กดูแลตนเองได้น้อยมาก (กุลยา ตันติพลาชีวะ.2540:121)

ไทเกอร์สัน (พรสุข หุ่นนิรันดร์.2434:1;อ้างอิงจากThitygergon.1977:3) ให้ความหมาย “อุบัติเหตุ” ว่าหมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่เจตนา ไม่คาดหวังไม่ยินดีให้เกิดขึ้น อันเกิดจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัย หรือสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัยทำให้เกิดผลกระทบที่ไม่ปรารถนา มีการบาดเจ็บหรือตาย ทรัพย์สินเสียหาย สามารถหลีกเลี่ยงได้โดยการป้องกันอุบัติเหตุ

ปัญหาอันตรายที่พบเกี่ยวกับการเรียนรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขาดความรู้และความเข้าใจ และทักษะถึงร้อยละ 49.9 (คณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ.2537:5) สาเหตุมาจากการพลัดตก หกล้ม การถูกของแหลมทิ่มแทง หรือเกิดจากการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ลักษณะของความบาดเจ็บ อาจเป็น ช้ำ บวม แตก โน ซึ่งอาจมีทั้งต้องนำส่งโรงพยาบาลไม่ต้องนำส่งโรงพยาบาล ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนี้สามารถให้การดูแลและป้องกันได้

อุบัติเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหามากที่สุด ทั้งทางด้านปริมาณ และความรุนแรงคือ อุบัติเหตุจากจรรยาทางบก (โคมยง เหล่าโชติ.2538:35)

ปัญหาอันตรายที่เกิดขึ้นในโรงเรียน มักเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดหรือไม่ได้วางแผนการไว้ล่วงหน้า โดยฝ่ายที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุหรือฝ่ายที่ได้รับอุบัติเหตุ เมื่อเกิดอุบัติเหตุแล้วจะต้องเกิดความบาดเจ็บทั้งร่างกายหรือจิตใจสูญเสียทรัพย์สินหรือชีวิต (นิภา มนูญปิจุ และคณะ.2528:8) ปัญหาอันตรายที่พบเกี่ยวกับการเรียนรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขาดความรู้และความเข้าใจและทักษะถึงร้อยละ 49.9 (คณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ.2537:5) สาเหตุมาจากการพลัดตกหกล้มการถูกของแหลมทิ่มแทง หรือเกิดจากการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ลักษณะของความบาดเจ็บอาจเป็น ช้ำ บวม แตก โน ซึ่งอาจมีทั้งต้องนำส่งโรงพยาบาลและไม่ต้องนำส่งโรงพยาบาล ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนี้สามารถให้การดูแลและป้องกันได้

ผลการวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดล ปรากฏว่าสถิติอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในโรงเรียนนั้นมีอัตราสูงทั้งนี้มิใช่สาเหตุสรุปได้ว่าเป็นเพราะเด็กไทยเราขาดจิตสำนึกของความปลอดภัยและจากสถิติอุบัติเหตุในประเทศไทยนั้นปรากฏว่าเกิดขึ้นแก่เด็กและเยาวชนเสียมากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ประสบอุบัติเหตุทั้งหมด และส่วนใหญ่เกิดแก่เด็กนักเรียนในวัยประถมศึกษา จากผลการทดสอบความรู้ด้านสวัสดิศึกษาของเด็กนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปรากฏว่าเด็กสามารถผ่านข้อเขียนได้ร้อยละ 79 แต่ส่วนใหญ่จะไม่ผ่านภาคปฏิบัติ ซึ่งสรุปได้ว่าแม้กระทรวงศึกษาธิการจะได้บรรจุความรู้ด้านสวัสดิศึกษาสำหรับเด็กไว้มากพอสมควร แต่การเรียนการสอนหนักไปทางทฤษฎีซึ่งเด็กไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ (วิจิตร บุญยะโหดระ.2527:34) ปัญหาอันตรายที่พบในโรงเรียนมีสาเหตุมาจากการเด็กยังขาดการปลูกจิตสำนึกการปลูกฝังและขาดประสบการณ์ด้านความปลอดภัย ดังนั้น โรงเรียนควรจัดการศึกษาโดยสอดแทรกเนื้อหาแบบบูรณาการ ให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติจริงในด้านสวัสดิศึกษา (นิภารัตน์ รื่นสุข.2546:43)

สรุปได้ว่าปัญหาอันตรายที่พบในโรงเรียนอนุบาล คือ การขาดความรู้ความเข้าใจในความปลอดภัยจนเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิดหรือวางแผนล่วงหน้า จึงเป็นสาเหตุมาจากการเด็กยังขาดการปลูกฝังประสบการณ์ด้านความปลอดภัย ดังนั้นทางโรงเรียนอนุบาลควรจัดการศึกษาโดยสอดแทรกเนื้อหาแบบบูรณาการให้เด็กฝึกปฏิบัติจริงในด้านสวัสดิศึกษา

2. การจัดการและบริการด้านสวัสดิภาพ

2.1 สวัสดิภาพด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

การจัดสิ่งแวดล้อมให้เด็กจะต้องจัดให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็ก ส่งเสริมความสามารถของเด็กได้อย่างกว้างขวาง และส่งเสริมลักษณะการเจริญงอกงามของเด็กแต่ละคน เพราะตามธรรมชาติของเด็กจะเป็นคนกระตือรือร้น ชุกช่น อยากรู้ อยากเห็นสิ่งรอบตัว และชอบที่จะเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม การจัดสิ่งแวดล้อมที่ยึดถือเอาตัวเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำเอง ด้วยการใช้ประสาทสัมผัสหลาย ๆ ด้าน นับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก เพราะการที่เด็กได้ดูด้วยตา ได้ฟังได้สัมผัส ได้ดมกลิ่นและลิ้มรส จะช่วยให้เด็กเข้าใจหรือสร้างความเข้าใจได้เอง (นิตยา ประพฤติกิจ.2539:67) ดังนั้นความปลอดภัยนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงระดับพัฒนาการเด็กเป็นสำคัญด้วย การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ หมายถึง การจัดสภาพต่าง ๆ ด้านกายภาพ กิจกรรมบรรยากาศทั้งภายใน และภายนอก เช่น การจัดโต๊ะ เก้าอี้ ให้สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างอิสระ การจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียนระดับปฐมวัย การจัดที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงานของคน การจัดสถานที่ให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานที่ได้รับมอบหมายการให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่น และผู้รู้ และแหล่งข้อมูล การจัดระบบนิเวศวิทยาในโรงเรียนและชุมชนเพื่อเรียนรู้เรื่องความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตที่ต่างมีประโยชน์เกื้อกูลกันการจัดโรงเรียนสีขาวห้องเรียนเขียว เป็นต้นและสิ่งที่สำคัญคือความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอน ที่รักเมตตาเอาใจใส่เด็กทุกคนอย่างจริงใจ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.2537:50)

สิริมา ภิญโญนันตพงษ์. (2543:24-25) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง การจัดสิ่งของหรือของเล่น เพื่อส่งเสริมความสามารถทางด้านสติปัญญาสำหรับเด็ก ครอบคลุมสิ่งของของเล่น อุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีและเครื่องดนตรี วัสดุอุปกรณ์เหล่านี้ เมื่อเด็กได้สัมผัส เล่น และฝึกส่งผลพัฒนาเด็กในด้านกล้ามเนื้อสายตาและมือ พัฒนาการทางภาษา พัฒนาความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ และพัฒนาประสาทสัมผัสทั้งห้า

สรุปได้ว่าสวัสดิภาพด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเป็นการจัดสิ่งแวดล้อมให้มีบรรยากาศในการเรียนรู้ ซึ่งควรจัดให้มีความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ โดยคำนึงถึงพัฒนาการเด็กประกอบกับการจัดบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกอย่างเหมาะสม

2.1.1 ความปลอดภัยของอาคารเรียนและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

อาคารสถานที่และสภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเป็นเรื่องสำคัญที่ควรพิจารณาต่อการพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัย จึงควรจัดเตรียมทั้งอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้เป็นระเบียบ เพื่อความปลอดภัยในการทำกิจกรรมในแต่ละวัน ดังนั้น

สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาจึงควรมีสภาพคล้ายคลึงบ้านของเด็กให้มากที่สุดเพื่อสร้างความอบอุ่น มั่นคง สนใจ รักโรงเรียนและอยากมาโรงเรียน

การจัดสภาพแวดล้อม คือ การจัดสภาพแวดล้อมทั้งในอาคาร และนอกอาคารเรียน จะช่วยสร้างและหล่อหลอมจิตใจของเด็กโดยการซึมซับที่เขาไม่รู้ตัว

บัญชา จันทรรักษา (2540:19) กล่าวถึงงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในแง่การจัดหาให้ได้มา การรู้จักใช้อาคารสถานที่ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการควบคุมดูแลรักษา การให้บริการแก่ชุมชน การรู้จักส่งเสริม ทนบำรุงอาคารที่มีอยู่ให้คงสภาพดีและสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอ

เบญญา แสงมลิ. (2545:7) อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มีหลายแบบ อาคารเรียนมี 1 ชั้น หรือ 2 ชั้น ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและการออกแบบ อาคารเรียนของเด็กวัยนี้ของรัฐหรือเอกชน จะมีลักษณะคล้ายคลึงกันคือเป็นอาคารถาวร อยู่ในบริเวณกว้าง มีต้นไม้ร่มรื่น สะดวกแก่การคมนาคม เป็นส่วนใหญ่

1. ที่ตั้ง สถานที่ตั้งไม่ควรห่างไกลจากชุมชนจนเกินไป การคมนาคมควรสะดวก การดูซึมและระบายน้ำดี ไม่มีเสียง ไม่มีกลิ่นหรือควันรบกวน อยู่ห่างไกลจากแหล่งอันตราย

2. บริเวณ บริเวณโรงเรียนควรมีเนื้อที่กว้างขวางพอสมควร พื้นสนามราบเรียบ ปราศจากสิ่งที่เป็นอันตรายแก่เด็ก บริเวณโรงเรียนควรจัดให้สวยงาม ร่มรื่น มีไม้ดอกไม้ประดับปะฉะไม่ทำให้ร่มเงา ควรมีมุมนั่งเล่น บริเวณสะอาดเรียบร้อย มีที่ทิ้งขยะ และมีรั้วกันเป็นเขตแน่นอน

3. อาคารเรียนลักษณะอาคารต้องเหมาะสมกับเด็ก มีบรรยากาศคล้ายบ้าน ควรเป็นอาคารชั้นเดียว แต่ถ้าเป็นอาคารที่มีมากกว่า 1 ชั้น ห้องของเด็กวัยนี้ต้องอยู่ชั้นล่างสุด ตัวอาคารควรมีลักษณะ ถาวร แบบเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็ก และถูกต้องตามสุขลักษณะ อาคารควรทาสีให้สดชื่นสวยงาม ไม่ฉูดฉาดหรือมืดทึบ มีลูกกรงที่มั่นคงแข็งแรง ระเบียงกว้าง มีหน้าต่าง ช่องระบายลม บันไดของอาคารควรมีขนาดกว้าง 1.20 ม. สูงไม่เกิน 2 ม. ลูกตั้งไม่สูงกว่า 17 ซม. และลูกนอนกว้าง 25 ซม. ถ้าบันไดช่องสูงกว่ากำหนด ควรมีชานพักขนาดกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 ม. ถ้าอาคารตั้งแต่ 2 ชั้นขึ้นไปจะต้องมีบันไดอย่างน้อย 2 แห่ง ตัวอาคารจะต้องมั่นคงแข็งแรง

4. ห้องอาหาร ห้องอาหารสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ควรอยู่ใกล้กับอาคารเรียน และควรมีหลังคากันฝนเชื่อมระหว่างอาคารเรียนและโรงอาหาร โต๊ะอาหารและบริเวณต้องจัดให้สะอาดเรียบร้อย มีก๊อกน้ำดื่ม น้ำใช้ ที่มีความสูงเหมาะสมกับเด็ก นอกจากนั้นควรมีป้ายนิเทศบอกรายการอาหาร หรือรูปอาหารหลักที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

5. ห้องน้ำห้องส้วม ห้องน้ำห้องส้วมควรอยู่ในห้องเรียน (ถ้าเป็นไปได้) เพราะจะให้ความสะดวกแก่เด็กและครูไม่ต้องทิ้งเด็กอื่น ๆ ไว้เพียงลำพัง ส้วมที่ใช้ควรมีขนาดเล็ก ไม่สูงมากนัก มีท่อน้ำไหล มีอ่างล้างมือ สบู่ ชัน และผ้าเช็ดมือไว้ให้พร้อม เพื่อฝึกสุขนิสัยเด็กในการใช้ห้องน้ำห้องส้วม

6. ห้องอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ในสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ควรมีห้องอื่น ๆ อีก เช่น ห้องพยาบาล ห้องสมุด ห้องประชุม ห้องพักรู้ ห้องครูใหญ่และห้องธุรการ เป็นต้น

ฟลอริโอ ออลลิส และ สเตฟฟอร์ด (Florio, Alles ; Stafford. 1979:71–72) ระบุความมุ่งหมายของงานบริการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมความรู้ความปลอดภัย
2. เพื่อส่งเสริมเจตคติต่อการรักษาความปลอดภัย
3. ปลูกฝังพฤติกรรมที่ดีในการรักษาความปลอดภัย
4. เพื่อสร้างคุณประโยชน์ต่อบุคคล และส่วนรวมในด้านความปลอดภัย

เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่ที่นักเรียนต้องใช้เวลาประมาณหนึ่งในสามของวันประกอบกิจกรรมต่าง ๆ และมักเกิดอุบัติเหตุแก่นักเรียนบ่อย ๆ บิดา มารดา และผู้ปกครองมอบหมายภาระหน้าที่ในการให้การศึกษาอบรม และการดูแลเด็กนักเรียนแทนตนชั่วคราว จึงอาจปฏิเสธความรับผิดชอบในการดูแลและจัดการต่าง ๆ ให้เกิดสวัสดิภาพสูงสุดแก่เด็กของตน (วิจิตร บุญยะโหดระ.2527:322)

โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับสถานที่ตั้ง ควรเป็นสถานที่ที่ปลอดภัย ไม่อยู่ริมถนนใหญ่ มีสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีหรือมีสิ่งสกปรก มีความซุกมุลุ่นวายหรือมีโจรผู้ร้ายในบริเวณนั้น (โสภภาพรณ ชัยสมบัติ.2528:26) แต่โรงเรียนอนุบาลควรอยู่ใกล้ชุมชนไปมาสะดวกควรมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 150 ตารางวาสำหรับโรงเรียนอนุบาลขนาดเล็ก และเพิ่มเนื้อที่ตามจำนวนเด็กมีพื้นที่เรียบใช้เป็นสนาม มีรั้วไม่ใหญ่ รอบโรงเรียนควรมีรั้ว และปลูกดอกไม้ ไม้ใบให้ร่มรื่น สวยงาม ส่วนอาคารเรียนอนุบาลควรสร้างเป็นอาคารชั้นเดียว ถ้าใช้อาคารสองชั้นควรจัดชั้นอนุบาลไว้ชั้นล่าง อาคารควรมีระเบียงกว้างเพื่อประโยชน์ใช้สอยได้ (เบญจา แสงมลิ.2528:26–27)

การจัดอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนอนุบาลต้องคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญ เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่แห่งแรกที่เด็กไปเพื่อเรียนรู้โลกภายนอกเป็นครั้งแรกของชีวิต ซึ่งอาจเปรียบเหมือนบ้านหลังที่ 2 ของเด็ก ดังนั้นอาคารและสถานที่ต้องเหมาะสมกับเด็กวัยนี้ และโรงเรียนต้องจัดบรรยากาศให้ปลอดภัยและอบอุ่น คล้ายกับบรรยากาศในบ้าน ซึ่งสิ่งสำคัญที่ควรจัดให้มีได้แก่พื้นที่สำหรับทำกิจกรรม คือ ห้องเรียน ห้องนอน ห้องสำหรับบริการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และพื้นที่สำหรับผู้ปกครอง

ในด้านการจัดสนามและพื้นที่ภายนอกอาคาร (นิคม ทาแดง;และกมลวรรณ ลิ้มปินาทร. 2529:201–202) กล่าวว่า การจัดพื้นที่ภายนอกอาคาร ควรจัดไว้ให้เด็กได้ใช้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะเด็กมีความต้องการที่จะใช้มากถ้ามีปัญหาเรื่องความคับแคบของพื้นที่ควรจัดวางอุปกรณ์เครื่องเล่นบางส่วน และมีบางส่วนเป็นพื้นที่ว่างแล้วจัดกลุ่มเด็กให้เล่นเป็นเวลากการจัดพื้นที่นอกอาคารต้องจัดให้เป็นสัดส่วนมีทางเข้าออกอาคารได้สะดวก ควรมีสี่งกันหรือบอกรอบเขต พื้นที่ควรปลูกต้นไม้ให้ร่มเงาและให้ความสวยงาม การจัดสนามเด็กเล่น ตำแหน่งพื้นที่เล่นควรอยู่ทางทิศใต้

หรือตะวันออกเฉียงใต้ เพราะเป็นบริเวณที่รับแสงแดดทั้งวันและลมพัดตลอดเวลา การจัดอุปกรณ์เครื่องเล่นควรให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสนองประโยชน์ใช้สอยของเด็ก และที่ได้ อุปกรณ์เครื่องเล่นกลางแจ้งควรมีวัสดุรองรับที่ให้ความปลอดภัย เช่น ทราย ขี้เลื่อย แผ่นยาง เป็นต้น

นภาพรรณ อุณาภูล (2540:14) ได้กล่าวถึง การจัดอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนอนุบาลต้องคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญ เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่แห่งแรกที่เด็กไปเพื่อเรียนรู้โลกภายนอก เป็นครั้งแรกของชีวิต ซึ่งอาจเปรียบเสมือนบ้านหลังที่ 2 ของเด็ก ดังนั้นอาคารและสถานที่ต้องเหมาะสมกับเด็กวัยนี้ และโรงเรียนต้องจัดบรรยากาศให้ปลอดภัยและอบอุ่น คล้ายกับบรรยากาศในบ้านซึ่งสิ่งสำคัญที่ควรจัดให้มีได้แก่พื้นที่สำหรับทำกิจกรรม คือ ห้องเรียน ห้องนอน ห้องสำหรับบริการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และมีการจัดบริการพื้นที่สำหรับผู้ปกครอง

การจัดสภาพแวดล้อมที่ทางสถานศึกษาจะต้องดำเนินการตามหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540 ในด้านอาคารเรียน อาคาร ประกอบ ห้องน้ำ ห้องส้วมตลอดจน บริเวณสภาพแวดล้อมโรงเรียน ต้องจัดให้สะอาด ถูกสุขลักษณะ ร่มรื่นสวยงามและปลอดภัย (กรมวิชาการ:2540)

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542:79) ได้กล่าวถึงการจัดอาคารเรียน ว่าอาคารเรียนจะต้องมีความเหมาะสม ไม่มีหลายชั้นเกินไป ดังระเบียบเกี่ยวกับมาตรฐานขั้นต่ำของสช.กำหนดว่า ห้องเรียนของชั้นปฐมวัยจะต้องอยู่ไม่เกินชั้นที่ 2 ซึ่งก็เลยกำหนดต่อไปถึงบันไดว่าชั้นบันไดจะต้องห่างกันเท่าไร และการสร้างต้องคำนึงถึงความปลอดภัยสำหรับเด็ก

นิภารัตน์ รื่นสุข (2546:47) กล่าวว่าความปลอดภัยในการจัดอาคารเรียนและสิ่งแวดล้อมทางกายควรคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กให้มากที่สุด และเพื่อให้เกิดผลครบถ้วนมีผลโดยตรงต่อนักเรียน ทำให้บริการด้านความปลอดภัยมีคุณค่ายิ่งขึ้น โรงเรียนต้องจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย

การจัดบริการความปลอดภัยของโรงเรียน (จินตนา พุกุล.2526:57) มีหลักการดังนี้

1. สถานที่ตั้ง

- 1.1 การคมนาคม เด็กไปกลับสะดวก ควรอยู่ในชุมทางคมนาคม
- 1.2 ไม่ตั้งอยู่ใกล้ถนน ทางรถไฟ และแม่น้ำลำคลองมากเกินไป
- 1.3 ควรอยู่ห่างจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ เช่น กลิ่น เสียง ยวดยาน เครื่องจักร โรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม โรงมหรสพ เรือนจำ โรงแรม อาบอบนวด
- 1.4 บริเวณควรเงียบ ไม่เป็นหลุมบ่อ ภูเขาชันรกร น้ำขังเนอะแฉะ มีเศษกระเบื้อง ขยะ หรือกรวดทรายสะท้อนแสงเข้าตาเด็กได้
- 1.5 เนื้อที่ควรกว้างพอ มีสนามให้เด็กวิ่งเล่นได้สะดวก มีเครื่องเล่นสนามพอและเพื่อจะขยายอาคารเพิ่มขึ้นสะดวก และควรมีรั้วรอบขอบชิด

1.6 กระถางต้นไม้ หรือต้นไม้ที่เกาะกะมีใบยอดแหลมเกินไป มียางที่เป็นอันตราย ไม่ควรปลูกไม้ประดับตามหัวเสา หรือผูกแขวน ควรจัดให้แน่นหนา กันตกหล่นได้

2. อาคาร

อาคารที่สร้างไม่ถูกแบบทำให้เกิดอันตรายได้ การสร้างที่ถูกต้อง ควรคำนึงถึง

2.1 แสงสว่างส่องสม่ำเสมอทั่วห้อง หันข้างให้ทางทิศตะวันตก – ตะวันออก ให้แสงสว่างเข้าด้านซ้ายมากที่สุด ควรสร้างแบบรูปตัวอักษร ที ยู แอล และไม่ใช้วัสดุสะท้อนแสงสว่าง

2.2 ลม ให้มีการถ่ายเทอากาศ ไม่ร้อนอบอ้าว หรือติดหลังกำแพงเกินไป

2.3 อาคารเรียนชั้นประถม ไม่ควรสูงเกิน 2 ชั้น พื้นล่างสูง 25 ซม. เว้นแต่พื้นที่เมนต์ โรงเรียนอนุบาลก็ควรเป็นเรือนชั้นเดียว บันไดประมาณ 3 ชั้น กันสาดควรแน่นหนา

2.4 ถ้าแสงสว่างไม่พอ ควรมีไฟฟ้าช่วยในโรงเรียน

2.5 พื้นห้องไม่ควรถูให้ลื่นมากเกินไป ไม่วางอุปกรณ์กะกะทางเดิน

2.6 ตัวอาคารไม่ยาวเกินไป ควรมีช่วงบันไดให้เด็กพอเพียงกับจำนวนเด็ก ราวบันไดไม่ควรเปิดช่องให้ห่างเกินไป เด็กจะลอดลงหรือห้อยโหน ทำให้เกิดอันตรายได้

2.7 อาคารชำรุด กระเบื้องหลุด ตะปูโผล่ สังกะสีห้อย ควรซ่อมแซมทันทีทันใด ควรมีประตูฉุกเฉิน เมื่อเกิดอุบัติเหตุ

2.8 ควรมีป้ายลูกศรเครื่องหมาย หรือแผงกันไว้ตามมุมอาคาร หรือสถานที่ห้ามเด็กเข้าไปเล่นหรือเดินผ่าน

2.9 สายไฟฟ้าในห้องเรียนควรหุ้มฉนวนตรวจตรา ปลั๊ก สายไฟ อยู่เสมอ

2.10 ระเบียงควรกว้าง และมีทางเดินให้เด็กสวนกันได้หลาย มีม้านั่งลูกกรงกันเด็กปีนลงกันสาดด้วย

การจัดบริการเกี่ยวกับความปลอดภัยให้แก่นักเรียนอย่างพอเพียง และเหมาะสมเช่น จัดให้มีครูเวรดูแลความปลอดภัย จัดครูพยาบาล อุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล และผู้มีความรู้ความชำนาญในการให้การปฐมพยาบาลที่ถูกต้องแก่นักเรียนเมื่อได้รับบาดเจ็บ เป็นต้น

สปาร์ธ (Sparth, 1966:5) ได้กล่าวว่าการบริการความปลอดภัยในสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะความปลอดภัยของเด็กขณะปฏิบัติกิจกรรมในสถานศึกษาและเดินทางไปกลับเป็นการช่วยให้เด็กมีนิสัยดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่ตนเองและผู้อื่น และยังผ่อนคลายความวิตกกังวลทางบ้านของผู้ที่เกี่ยวข้อง

นิภา มนูญิจู และคณะ(2528:8) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีความเกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียนทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ซึ่งมีผลทำให้เด็กได้รับการบาดเจ็บ สิ่งที่ผู้บริหารจะต้องใส่ใจมากในการป้องกันอุบัติเหตุ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงของอาหาร — สถานที่ เช่น พื้นเปียกน้ำหรือถูกขจัดมันจนลื่น พื้นขรุขระด้วยก้อนหิน หรือเป็นหลุม — บ่อ หรือสกปรกด้วยขยะลื่นหรือตะปู เศษแก้ว หรือขำรูด มีตะปูหลุดโผล่ขึ้นมาที่พื้นกระดาน หรือราวระเบียงหรือบันได หรือโต๊ะเรียนหรือเก้าอี้ ฯลฯ เป็นต้น
2. ขนาดพื้นที่โรงเรียนต่อจำนวนนักเรียน
3. ฤดูกาล
4. ความเสื่อมสภาพหรือไม่ได้มาตรฐานของอุปกรณ์ — เครื่องใช้ เช่น จอบที่มีด้ามถือไม่มั่นคงแข็งแรง หรือมีดเหลาดินสอที่คมและไม่มีด้าม หรือรองเท้านักเรียนที่ทำด้วยพื้นหนัง

สรุปได้ว่าความปลอดภัยของอาคารเรียนและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ คือ การควบคุมดูแล รักษาความปลอดภัย ทุนบำรุงอาคารให้คงสภาพดีและสนองความต้องการของเด็กปฐมวัย เช่น บริเวณโรงเรียน อาคาร และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ รวมทั้งสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ต้องมีผู้ดูแลโดยเฉพาะการระมัดระวังในเรื่องอุบัติเหตุทั้งโดยตรงและทางอ้อม

2.1.2 การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่ในโรงเรียน ทั้งห้องเรียนและนอกห้องเรียน การรู้จักให้ได้มา การรู้จักใช้อาคารสถานที่ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการควบคุมดูแลรักษา การให้บริการแก่ชุมชน การรู้จักส่งเสริมทำนุบำรุงอาคารที่มีอยู่ให้คงสภาพที่ดี และสนองความต้องการอย่างเพียงพอ รวมถึงการจัดบริเวณและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้สวยงาม และส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียน หลักในการบริหารอาคารสถานที่คือ บำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี อยู่เสมอ การใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ตลอดจนรู้จักตกแต่งบริเวณให้สวยงามกลมกลืนกัน (พนัส หันนาคินทร์.2524:246—248)

การจัดสวัสดิภาพในโรงเรียน การบริการด้านความปลอดภัย มีคุณค่ายิ่งขึ้นนั้นโรงเรียนต้องจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ปลอดภัย เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงในการป้องกันอุบัติเหตุและส่งเสริมความปลอดภัย ทั้งนี้โรงเรียนควรจะต้องดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับสถานที่ตั้งโรงเรียนโดยคำนึงถึงความปลอดภัยดังนี้ (กรมพลศึกษา.2533:18—19)

1. ที่ตั้งโรงเรียนไม่ควรอยู่ในบริเวณที่อาจได้รับภัยธรรมชาติ
2. ควรเป็นพื้นที่ดินดอน ไม่ควรเป็นที่ลุ่ม พื้นตูดชื้นน้ำใต้ดีเป็นดินทรายไม่มีกรวดหรือ หินล่วน ๆ ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อเด็ก
3. ไม่ควรอยู่บริเวณที่มีโครงการขยาย เป็นเขตอุตสาหกรรม หรือมีทางด่วนตัดและอยู่ห่างจากย่านธุรกิจ หรือย่านอุตสาหกรรม ที่มีการจราจรคับคั่ง
4. ควรอยู่ห่างทางรถไฟ และแม่น้ำลำคลอง
5. ไม่ควรมีบริเวณใกล้เคียงจนเกินไปจะเป็นอันตรายต่อชีวิตนักเรียน
6. ควรมีบริเวณกว้างขวางได้สัดส่วนกับจำนวนนักเรียนที่มีอยู่และสามารถขยายเพิ่มเติมได้เมื่อมีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น

7. ควรจัดบริเวณที่จอดรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และรถจักรยานให้เป็นสัดส่วน เพื่อไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่เด็กนักเรียน

8. ควรมีรั้วกั้นรอบบริเวณโรงเรียน ถ้าสร้างรั้วถาวรไม่ได้ ก็ควรทำขอบเขตที่แน่นอน เช่น ปลูกต้นไม้เป็นรั้วชั่วคราว

9. ควรอยู่ห่างจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ เช่น กลิ่น เสียง โรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม โรงมหรสพ โรงแรม สถานอาบอบนวด ตลอดจนที่จอแจ เพราะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนของเด็ก แต่ถ้ามีเสียงรบกวน ก็ใช้วิธีแก้ไขให้หนักเป็นเบา ได้ด้วยการปลูกต้นไม้ชนิดใบหนาประมาณ 2 – 3 แนว เช่น ต้นมะขาม มะขามเทศ จามจุรี เป็นต้น เพราะเป็นต้นไม้ชนิดใบหนา ช่วยในการซับเสียงได้พอสมควร

10. ไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีใบเกะกะ หรือมียางที่เป็นอันตราย และไม่ควรรำกระถางต้นไม้ปลูกไว้ตามหัวเสา เพราะอาจหล่นลงมาถูกเด็กนักเรียนได้

องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง ของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา คือ “การจัดการสภาพแวดล้อม” ซึ่งถ้าผู้จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สามารถจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กในวัยนี้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ก็จะช่วยให้เด็กเจริญเติบโตและมีพัฒนาการทุก ๆ ด้าน ได้อย่างดี และยังเป็นส่งเสริมความสามารถของเด็กให้พัฒนาไปอย่างเต็มที่

กรมวิชาการ (2540:101) ได้มีข้อกำหนดในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา มีการจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็ก และให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในด้านของความปลอดภัย ความสะอาด ความมีอิสระอย่างขอบเขตในการเล่น ความสะดวกในการทำกิจกรรม ความพร้อมของอาคาร และบรรยากาศในการเรียนรู้

เยาวพา เตชะคุปต์ (2542:133) กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งได้แก่ การจัดอาคารสถานที่ การจัดวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องเล่น และสื่อการเรียนรู้ให้แก่เด็ก รวมทั้งสิ่งแวดล้อม ที่เป็นบุคคลที่เหมาะสมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. (2543:40-41) โรงเรียนจัดว่าเป็นปัจจัยสำคัญอีกเช่นกัน ที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความพร้อมทางด้านการเรียน ดังนั้นโรงเรียนจึงควรจัดสภาพแวดล้อมต่อเด็กให้ถูกต้องและเหมาะสมในทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไปในโรงเรียน บุคลิกภาพของครู การจัดบทเรียนของครู รวมทั้งวิธีที่ครูใช้ในการสอน ฯลฯ ถ้าเด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน ห้องเรียน ครูและเพื่อน ๆ ก็จะทำให้เขาเกิดความสนใจ ความต้องการที่จะเรียน อยากเรียน อยากทำ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กพร้อมที่จะเรียน การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้แก่เด็กได้ถูกต้องและเหมาะสม ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การพัฒนาเพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จะต้องพัฒนาควบคู่กันไปทั้งด้านร่างกายด้านความสามารถหรือสติปัญญา ด้านคุณธรรมหรือคุณลักษณะนิสัย และสังคมนิสัย
2. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของเด็กวัยนี้ เน้นความสามารถและทักษะในการหาความรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาของตนและสังคม
3. เด็กเรียนรู้ตลอดเวลาไม่ว่าจะอยู่ที่ใด กับใคร ในสถานการณ์ใด การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับประสบการณ์ ความสนใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจที่เรียนรู้
4. ควรเปิดโอกาสการเรียนรู้ วิธีการ และเวลาให้ยืดหยุ่นได้ เพราะเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลิกภาพ สติปัญญาและความสนใจ
5. การเรียนรู้ของเด็กวัยนี้เกิดขึ้นเมื่อเด็กได้สัมผัส จับต้อง ทดลอง ทำตามแบบ ดังนั้นการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง ให้เด็กรับฟังอย่างเดียว จึงไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์
6. การเล่น คือธรรมชาติของเด็กวัยนี้ทุกคนการเล่นมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตทุกด้าน เพราะการเล่นเป็นประสบการณ์ตรง ทำให้เด็กได้เรียนรู้ รับรู้ ปรับตัวและเปลี่ยนแปลงความคิดความเข้าใจ ดังนั้นการเล่นจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม

นิภารัตน์ รื่นสุข (2546:45) การจัดการและการบริหารด้านสวัสดิภาพในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง การให้บริการด้านความปลอดภัย เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านอาคารเรียน และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสนามเด็กเล่น และด้านรถโรงเรียน

สรุปได้ว่าการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน คือ การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในห้องเรียน และนอกห้องเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีความปลอดภัย มีคุณค่า และเกิดประโยชน์ต่อเด็ก ได้แก่ การจัดอาคารสถานที่ การจัดวัสดุอุปกรณ์ เครื่องเล่น และสื่อการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัยอย่างถูกต้องและเหมาะสม

2.1.3 การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน

เบญญา แสงมลิ. (2545:5) ห้องเรียนควรมีขนาดไม่น้อยกว่า 6 X 8 เมตร มีหน้าต่างและแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก พื้นห้องควรเป็นไม้หรือวัสดุซึ่งเด็กจะได้ใช้นั่งปฏิบัติกิจกรรมบางอย่างได้อย่างสบาย ภายในห้องเรียนควรมีฝาฉากกันแบ่งสัดส่วน เพื่อปฏิบัติกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม ความสูงของเพดานต้องไม่น้อยกว่า 2.80 เมตร ภายในห้องเรียนควรมีอุปกรณ์ประกอบการสอน การเล่น ตลอดจนวัสดุครุภัณฑ์ที่อำนวยความสะดวกให้แก่ครูและนักเรียนอย่างเพียงพอ เช่น กระดานดำสำหรับนักเรียน อ่างล้างมือ ชั้นหรือตู้วางสิ่งของสำหรับครู โต๊ะและเก้าอี้สำหรับจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ถ้าเป็นไปได้ควรมีห้องน้ำ ห้องส้วมติดตั้งให้เหมาะสมกับเด็กภายในห้องเรียนหรือบริเวณใกล้ห้องเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนนั้น ครูหรือผู้ดูแลเด็กต้องดูความต้องเหมาะสม อาจมีการเปลี่ยนแปลง โยกย้ายมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ได้ มุมที่ครูควรจัดไว้ในห้องเรียน เช่น มุม

ดนตรี กิจกรรมประกอบจังหวะ มุมเกมการศึกษา มุมศิลปะ มุมหนังสือ มุมตุ๊กตาและมุมสมมุติ มุมสำหรับเล่นบล็อก มุมเลี้ยงสัตว์ และมุมสำหรับดูแลต้นไม้ เป็นต้น

การจัดห้องเรียน ห้องเรียนควรมีขนาด 7 X 9 เมตร หรือ 6 X 8 เมตร มีพื้นที่กว้างใช้ประโยชน์ได้หลายด้าน ทั้งเป็นที่รับประทานอาหารหรือใช้เป็นที่พักนอนของเด็ก(เบญจา แสงมลิ. 2528:27) เนื่องจากห้องเรียนเป็นห้องที่เด็กใช้เวลาอยู่นานที่สุดในโรงเรียน การจัดให้ห้องเรียนมีพื้นที่พอเหมาะกับจำนวนเด็ก และจัดให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีจะมีผลต่อการศึกษาของเด็กมาก แต่ถ้าจัดไม่ดีเท่าที่ควรก็จะเกิดผลเสีย เช่น เด็กไม่ตั้งใจเรียนและเด็กอาจจะยับยั้งการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้ (นิคม ทาแดง และกมลวรรณ ลิ้มปิ่นาทร.2529:164—165) ดังนั้นควรจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เหมือนบ้าน ในห้องเรียนควรมีน้ำดื่ม ที่นอน หนังสือ การ์ตูน ติดรูปภาพมีสีสันสวยงาม จัดกระถางต้นไม้ ควบคุมแสง เสียงให้เหมาะสม พยายามสร้างบรรยากาศของห้องเรียนให้เป็นกันเอง ให้เด็กรู้สึกอบอุ่น มีความปลอดภัย และสะดวกสบาย ทั้งควรจัดให้ห้องเรียนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด (ราตี ทองสวัสดิ์.2529:388—389)

สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน (ประภาพรรณ เอี่ยมสุภชาติ.2529:536—537) ควรจะต้องจัดเพื่อให้สนองต่อการพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กให้มากที่สุด การจัดเนื้อที่ของห้องและกิจกรรมต่าง ๆ ควรที่จะให้สนองความตื่นตัวทางร่างกายและสติปัญญาของเด็ก เช่น จัดมุมห้องสำหรับเล่นละคร มุมห้องที่เด็กจะต้องมีการเลือกเอาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ไปไว้ตามมุมห้องต่าง ๆ ด้วย ซึ่งอุปกรณ์ที่นำมาไว้ในห้องนั้นควรจะช่วยประเทืองปัญญาให้แก่เด็ก ซึ่งของเหล่านั้นได้แก่ กล้องไม้ กล้องกระดาษ หลอดกาแฟ ดินน้ำมัน สี กระดาษ เป็นต้น การจัดเนื้อที่ของห้องถ้ามีถึง 40 — 50 ตารางฟุต ต่อเด็ก 1 คนได้ จะนับว่าเป็นการดีมาก เพราะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กจะมีลักษณะก้าวร้าวขึ้น ถ้าเด็กขาดสถานที่ที่เด็กสามารถเคลื่อนไหวทำกิจกรรมที่ตนต้องการได้ นอกจากนี้การจัดสภาพแวดล้อมยังต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กอีกด้วย เด็กวัย 4 — 6 ขวบ ต้องการสถานที่ที่จะทำให้เขารู้สึกว่าปลอดภัยและต้องการในสิ่งที่ทำให้เขารู้ว่าอยู่ที่ไหน อะไรจะเกิดขึ้น (ประดิษฐ์ อุปรมย์.2529: 38—39) และได้กล่าวเน้นให้ถึงความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนไว้ว่า การจัดห้องเรียนและวัสดุในห้องเรียน เช่น การจัดโต๊ะ เก้าอี้ การจัดมุมกิจกรรมในห้องเรียนและการจัดวางวัสดุอุปกรณ์ในการสอนล้วนมีผลต่อการพฤติกรรมของเด็กระดับอนุบาลศึกษาทั้งสิ้น

การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนของสหรัฐอเมริกา(สิริมา ภิญญอนันตพงษ์.2540:133) ครูควรจัดไว้ในห้องเรียนเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้ พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา สำหรับวัสดุและอุปกรณ์ในการส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็กดังกล่าว ในห้องเรียนของเด็กวัยนี้ ประกอบด้วยวัสดุและอุปกรณ์ที่เป็นธรรมชาติ ทราย ดิน เหนียว น้ำ และวัสดุธรรมชาติอื่น ๆ (Bredekamp ; Hendrick ; 1984, Feeney : 1987; & Seefeldt, 1989) เป็นวัสดุและอุปกรณ์ที่เตรียมและส่งเสริมประสบการณ์อันมีค่าทางด้าน

ประสาธน์สัมพันธ์และทางด้านการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการวัดและปริมาตร เด็ก ๆ จะสนุกสนานกับการเท สัมผัส ผสม นอกจากนี้เด็กเรียนรู้จักการร่วมมือ การสร้างจินตนาการ กิจกรรมเล่นน้ำ และทราย จัดได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

หลักสำคัญในการจัดต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของตัวเอง ให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ และมีความสุข (กรมวิชาการ.2540:102)

เนื่องจากห้องเรียนเป็นห้องที่เด็กใช้เวลาอยู่นานที่สุดในโรงเรียน การจัดห้องเรียนมีพื้นที่พอเหมาะกับจำนวนเด็กและจัดให้เด็กอยู่ในสภาพที่ดี จะมีผลการศึกษาของเด็กมาก แต่ถ้าจัดไม่ดีเท่าที่ควรก็จะเกิดผลเสีย เช่น เด็กไม่ตั้งใจเรียน และเด็กอาจจะยับยั้งการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้ (นิคม ทางแดง และกมลวรรณ ลิ้มปีนาทร.2529:164—165) ดังนั้น ควรจัดห้องเรียนให้ถูกสุขลักษณะและปลอดภัยดังนี้ (กรมพลศึกษา.2533:23)

1. ควรเป็นสีเหลี่ยมผืนผ้า
2. ควรจัดบรรยากาศ แสงสว่างพอเพียงถ้าจำเป็นควรใช้ไฟฟ้าช่วย
3. ภายในห้องควรมีทางเดินได้สะดวก
4. โต๊ะเรียนและม้านั่งต้องเป็นแถว ต้องซ่อมแซมเสมอเมื่อเกิดชำรุด และควรเตือนเด็กไม่ให้โยกเก้าอี้เล่น
5. กระดานดำควรทาสีเขียวให้เห็นใหม่อยู่เสมออย่างน้อยปีละ 2 — 3 ครั้ง

เยาวพา เตชะคุปต์ (2542:133) ได้กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนควรให้มีชีวิตชีวา มีสภาพคล้ายบ้าน และมีความยืดหยุ่น รูปทรงของห้องเรียนควรเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเคลื่อนไหวและทำกิจกรรมได้สะดวก ห้องเรียนเด็กปฐมวัยควรอยู่ติดกับพื้นดินและไม่ควรมีชอกมุมที่เด็กจะหลบซ่อนได้ ควรมีห้องน้ำและอ่างล้างมือไว้ในห้อง

นิภารัตน์ รื่นสุข (2546:47) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ควรคำนึงว่าเด็กมีความแตกต่างจากผู้ใหญ่ ความต้องการในการใช้เนื้อที่จึงแตกต่างกัน เพราะเด็กตัวเล็กแต่จะเคลื่อนไหวรวดเร็วและต้องการเนื้อที่มาก ห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีขนาดใหญ่พอที่เด็กจะทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้โดยไม่รู้สึกอึดอัด การจัดสภาพภายในห้องควรให้มีชีวิตชีวา มีสภาพคล้ายบ้าน และจัดห้องเรียนให้ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย

สรุปได้ว่าการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนควรมีขนาด 6 X 8 หรือ 7 X 9 เมตร มีพื้นที่พอเหมาะกับจำนวนเด็ก ทั้งการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีมีผลต่อการเรียนรู้ จึงควรจัดบรรยากาศในห้องเรียนเหมือนบ้าน และควรมีการควบคุมความสะอาดของพื้นที่ในห้อง ที่นอน หนังสือ แสงการจัดมุมต่าง ๆ ให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น เพื่อสนองต่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กให้มากที่สุด

2.1.4 การจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนมีความสำคัญไม่น้อยกว่าการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนเลย กล่าวคือ พื้นที่นอกห้องเรียนที่เด็กเล่นแต่ละคนควรมีอย่างน้อยประมาณ 100 – 150 ตารางฟุต เพื่อที่เด็กจะได้ใช้พื้นที่เหล่านั้นสำหรับ การกระโดด การปีน ตลอดจนการออกกำลังกายต่าง ๆ เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ได้ การจัดพื้นผิวของสนาม ตลอดจนติดตั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ จะต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยให้มากที่สุดและความปลอดภัยในการใช้ด้วย สนามไม่ควรเป็นคอนกรีตทั้งหมด แต่ควรมีบางส่วนเพื่อให้เด็กใช้ขี่จักรยานเล่นได้ และจะต้องมีพื้นที่ที่เด็กสามารถทำกิจกรรมการขุดดินการขุดทราย ตลอดจนการปลูกต้นไม้ได้ ส่วนอุปกรณ์ที่จะติดตั้งนั้นจะต้องพิจารณาว่า อุปกรณ์ใดสามารถจะโยกย้ายและนำไปใช้ในห้องเรียนได้ ก็ไม่ควรจะติดตั้งถาวร ควรจะเก็บไว้และติดตั้งเมื่อต้องการใช้เท่านั้น (ประภาพรรณ เอี่ยมสุภานิต.2529: 539 - 540)

การจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนของสหรัฐอเมริกา (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์.2540: 133) มีความจำเป็นต้องมีพื้นที่ข้างนอก หรือสนามสำหรับเด็กเล่น เด็กเรียนรู้ตลอดเวลา ไม่เพียงแต่ในห้องเรียนเท่านั้น พื้นที่ข้างนอกและอุปกรณ์เครื่องเล่นอื่น ๆ ก็ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการเด็กทั้งทางร่างกาย สังคม สติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ภายนอกห้องเรียนที่ครูจัดให้นักเรียน ได้แก่ ทำสวน, เล่นกระบะทราย, เล่นน้ำ และสัตว์เลี้ยง กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้นับว่าเป็นแหล่งของการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ภาษาและความคิดสร้างสรรค์ กิจกรรมศิลปะ วาดภาพด้วยมือเหมาะที่ทำงานนอก

นิภารัตน์ รื่นสุข (2546:48) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน มีความสำคัญอย่างมากเพราะการที่เด็กได้ออกมาเล่นนอกห้องเรียนทำให้เด็กได้พัฒนาร่างกายและมีจินตนาการที่ดี

สรุปได้ว่าการจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนควรมีพื้นที่อย่างน้อยประมาณ 100 – 150 ตารางฟุต เพื่อเด็กจะได้ใช้พื้นที่ในการกระโดด ปีน ตลอดจนติดตั้งอุปกรณ์ใช้สอยให้มากที่สุดและควรคำนึงถึงความปลอดภัยโดยไม่ควรเป็นพื้นคอนกรีตทั้งหมด

2.2 สวัสดิภาพด้านสนามเด็กเล่น

การจัดบริเวณสนามต้องมีหลุมบ่อ เศษขยะ หญ้าขึ้นรกรุงรัง ควรแบ่งสนามสำหรับการเล่นกีฬากลางแจ้ง และจัดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบคอยตรวจตราสนามอยู่เสมอ จิตนา พุกุล (2540:59)

ปราณี แก้วเจริญ (2531:245–246) กล่าวว่า การจัดสนามเด็กเล่นว่าโรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา ควรจัดให้มีสนามเด็กเล่นไว้เพื่อสนองความต้องการของเด็กแม้ว่าโรงเรียนจะไม่มีเนื้อที่มากนักเพื่อเด็กจะได้ออกกำลังกาย เคลื่อนไหวตามใจชอบได้เล่นสนุกสนาน กับเพื่อน เด็กจะมีอารมณ์แจ่มใสและมีสุขภาพจิตดี สนามเด็กเล่น มักจะจัดเป็น 2 ส่วน คือ

1. สนามหญ้า เป็นที่สำหรับเด็กวิ่งเล่นและใช้เสมือนเป็นห้องเรียนก็ได้ เช่น ครูเล่านิทานที่สนาม เด็กวาดภาพที่สนาม เด็กจะเป็นสุขที่ได้วิ่งเล่น กระโดดดูธรรมชาติรอบ ๆ ตัว สนามหญ้าจำเป็นต้องมีการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดีพื้นสนามเรียบระวางอย่าให้มีอิฐ หรือก้อนหิน สิ่งแหลมคมตกอยู่ในสนาม

2. สนามเด็กเล่น เป็นที่ตั้งเครื่องเล่นสนามเด็ก เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เคลื่อนไหวใช้กล้ามเนื้อใหญ่ เด็กชอบปีนป่าย กระโดด ห้อยโหน เครื่องเล่นสนามจึงมีลักษณะราวโหน ย่อท่าย และเครื่องมือในการเล่น เป็นต้น

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจัดตั้งเครื่องเล่นก็คือ เครื่องเล่นชนิดหนึ่งๆ จะต้องให้ห่างพอสมควร มีเนื้อที่ซึ่งในขณะเด็กกลุ่มหนึ่ง กำลังเล่นจะไม่ไปชนกับเด็กกลุ่มอื่นที่กำลังเล่นอยู่และเครื่องเล่นสนามอาจสร้างจากวัสดุท้องถิ่นก็ได้

การจัดสนามเด็กเล่นให้สอดคล้องกับหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ นั้นสนามเด็กเล่นควรมีพื้นผิวหลายประเภท เช่น ดิน ททราย หญ้า พื้นสำหรับเด็กเล่นที่มีล้อรอบทั้งที่รม ที่โล่งแจ้ง พื้นดินสำหรับขุด ที่เล่นน้ำ บ่อทราย พร้อมอุปกรณ์ประกอบการเล่นเครื่องเล่นสนามสำหรับเด็กปีนป่าย ทรงตัว ฯลฯ ทั้งนี้ต้องไม่ติดกับบริเวณที่มีอันตราย ต้องหมั่นตรวจตราเครื่องเล่นให้อยู่ในสภาพแข็งแรง ปลอดภัยอยู่เสมอ และหมั่นดูเรื่องความสะอาด (กระทรวงศึกษาธิการ.2536:107)

นิภา มนูญปัจจุ (2528:310) กล่าวถึงความปลอดภัยในการใช้สนามเด็กเล่น ว่าสถานศึกษาควรพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรแยกสนามเด็กเล่นออกจากสนามเล่นอื่น ๆ
2. มีทางเดินเฉพาะสำหรับเข้าออกไปยังจุดต่าง ๆ ในบริเวณโรงเรียน
3. ใช้สีเป็นเครื่องหมายและสัญลักษณ์ช่วยให้นักเรียนได้เห็นอย่างชัดเจน
4. ชุดเครื่องเล่นสนามไม่จัดตั้งไว้กระจัดกระจายตามมุมต่าง ๆ ในสนามควรจัดตั้งไว้เป็นกลุ่ม ๆ ดีกว่าและปลอดภัยมากกว่า
5. อุปกรณ์การเล่นควรเล่นควรเลือกมาให้เหมาะกับกลุ่มอายุของเด็ก
6. ควรมีกฎและระเบียบการเล่นและการใช้สนามเล่นที่เด่นชัด
7. เครื่องเล่นสนามไม่ควรตั้งในบริเวณที่ขวางกั้นการเล่นเกมต่าง ๆ
8. ชุดชิงช้าจำเป็นต้องตรวจสอบความแข็งแรง มีเบาะรอง มีขอบกันไม่ให้ตกลงได้
9. กระดานลื่นควรจัดในที่ร่ม
10. ชิงช้าสนามควรมีขนาดความสูงต่าง ๆ กันเพื่อให้เด็กได้เลือกเล่นตามความเหมาะสม
11. บ่อทราย บ่อขี้เลื่อย ควรจะรองพื้นใต้ชิงช้า และควรทำความสะอาดบ่อทราย บ่อขี้เลื่อยอยู่เสมอ
12. กระดานหกโดยเฉพาะปลายกระดานกระดานที่แตะพื้น ควรป้องกันไม่ให้นักเรียนใช้นิ้วมือจับต้องจะทำให้ได้รับอันตราย
13. ควรแนะนำอุปกรณ์การเล่นสนาม และกำหนดข้อบังคับในการเล่น

14. กระบะทรายต้องตรวจดูไม่ให้มีเศษแก้ว หรือของมีคมปะปน

15. อ่างน้ำดื่ม ต้องระวังความสะอาดไม่ให้พื้นลื่น และเป็นไปตามสุขาภิบาล

สรุปได้ว่าสวัสดิภาพด้านสนามเด็กเล่น ควรจัดให้มีสนามเด็กเล่นที่ปลอดภัย ได้แก่ สนามหญ้า สนามเด็กเล่นต้องมีพื้นที่เหมาะสมกับเด็ก เช่น พื้นผิวของสนามอาจจะเป็ดิน ทราย หญ้า และควรจัดอุปกรณ์ประกอบการเล่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก

2.3 สวัสดิภาพด้านรถรับ - ส่งนักเรียน

พัชรี สวนแก้ว (2536:85) กล่าวว่า ปัจจุบันมีหลายครอบครัวที่มีปัญหาเรื่องรับ - ส่งนักเรียน โดยเฉพาะเด็กเล็กในโรงเรียนอนุบาล ดังนั้นในกลุ่มผู้ปกครองจึงอาจรวมกลุ่มจัดเวรรับ - ส่งนักเรียนในเส้นทางเดียวกัน ซึ่งจะเป็นการประหยัดเวลา และให้ความสะดวกแก่ผู้ปกครองที่มีปัญหา ซึ่งนอกจากจะรับ-ส่งนักเรียนแล้ว จะรวมไปถึงการบริการขนส่งคนเจ็บหรือคนพิการในหมู่ผู้ปกครองกันเองก็ได้ บริการรับ-ส่งนักเรียน รถต้องอยู่ในสภาพปลอดภัยมีอุปกรณ์ภายในรถเหมาะสมกับวัยเด็ก รถมีสภาพที่เหมาะสม เช่น ที่นั่งเหมาะสมกับเด็ก เข็มขัดนิรภัย ชะแลง ขวาน เครื่องดับเพลิง เป็นต้น พนักงานขับรถต้องมีใบอนุญาตขับขี่ และได้รับการฝึกอบรมจากการขนส่งทางบก ต้องมีบุคลากรดูแลเด็กในรถอย่างน้อย 1 คน และต้องไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ในรถตามลำพัง ยานพาหนะที่ใช้รับ - ส่งนักเรียนจะต้องได้รับอนุญาตและมีการตรวจสอบและดูแลรักษาสภาพรถให้ดีเสมอ

2.3.1 การควบคุมการดูแลการใช้รถรับ - ส่งนักเรียน

การบริการรถรับ - ส่งนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2536:2-5) ได้ออกระเบียบการควบคุมดูแลการใช้รถรับ - ส่งนักเรียน มีหน้าที่ดังนี้

1. ควบคุมดูแลและเอาใจใส่เรื่องความปลอดภัยในการรับ - ส่งนักเรียน
2. จัดให้มีเครื่องหมายแผ่นป้ายพื้นสีส้มสะท้อนแสงขนาดกว้าง 15 ซม. ยาว 85 ซม. มีข้อความว่า “รถโรงเรียน” เป็นตัวอักษรสีดำ ความสูงไม่น้อยกว่า 15 ซม. ติดอยู่ด้านหน้าและด้านท้ายของตัวรถ ให้มองเห็นได้ระยะ 50 เมตร และมีชื่อโรงเรียนติดอยู่ด้านข้างทั้งสองของตัวรถพร้อมทั้งหมายเลขโทรศัพท์ (ถ้ามี)
3. คัดเลือกพนักงานขับรถและผู้ดูแลนักเรียนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้
4. จัดให้มีสัญญาณไฟสีเหลืองอำพันไว้เปิดปิดเป็นระยะ ในขณะที่ใช้รับ - ส่งนักเรียนติดไว้ที่ด้านหน้าและด้านท้ายของตัวรถ เพื่อให้ผู้ที่ขับรถสวนทางมาหรือขับตามหลังสามารถมองเห็นได้ชัด ในระยะไม่น้อยกว่า 150 เมตร
5. จัดให้เครื่องใช้ที่จำเป็นเพื่อช่วยเหลือนักเรียนเมื่อมีอุบัติเหตุหรือฉุกเฉินเกิดขึ้นดังต่อไปนี้

5.1 เครื่องดับเพลิง รถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสารจำนวนที่นั่งไม่เกิน 20 ที่นั่งต้องมีเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่อง รถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสารที่มีจำนวนที่นั่งเกิน 20 ที่นั่งต้องมีเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 2 เครื่อง เครื่องดับเพลิงต้องมีขนาดพอสมควร และติดตั้งไว้ในรถที่เหมาะสมพร้อมที่จะใช้ได้ทุกขณะ

5.2 ค้อนทุบกระจก 1 อัน

5.3 เหล็กชะแลง 1 อัน

6. จัดให้มีแผ่นป้ายแสดงเตือนเรื่องความปลอดภัยในการโดยสารตามที่กรรมการขนส่งทางบกประกาศกำหนด หรือตามที่กรรมการขนส่งทางบกให้ความเห็นชอบติดไว้ในรถตำแหน่งที่สามารถมองเห็นได้ง่าย

7. จัดให้มีเครื่องมือปฐมพยาบาลประจำรถโรงเรียนทุกคัน

8. รายงานผลการจัดรถโรงเรียนให้โรงเรียนทราบทุกเดือน

9. รายงานให้ทางโรงเรียนทราบโดยทันทีที่เกิดเหตุ หรือมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น

10. แจ้งผลการตรวจสอบสภาพรถประจำปีให้โรงเรียนทราบทุกครั้ง

สรุปได้ว่าการควบคุมการดูแลการใช้รถรับ - ส่งนักเรียน ควรให้ความเอาใจใส่ในเรื่องเครื่องหมายของแผ่นป้ายข้อความ “รถโรงเรียน” และการติดตามผลการจัดรถรับ - ส่งนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.3.2 หน้าที่หลักของการให้บริการรถรับ - ส่งนักเรียน

โรงเรียนมีหน้าที่ในการกำกับดูแลจัดรถรับ - ส่งนักเรียน

1. กำกับดูแลการจัดรถรับ - ส่งนักเรียนของผู้ดำเนินกิจการรถรับ - ส่งนักเรียน

2. จัดให้มีระเบียบรถรับ - ส่งนักเรียน ทะเบียนประวัติของพนักงานขับรถและพนักงานควบคุมนักเรียนตามแบบที่กำหนดให้

3. รายงานผลการใช้รถรับ - ส่งนักเรียนต่ออธิการบดีกรมเจ้าสังกัดหรือหน่วยงานที่ควบคุมดูแลสำหรับในเขตกรุงเทพมหานครและรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่ควบคุมดูแลที่ตั้งอยู่ในพื้นที่สำหรับจังหวัดอื่น ภาคเรียนละ 1 ครั้ง ตามแบบที่กำหนดท้ายระเบียบนี้ ในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุให้รายงานให้ทราบเป็นการด่วน

คนขับรถรับ - ส่งนักเรียน

คนขับรถเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่ทำให้บริการรถโรงเรียนมีความปลอดภัยในสหรัฐอเมริกา ได้มีกฎระเบียบข้อบังคับที่เป็นมาตรฐานขั้นต่ำในการคัดเลือกคนขับรถอย่างเคร่งครัดโดยต้องพิจารณาเกี่ยวกับอายุ ลักษณะนิสัย ความมั่นคงทางอารมณ์ สมรรถภาพทางร่างกาย ความรู้ทักษะ และประสบการณ์ในการขับรถ (พรสุข หุ่นรินทร์.2534:119) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ต้องมีอายุระหว่าง 21 – 65 ปี
2. เชื่อถือได้ ซื่อสัตย์ มีศีลธรรม
3. ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ไม่รับประทานยาฆ่าหรือสิ่งเสพติดอื่นขณะขับรถ
4. พุดจาสุภาพ
5. มีอารมณ์มั่นคง
6. มีใบอนุญาตขับขี่รถยนต์ ไม่มีประวัติฝ่าฝืนกฎจราจร และไม่มีประวัติอุบัติเหตุอย่างน้อยเป็นเวลา 3 ปี ก่อนมาสมัครเป็นคนขับรถ
7. สมรรถภาพทางกาย ร่างกายต้องแข็งแรงสมบูรณ์ไม่เป็นโรคติดต่อหรือโรคอื่นใดที่เป็นอุปสรรคต่อการขับรถ
8. ได้รับการตรวจสุขภาพ จากแพทย์เป็นประจำทุกปี
9. สานตาต้องไม่สั้น เกินกว่า 20/40 การมองเห็นและการรับรู้อยู่ในสภาพปกติ
10. การได้ยินไม่บกพร่อง

ผู้ควบคุมนักเรียนมีหน้าที่ดังนี้

1. ต้องตรวจสอบจำนวนนักเรียนแต่ละเที่ยวให้ถูกต้องครบถ้วนตามจำนวนรายชื่อ
นักเรียน พร้อมทั้งทำบัญชีรายชื่อนักเรียนที่ใช้บริการตามแบบที่กำหนดทำระยะเบี่ยงนี้
2. ประจำอยู่กับรถรับ - ส่งนักเรียนตลอดเวลา ที่รับ - ส่งนักเรียน เพื่อควบคุมดูแลและ
ช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดความปลอดภัยตลอดการเดินทาง
3. รายงานให้โรงเรียนทราบทันทีที่เกิดอุบัติเหตุ หรือมีกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้นให้โรงเรียน
หรือสถานที่ที่ตกลงกันได้
4. ให้ผู้ดำเนินการรถรับ - ส่งนักเรียน จัดให้มีการประกันรถยนต์ โดยให้มีความ
คุ้มครองผู้โดยสารและบุคคลที่ 3
5. สีของรถรับ - ส่งนักเรียนเป็นสีเหลืองคาดดำ ตามแบบของกรมการขนส่งทางบก
สำหรับรถโรงเรียนที่มีเป็นอย่างอื่น แตกต่างจากตามที่กล่าวตามวรรคหนึ่งก่อนวันที่ระเบียบนี้จะใช้
บังคับ ให้คงใช้ได้ต่อไป จนกว่าจะได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ให้เป็นไปตามระเบียบนี้ ทั้งนี้จะต้อง
ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน 4 ปี นับแต่วันที่ระเบียบนี้บังคับใช้
6. เพื่อให้เกิดความสะดวกในการติดต่อ ควรจัดให้มีเครื่องมือสื่อสาร ที่สามารถติดต่อกับ
โรงเรียนหรือผู้ปกครองขณะที่ใช้รถรับ - ส่งนักเรียนได้

จากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการควบคุมดูแล การใช้รถรับ - ส่งนักเรียน
ผู้ดำเนินการรถโรงเรียนจะต้องดูแลเอาใจใส่ และถือปฏิบัติในเรื่องความปลอดภัยตามกฎหมายระเบียบ
อย่างเคร่งครัด (นิภารัตน์ รื่นสุข.2546:51)

สรุปได้ว่าหน้าที่หลักของการให้บริการรถรับ - ส่งนักเรียน ต้องอยู่ในการควบคุมตาม
หลักเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนกำหนดขึ้น เพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กที่ขึ้นรถรับ - ส่งนักเรียน

และสร้างความไว้วางใจให้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง โดยโรงเรียนจัดทำเครื่องหมาย จัดเจ้าหน้าที่ดูแลทั้ง คนขับรถและเด็กที่ขึ้นรถรับ - ส่งนักเรียนและติดตามผลการปฏิบัติในเรื่องความปลอดภัยตาม กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

2.4 สวัสดิภาพด้านโภชนาการ

เด็กอายุ 3 – 5 ขวบเป็นวัยที่ช่างพูด ช่างเล่น เคลื่อนไหวตลอดเวลา เป็นวัยแห่ง ความสนุกสนาน พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญากำลังเจริญเติบโตเต็มที่ สมองต้องได้รับการกระตุ้นให้คิด ให้แก้ปัญหาและพัฒนา ในขณะเดียวกันต้องได้รับสารอาหารที่ เหมาะสม (กุลยา ตันติผลาชีวะ.(2542):24) ซึ่งอาหารเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อมนุษย์อย่างยิ่ง ดังนั้น การส่งเสริมโภชนาการด้วยการจัดบริการอาหาร การสุขาภิบาลอาหารหรือการจัดเลี้ยงอาหารเด็กที่ ถูกต้องตามหลักโภชนาการ เป็นสิ่งจำเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสุขภาพอนามัยของนักเรียนให้มี คุณภาพชีวิตที่ดี เด็ก ๆ จะได้รับสารอาหารที่มีคุณค่า ถูกสัดส่วนครบถ้วนตามหลักโภชนาการและ ปลอดภัย จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาศักยภาพต่อไป

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์.(2543:28) ความสำคัญของโภชนาการเป็นที่ยอมรับกันทุกฝ่าย อาหารมีความสำคัญต่อสุขภาพร่างกาย และสุขภาพจิตทั้งทางตรงและทางอ้อม อันตรายของการ ขาดอาหารมีผลต่อพัฒนาการด้านร่างกาย ระบบย่อยอาหารและสุขภาพจิต เรื่องของอาหารจึงเป็น เรื่องที่เด็กควรได้รับการเอาใจใส่อย่างดี เพราะถ้าเด็กได้รับสารอาหารไม่เพียงพอไม่ว่าระยะก่อน คลอดหรือระยะเจริญเติบโต จะมีผลต่อการเจริญเติบโตของสมอง การที่สมองเจริญเติบโตไม่เต็มที่ จะมีผลทำให้การเพิ่มพูนความสามารถทางสติปัญญาเป็นไปได้น้อยด้วย เด็กที่สมองเจริญเติบโตช้า จะเรียนรู้ช้า จดจำสิ่งต่าง ๆ ได้น้อยกว่าเด็กที่สมองเจริญเติบโตตามปกติ ถึงแม้จะได้รับ ประสบการณ์หรือสิ่งเร้าเช่นเดียวกันและมีเวลาเรียนรู้เท่า ๆ กัน นอกจากนี้จะสังเกตได้ว่าเด็กที่ขาด ความกระตือรือร้น ไม่อยากรู้ไม่อยากรเรียน ซึ่งเป็นเหตุให้เด็กเรียนไม่ทันเพื่อน เกิดความท้อถอย และขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

โภชนาการ หมายถึง ความสำคัญของอาหารที่มีต่อสุขภาพของร่างกาย อาหารชนิดใด มีสารอาหารประเภทใดบ้างมาน้อยเพียงใด อาหารเมื่อบริโภคแล้วร่างกายจะมีการย่อย ดูดซึมและ เฝาะผลาญสารอาหาร และนำไปใช้ประโยชน์ต่อร่างกายในด้านต่าง ๆ การเจริญเติบโต การ ควบคุมการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ การสร้างและซ่อมแซมอวัยวะของร่างกายที่สึกหรออย่างไร (มยุรี นภาพรรณสกุล.2543:1)

2.4.1 หน้าที่หลักของโรงเรียนเกี่ยวกับโภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียนเป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อการส่งเสริมนักเรียนและ ครูในด้านโภชนาการ รวมทั้งเป็นการประหยัดเศรษฐกิจของผู้ปกครองนักเรียนและบุคลากรต่าง ๆ ในโรงเรียน การจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียนควรจัดให้เหมาะสมกับความต้องการทางด้าน

โภชนาการของนักเรียนและฐานะเศรษฐกิจของผู้ปกครองตลอดจนจะต้องมีการควบคุมดูแลเกี่ยวกับสุขภาพให้ถูกต้องด้วย (จินตนา สรายุทธพิทักษ์.2536:82)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536:145) ได้ระบุถึงหลักการให้อาหารสำหรับเด็กวัยก่อนเรียน ดังนี้

1. จัดอาหารให้มีคุณค่า ได้สารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ ในแต่ละมื้อ
2. จัดอาหารให้น่ารับประทาน สลับเปลี่ยนหมุนเวียนไม่จำเจ
3. ลักษณะของอาหารต้องเหมาะสมกับวัยอายุต่าง ๆ เด็กเล็กจัดอาหารต้มเปื่อย รสอ่อน
4. ฝึกให้รับประทานอาหารหลักวันละ 3 มื้อ ส่วนอาหารเสริมจัดเป็นอาหารว่าง
5. ฝึกให้ดื่มนมเป็นประจำ อย่างน้อยวันละ 1-2 แก้ว
6. ฝึกให้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ได้หลาย ๆ ชนิด เช่น ผัก
7. ใช้วิธีชวนรับประทานด้วยการชมเชยแทนการบังคับหรือวางกฎเกณฑ์เข้มงวดในการรับประทาน

8. ฝึกมารยาทในการรับประทานโดยพ่อแม่ ครู เป็นแบบอย่างที่ดี เด็กจะคอยสังเกตจากผู้ใหญ่

9. ให้อิสระในการรับประทานเพราะเด็กวัยนี้ต้องการอิสระอยากทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย

ตนเอง

สุภาพร เทพยสุวรรณ (2541 : 53 - 55) กล่าวถึงการจัดบริการด้านโภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. จัดบริการอาหารที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการอย่างสม่ำเสมอ
2. ตรวจสอบความสะอาดของอาหารก่อนนำมาปรุงทุกครั้งและจัดเก็บอย่างถูกต้องตามหลักสุขภาพ
3. จัดบริการน้ำดื่มน้ำใช้แยกกันชัดเจน
4. มีโภชนาการประจำโรงเรียนที่ควบคุมการประกอบอาหารสำหรับเด็ก
5. ครูสอนและสร้างนิสัยให้นักเรียนล้างมือทุกครั้งหลังจากใช้ห้องน้ำ หลีกเลี่ยงสิ่งน้ำมูก

และก่อนรับประทานอาหาร

6. มีภาชนะอุปกรณ์ เครื่องใช้ในการใส่อาหารและปรุงอาหารที่สะอาด และตรวจสอบดูแลอยู่เสมอ
7. อุปกรณ์ปรุงอาหารมีสภาพดี ไม่ชำรุด มีการแยกประเภทการใช้ชัดเจน
8. ตู้เก็บภาชนะสามารถป้องกันแมลงหรือสัตว์นำโรคได้ดี
9. สภาพโรงอาหารและโรงครัว ตั้งอยู่ห่างไกลแหล่งปฏิกูล น้ำโสโครก แหล่งเพาะพันธุ์

แมลงสัตว์นำโรคมีระบบการควบคุมป้องกันสัตว์นำโรค

10. ระบบระบายน้ำเสียไม่มีน้ำขังหรือเป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลง มีการระบายน้ำที่

คล่องดี

11. อ่างล้างมือมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ทำด้วยวัสดุที่ทำให้ทำความสะอาดง่าย
12. โต๊ะรับประทานอาหาร เก้าอี้ มีความมั่นคง แข็งแรง ทำด้วยวัสดุพื้นเรียบ ทำความสะอาดง่าย
13. มีการกำจัดเศษอาหารและขยะอื่น ๆ และใช้ถังขยะที่มีสภาพดี ไม่แตกร้าว มีฝาปิดมิดชิด และมีจำนวนเพียงพอกับขยะ
14. ผู้ปรุงอาหารแต่งกายสะอาด เรียบร้อย มีผ้ากันเปื้อนหรือหมวกและเน็ตคลุมผม
15. ก่อนปรุงอาหาร ผู้ปรุงต้องล้างมือให้สะอาดทุกครั้ง

ปราณี แก้วเจริญ (2533 :160–161) กล่าวถึงหลักการจัดอาหารให้เด็กปฐมวัยในส่วนของการกำหนดรายการอาหารว่า สิ่งที่ต้องคำนึงประการหนึ่ง คือ ความต้องการของเด็ก โดยได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของอาหารที่เด็กชอบว่ามีดังต่อไปนี้

1. รูปร่าง และขนาด เด็กชอบอาหารที่แตกต่างกันหลายรูปแบบ ตักรับประทานง่าย ชอบอาหารที่เป็นชิ้น อาจเป็นชิ้นเล็ก ๆ รูปไข่ รูปกลม รูปเหลี่ยม หรืออาหารที่ตัดเป็นชิ้นเสียบไม้
2. สี เด็กชอบอาหารที่มีสีต่าง ๆ เช่น สีเหลืองของฟักทอง สีแดงของมะเขือเทศ สีเขียวของผัก ดังนั้นถ้าเป็นอาหารมากกว่า 1 รายการ ควรจัดรายการให้สีที่เข้ากันได้ ไม่ซ้ำกันจนเกินไป
3. ลักษณะเนื้อ ของอาหารมีหลายลักษณะ เช่น อ่อนนุ่ม กรอบ เหลว ช้น และเนื่องจากเด็กไม่ชอบความซ้ำซาก ดังนั้นในรายการอาหารเดียวกันจึงควรจัดให้มีอาหารในหลายลักษณะ
4. รสชาติ เด็กชอบอาหารที่มีรสอ่อนและมีรสออกหวานมากกว่าเปรี้ยว หรือเค็ม
5. กลิ่น เด็กไม่ชอบอาหารที่มีกลิ่นฉุน เช่น หัวหอม ต้นหอม แต่ควรใส่ให้เด็กรับประทานบ้างเพื่อให้เคยชิน

6. อุณหภูมิ ภูมิอากาศ และอุณหภูมิของอาหารมีอิทธิพลต่อความรู้สึกอยากอาหารของเด็ก ฉะนั้นเวลาที่อากาศร้อนจัดควรจัดอาหารจำพวกผัก ผลไม้ เครื่องดื่มเย็น ๆ ถ้าเป็นช่วงที่อากาศหนาวควรหาอาหารหรือเครื่องดื่มอุ่น ๆ

ยุวดี กาญจนะฐิติ (2529:618) ได้ให้หลักการจัดบริการอาหารในสถานศึกษาปฐมวัยไว้ว่า ต้องมีประโยชน์ และปลอดภัยอาหารมีประโยชน์ ประโยชน์ และปลอดภัย หมายถึง การเลือกประกอบอาหารที่มีประโยชน์ต่อความเจริญเติบโตของเด็กโดยการยึดอาหารหลัก 5 หมู่ ที่มีในท้องถิ่น นอกจากนั้นต้องสามารถจัดรายการอาหารได้อย่างประหยัดเงิน เวลาแรงงาน รวมทั้งอาหารที่จัดต้องมีความปลอดภัยในการบริโภค คือ ไม่เป็นพิษ หรือเป็นอันตรายต่อร่างกาย

ศศิธร เวียงเหล็ก (2542:58) กล่าวว่า อาหารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับร่างกาย โดยเฉพาะเด็กระดับปฐมวัยต้องการอาหารสำหรับการเจริญเติบโตเพราะเข้าวัยที่ร่างกายกำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว รวมทั้งความเจริญทางด้านสมอง จึงต้องการอาหารที่มีคุณค่า และเพียงพอต่อความต้องการของร่างกายของเขา อาหารสำหรับเด็กประกอบด้วยอาหารเสริม คือ ช่วงเช้า หรือบ่าย และอาหารหลักได้แก่ อาหารกลางวัน อาหารเหล่านี้ต้องเป็นอาหารที่มีคุณค่า

นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการฝึกมารยาทในการรับประทานอาหารของเด็กควรมีดังนี้

1. รับประทานอาหารให้อิ่มก่อนแล้วจึงดื่มน้ำ
2. ไม่รับประทานอาหารคำโต ไม่เคี้ยวอาหารเสียงดังและเคี้ยวอาหารให้ละเอียด
3. ไม่พูดคุย หรือเล่นในขณะที่รับประทานอาหาร
4. เวลาไอ หรือจามควรหันหน้าออกนอกจากอาหาร และใช้ผ้าปิดปาก และจมูก
5. ไม่ควรใช้มือจับอาหารรับประทาน
6. ฝึกให้เด็กหยิบจับช้อนส้อม และตักอาหารอย่างถูกวิธี
7. ไม่เคาะช้อนส้อมเล่น หรือส่งเสียงดังขณะรับประทานอาหาร
8. ก่อนรับประทานอาหารทุกครั้งควรล้างมือให้สะอาด
9. หลังจากรับประทานอาหารเสร็จ ควรนำภาชนะไปเก็บในที่ที่จัดไว้

สรุปได้ว่าหน้าที่หลักของโรงเรียนเกี่ยวกับโภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัย คือการเลือกประกอบอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายตามโดยยึดอาหารหลัก 5 หมู่ที่มีในท้องถิ่น พร้อมกับจัดเตรียมอุปกรณ์ในการประกอบอาหารที่มีสภาพดี

2.4.2 การควบคุมการดูแลรักษาโภชนาการในโรงเรียน

ในการควบคุมการดูแลรักษาโภชนาการบริเวณโรงอาหาร หรือโรงครัว (จินตนา พุกุล.2530:61–62) มีดังนี้

1. แม่ครัวหรือคนปรุงอาหาร ควรได้รับการตรวจร่างกายจากแพทย์ และมีความสะอาดเรียบร้อย
2. ภายในห้องครัวต้องสะอาด ไม่มีแมลงวัน หรือสัตว์อื่นเข้าไปอาศัยอยู่ โต๊ะ ม้านั่ง ต้องสะอาดเรียบร้อย และซ่อมแซมให้แข็งแรง
3. มีอ่างน้ำ อ่างล้างมือ ให้เด็กก่อนรับประทานอาหารอย่างเพียงพอ
4. รักษาระเบียบ มารยาทในการรับประทานอาหาร ซึ่อาหารด้วยการเข้าแถว เมื่อมีอาหารหล่นเลอะเทอะต้องเก็บกวาดก่อนทุกครั้ง อย่าปล่อยทิ้งไว้ อาจสิ้นได้
5. อบรมการรับประทานอาหารให้ได้อาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ติดตามอาหารให้เด็กทุกวัน
6. น้ำดื่มอย่าใช้แก้วน้ำปนกัน ควรใช้เฉพาะคน ถ้าเป็นน้ำพุห้ามใช้ปากอมหรือแกลังเพื่อนเวลาดื่ม

การจัดอาหารสำหรับเด็ก

การจัดอาหารสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ยึดหลักอาหาร 5 หมู่ เด็กจะต้องได้รับอาหารให้เพียงพอและครบสารอาหาร พ่อแม่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามปริมาณอาหารที่เด็กควรจะได้รับ (ชวลิต รัตนกุล.2514:23)

การให้อาหารเด็กควรคำนึงถึงความสะดวกด้วย เพราะอาหารที่มีประโยชน์แต่ถ้าไม่สะดวก ไม่ได้ระมัดระวังให้ถูกอนามัยแล้ว อาจจะทำให้เกิดโรคได้ เช่น โรคอุจจาระร่วง อาหารเป็นพิษได้

การเตรียมและให้อาหารสำหรับเด็ก

ก่อนรับประทานอาหารทุกครั้งควรล้างมือให้สะอาด ใช้ภาชนะที่สะอาดบรรจุอาหารเสมอ และเก็บไว้มิดชิดไม่ให้แมลงวันตอม ในเวลาหุงต้มอาหาร ควรให้สุกเดือดอย่างทั่วถึง อาหารประเภทเนื้อสัตว์ต่าง ๆ เช่น หมู เนื้อ ไก่ เป็นต้น เมื่อจะนำไปหุงต้มควรล้างให้สะอาดและสับให้ละเอียด ควรให้รับประทานเฉพาะส่วนที่เนื้อเท่านั้น ไม่ควรจะให้มีการดุกหรือส่วนที่เป็นหนังปะปนไปด้วยอาหารประเภทผักควรล้างให้สะอาดก่อนหั่นและหากนำไปต้มกับเนื้อสัตว์สับให้ละเอียด ควรประกอบอาหารไม่ให้มีรสจัด เช่น เค็ม หวาน เผ็ดหรือเปรี้ยวจนเกินไป อาหารที่เหมาะสมกับเด็กมากที่สุดได้แก่ประเภทแกงจืดแล้วนำไปผสมกับข้าวที่นิ่ม ๆ ให้เด็กรับประทาน วัสดุที่นำมาประกอบอาหารควรสดใหม่และนำอาหารที่สุกใหม่ ๆ มาให้เด็กเสมอ พยายามนำอาหารแปลก ๆ ใหม่ ๆ ไม่ซ้ำกันสับเปลี่ยนให้เด็กทุกวัน

การเตรียมอาหารและการให้อาหารสำหรับเด็ก ควรยึดหลักความสะดวกเป็นสำคัญและควรหุงต้มให้สุกอย่างทั่วถึง รสชาติอาหารต้องจืด ๆ ไม่มีรสจัดเกินไปและนำอาหารที่ประกอบเสร็จใหม่ ๆ ให้แก่เด็กเสมอ วัสดุประเภทผัก หรือ เนื้อสัตว์ที่นำมาประกอบอาหารควรสดใหม่เท่านั้น

สรุปได้ว่าการควบคุมการดูแลและรักษาโภชนาการในโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับเด็กในระดับปฐมวัย เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่ร่างกายกำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว รวมทั้งความเจริญทางด้านสมอง จึงต้องการอาหารที่มีคุณค่าครบ 5 หมู่ และมีความสะอาดปลอดภัยปนด้วย ดังนั้นโรงเรียนควรจัดอาหารและน้ำดื่มที่สะอาด ปลอดภัย มีประโยชน์ และมีสารอาหารครบ 5 หมู่ ให้กับเด็กอย่างเพียงพอ

2.5 สวัสดิภาพด้านสุขอนามัย

งานบริการด้านสุขอนามัยเป็นงานหนึ่งของกิจการนักเรียนซึ่งสถานศึกษาระดับอนุบาลจะจัดบริการให้แก่เด็ก เพื่อเป็นการป้องกัน ขจัดความเจ็บป่วย ส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพดี ไม่เจ็บป่วยง่าย ตลอดจนการบำบัดรักษาให้หาย การบริการสุขภาพที่สถานศึกษาควรจัด ได้แก่ ห้องพยาบาล การตรวจสุขภาพ วัดสายตา ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง บริการอาหารกลางวันสำหรับเด็กที่ขาดแคลน บริการน้ำสะอาด และบริการด้านทันตกรรม อารมณ์ สุวรรณपाल (2537:133)บริการด้านสุขอนามัยจึงหมายถึงบริการสุขภาพที่สถานศึกษาควรจัดให้กับเด็ก ได้แก่ ห้องพยาบาล การตรวจสุขภาพ วัดสายตา ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง และบริการด้านทันตกรรม

บราวเนลล์ (ดวงใจ ตระกูลช่าง.2538:30; อ้างอิงจาก Brownell.1980:256) กล่าวว่า การจัดสุขภาพอนามัยนักเรียน หมายถึง กิจกรรมการบริการที่จัดขึ้นเพื่อตรวจสุขภาพนักเรียน ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพอนามัยแก่นักเรียนและผู้ปกครอง ส่งเสริมการเฝ้าระวังรักษาสุขภาพ

วางโครงการช่วยเหลือเด็กพิการ ป้องกันและควบคุมโรคภัยไข้เจ็บ และให้การปฐมพยาบาลแก่นักเรียนที่เจ็บป่วยฉุกเฉินประจำวัน

นอกจากนี้ เดคเคอร์ และเดคเคอร์ (รังสิมา ทวีศรี.2545:46;อ้างอิงจาก Decker and Decker.1997) ได้กล่าวถึงการจัดบริการด้านสุขภาพว่า เป้าหมายในการจัดโครงการ คือ การจัดดูแลสุขภาพเด็กในกิจวัตรประจำวัน ป้องกันปัญหาสุขภาพ รวมทั้งปัญหาสุขภาพจิต และการร่วมมือกับผู้ปกครองในการวางแผนด้านสุขภาพของเด็ก

จะเห็นได้ว่า การจัดบริการสุขภาพอนามัยแก่นักเรียนครอบคลุมภารกิจของผู้บริหารโรงเรียน และครูที่เกี่ยวข้อง 3 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ ป้องกัน แก้ไข และพัฒนา

ขอบข่ายของการบริการด้านสุขอนามัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536:16-22) ได้กล่าวถึงขอบเขตของงานด้านสุขอนามัยไว้ 7 ด้านด้วยกัน คือ การตรวจสุขภาพ การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง การป้องกันอุบัติเหตุและการปฐมพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อภายในสถานศึกษา การให้ภูมิคุ้มกันโรค การบันทึกสุขภาพและการส่งเสริมสุขภาพจิต ซึ่งสอดคล้องกับ อารมณ์ เลิศสุโภชนิชย์ (2537:129-130) กล่าวถึงของข่ายการบริการด้านสุขอนามัยและวิธีดำเนินงานบริการในสถานศึกษาปฐมวัยดังนี้

1) การตรวจสุขภาพ การตรวจสุขภาพเป็นการบริการในระยะเริ่มแรกที่เด็กเข้ามาในสถานศึกษาจนถึงจบการศึกษา การตรวจสุขภาพในระยะเริ่มแรกเป็นการตรวจหาข้อบกพร่องหรือความผิดปกติของสุขภาพเด็ก ซึ่งถ้าพบจะง่ายต่อการรักษาและป้องกัน การตรวจสุขภาพในที่นี้หมายถึง การตรวจความสะอาดของร่างกาย การวัดสายตา การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง และการตรวจสุขภาพฟัน การตรวจสุขภาพควรทำเป็นประจำโดยครูหรือผู้ดูแลเด็ก ส่วนการตรวจสุขภาพร่างกายในระยะที่สถานศึกษากำหนด และเมื่อเจ็บป่วยเป็นหน้าที่ของแพทย์หรือเจ้าหน้าที่อนามัย

2) การจัดห้องพยาบาล สำหรับการดูแลเด็กเจ็บป่วยหรือได้รับอุบัติเหตุ ที่ห้องพยาบาลควรมีเจ้าหน้าที่พยาบาลประจำ ถ้าไม่มีเจ้าหน้าที่ ครู ผู้ดูแลเด็กจะต้องมีความรู้ในการดูแลและให้การปฐมพยาบาลเด็กในเบื้องต้น ที่ห้องพยาบาลจะต้องมีคู้ยาและอุปกรณ์การปฐมพยาบาล มียาสามัญเบื้องต้น มีเตียงพยาบาล

3) การควบคุมโรคติดต่อ หากมีโรคติดต่อเกิดขึ้นและเด็กที่เจ็บป่วยเป็นโรคติดต่อจะต้องให้ผู้ปกครองดูแลรักษาเด็กและหยุดอยู่กับบ้านจนกว่าจะหายขาด จึงรับเด็กเข้าสู่สถานศึกษา นอกจากนั้น ต้องจัดให้มีการให้ภูมิคุ้มกันโรคติดต่อแก่เด็กเมื่อมีการระบาดของโรคทั้งนี้ ต้องแจ้งและขออนุญาตจากผู้ปกครองก่อน

4) การจัดสุขาภิบาลในสถานศึกษา โดยดูแลให้อยู่ในสถานที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ มีความปลอดภัย ปราศจากโรคภัยและอุบัติเหตุ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536:6-30) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง หลักสูตรที่ดี หรือปฏิสัมพันธ์ทางบวกระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ไม่สามารถทดแทนสิ่งที่เป็นอันตรายต่อเด็กได้ โรงเรียนอนุบาลที่มีคุณภาพต้องมุ่งป้องกันการเจ็บป่วย หรืออุบัติเหตุ และเตรียมการสำหรับสิ่งฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นตลอดจนให้การศึกษาแก่เด็กในด้านการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับสุขอนามัยและความปลอดภัย โดยมีหลักการปฏิบัติดังนี้

1 โรงเรียนต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายในการป้องกันสุขภาพและความปลอดภัยของเด็กโดยรวม

2 บุคลากรแต่ละคนต้องมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีเหมาะแก่การดูแลเด็ก

3 เด็กแต่ละคนต้องมีบันทึกสุขภาพ

4. โรงเรียนควรกำหนดข้อกำหนดในการมาเรียนของเด็กที่ป่วย มีการจัดบุคลากรรับผิดชอบเพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ ดูแลเด็กป่วย และป้องกันเด็กที่มีสุขภาพที่ดี

5 การดูแลรักษาความปลอดภัยเมื่อเด็กมาโรงเรียนและกลับบ้าน โดยจัดให้มีบัตรประจำตัวผู้ปกครอง และสมุดลงชื่อเมื่อมารับหรือส่ง

6 ถ้าโรงเรียนมียานพาหนะรับส่งเด็ก ยานพาหนะนั้นต้องมีเครื่องป้องกันไม่ให้เด็กพลัดตก มีสภาพปลอดภัย มีอุปกรณ์ภายในเหมาะสมกับวัยของเด็ก

7 เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนอุปกรณ์ทุกชิ้นที่เด็กใช้ ต้องทำความสะอาดทุกวัน และดูแลให้สะอาดปราศจากเชื้อโรค

8 ของใช้ส่วนตัวของเด็ก จะต้องสะอาด จัดเก็บในที่เก็บของแต่ละคนอย่างเป็นระเบียบ

9 ห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ดื่ม น้ำ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ควรจัดอย่างเหมาะสมกับตัวเด็กและถูกสุขลักษณะ

10 สภาพห้องและบริเวณอาคาร ควรจัดให้ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ

11 เครื่องเล่นสนามต้องจัดให้ใช้อย่างปลอดภัย

12 ยา สารเคมี และสิ่งอันตรายอื่น ๆ ควรมีฉลากระบุรายละเอียดต่าง ๆ และจัดเก็บไว้ในที่ปลอดภัยพ้นมือเด็ก

13 โรงเรียนต้องฝึกบุคลากรให้มีทักษะในการป้องกัน และแก้ไขเหตุฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น

14 โรงเรียนต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการปฐมพยาบาลเหตุฉุกเฉินอย่างน้อย 1 คน ประจำอยู่ตลอดเวลา และต้องมีวิสัยในการปฐมพยาบาลอย่างครบถ้วนและเพียงพอ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สุขภาพเป็นสิ่งสำคัญในสถานศึกษาปฐมวัย สถานศึกษาควรมีกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพดี ควรจัดให้มีห้องพยาบาล การตรวจสุขภาพ ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง บริการด้านทันตกรรม ตลอดจนให้ประสบการณ์ที่ดีในด้านสุขภาพอนามัย เพื่อเป็นการ

ปลูกฝังนิสัยที่ดีต่อการรักษาสุขภาพของเด็ก เพื่อเด็กจะได้นำเอาความรู้และประสบการณ์ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

3. แนวการจัดสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 ในเครืออัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

ปัจจุบันบรรดาหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่ดูแลด้านการศึกษาในระดับก่อน ประถมศึกษา เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมพัฒนา ชุมชนและของกทม.) สำนักงานการศึกษาเอกชน ต่างก็ตื่นตัวและมีนโยบายที่จะปฏิรูปการศึกษา ปฐมวัยหรือการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษากันอย่างมากมาย

ในความพยายามเหล่านี้อาจมีทิศทางการปฏิรูปที่เหมือนกันบ้างหรือต่างกันบ้างก็ ขึ้นอยู่กับปรัชญาและนโยบายของแต่ละสถานศึกษา

โรงเรียนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เป็นโรงเรียนเอกชนคาทอลิกที่ได้รับความนิยมจากพ่อแม่ผู้ปกครองระดับชนชั้นกลางส่วนใหญ่ว่าเป็น “โรงเรียนดัง โรงเรียนดี” ก็เป็นอีกกลุ่ม หนึ่งที่ถูก “ผลักดัน” ให้มีการปฏิรูปการจัดการศึกษาในระดับอนุบาล ทั้งนี้ก็เนื่องจากกระแส วิพากษ์วิจารณ์ของนักวิชาการทั่วไปที่มีต่อโรงเรียนคาทอลิกว่าเป็นกลุ่มที่มีระบบการจัดการศึกษา สำหรับกลุ่มคนเฉพาะบางกลุ่ม หรือมีลักษณะที่ “เอียง” ไปจากหลักการศึกษา “เพื่อประชาชน” รวมไปถึงการถูกวิพากษ์ในเรื่องความไม่สมดุลต่าง ๆ ของระบบการจัดการศึกษาระดับอนุบาล (คณะกรรมการงานวิจัยและพัฒนาอนุบาลศึกษาฝ่ายการศึกษาในโรงเรียนของอัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ:2543)

3.1 ประวัติความเป็นมาของฝ่ายการศึกษาในโรงเรียนของอัครสังฆมณฑล

กรุงเทพฯ

พระศาสนจักรได้เล็งเห็นถึงบทบาทอันสำคัญของการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญใน การเสริมสร้างและการพัฒนาสมรรถภาพและศักยภาพของมนุษย์อย่างครบถ้วนในทุกด้านและ การศึกษายังปลูกฝัง ความรัก จริยธรรม และมโนธรรมให้แก่เยาวชนอีกด้วย ดังนั้น จึงอาจกล่าว ได้ว่า การจัดการศึกษาจึงเท่ากับการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และสร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้นเจริญก้าวหน้า ขึ้นนั่นเอง นอกจากนี้ พระศาสนจักรยังเห็นว่า การศึกษาเป็นสื่ออันสำคัญประการหนึ่งของการ แพร่ธรรม กล่าวคือ เป็นการประกาศข่าวแห่งความรอดขององค์พระเยซูคริสต์ และเป็นพยานถึง พระองค์ด้วย

ด้วยการเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว ทำให้สังฆมณฑลต่าง ๆ รวมทั้งคณะนักบวช และฆราวาสได้ดำเนินกิจกรรมในด้านการศึกษา คือ การก่อตั้งโรงเรียน โดยเฉพาะอัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ มีนโยบายว่า “ให้แต่ละวัดมีโรงเรียนของตนเองอย่างน้อยถึงระดับเกณฑ์บังคับ” และ

“ให้พระสงฆ์ทุกองค์ ช่วยกันส่งเสริม และให้การสนับสนุนกิจกรรมโรงเรียนเต็มกำลังความสามารถ” ซึ่งทำให้การศึกษา หรือกล่าวให้ชัดเจนมากขึ้น คือ โรงเรียนมีฐานะเป็นงานหลักอันหนึ่งของการแพร่ธรรมของสังฆมณฑล

ในอดีตโรงเรียนต่าง ๆ ของสังฆมณฑล ได้ดำเนินการภายใต้การดูแลของพระสงฆ์ ซึ่งมีแนวทางการบริหารนโยบายเฉพาะที่แตกต่างกัน ทำให้โรงเรียนทั้งหมดขาดเอกภาพและเอกลักษณ์ไป ในขณะที่เดียวกันการเปลี่ยนผู้บริหารโรงเรียนอันเนื่องมาจากการโยกย้ายพระสงฆ์ตามวาระนั้น ทำให้ระบบการทำงานของโรงเรียนต้องเปลี่ยนแปลงบ่อย ๆ ขาดความต่อเนื่องของการทำงาน และเมื่อพิจารณาประกอบกับการที่โรงเรียนเหล่านี้ต้องแข่งขันกับโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนเอกชนทั่ว ๆ ไปแล้ว การจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนจึงมีความสำคัญมากขึ้น

การประสานงานอย่างไม่เป็นทางการในส่วนย่อยบางส่วนค่อย ๆ ก่อตัวขึ้นจนกระทั่งในการสัมมนาที่บ้านชาเลเซียน อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2527 ที่สัมมนาได้มีมติให้ก่อตั้ง “ฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ” ขึ้น (ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นฝ่ายการศึกษาในโรงเรียนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ) และเมื่อเดือนเมษายน 2545 และเปลี่ยนชื่อเป็น “ฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ปี พ.ศ. 2545 และเริ่มตั้ง “คณะกรรมการบริหารการศึกษา” (ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น “คณะกรรมการจัดการศึกษา”) และเริ่มหาผู้รับผิดชอบงานเต็มเวลาทั้งพระสงฆ์และฆราวาส รวมถึงการหาสถานที่ทำงานของฝ่ายด้วย

ปัจจุบันผู้อำนวยการฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ คือ บาทหลวงวิวัฒน์ แพร่ศิริ

องค์ประกอบและโครงการสร้างการดำเนินงาน

โรงเรียนอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ทั้งหมดมี 39 แห่ง ในปัจจุบัน ในปี พ.ศ.2528 หรือ ค.ศ.1985 เขตการศึกษาที่ 3 มีโรงเรียนอนุบาลอันตรอุปถัมภ์ ต่อมาได้ปิดไป ในปี พ.ศ. 2530 หรือ ค.ศ.1987 ฝ่ายการศึกษาฯ ได้โอนโรงเรียนวิริยะพาณิชย์เข้ามาในเขตการศึกษาที่ 1 และโรงเรียนเซนต์โยเซฟ โชคชัยในเขตการศึกษาที่ 2 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนพระมารดานิจจานุเคราะห์ ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดนี้เรียกว่า “คณะกรรมการฝ่ายการศึกษา” และโรงเรียนทั้งหมดได้จัดแบ่งตามเขตภูมิศาสตร์ออกเป็น 6 เขตการศึกษา โดยแต่ละเขตมีพระสงฆ์องค์หนึ่ง เป็นผู้แทนเขตการศึกษา

อีกส่วนหนึ่งคือ คณะกรรมการจัดการศึกษา ซึ่งมีผู้อำนวยการฝ่ายการศึกษาเป็นประธาน คณะกรรมการ และคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนเขตการศึกษา หัวหน้าแผนกต่างๆ (เดิมมี 4 แผนก ได้แก่ (1) แผนกวิชาการและจัดการอบรม (2) แผนกบริหารงานบุคคล (3) แผนกคำสอน (4) แผนกธุรการและการเงิน จนถึง พ.ศ.2529 หรือ ค.ศ.1986 จึงโอนกิจกรรมสหกรณ์เข้ามาเป็นแผนกบริการ) และโอนไปสังกัดฝ่ายการเงินและทรัพย์สิน ในปี พ.ศ.2531 แผนกธุรการและการเงิน ได้เปลี่ยนเป็นแผนกผู้อำนวยการตามมติของคณะกรรมการบริหารของสังฆมณฑล ในปี

พ.ศ.2533 และซิสเตอร์ผู้แทนคณะต่าง ๆ ที่ช่วยงานด้านการศึกษาของสังฆมณฑล (เดิมมี 3 คณะ จนถึงปี พ.ศ.2530 หรือ ค.ศ.1987 คณะธิดาพระราชินีมาเรียนผู้้นรมล (พระแม่มาลี) ได้มาช่วยเพิ่มเป็นคณะที่ 4)

ตามข้อกำหนดของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ได้กำหนดการดำเนินงานไว้ดังนี้

1. คณะกรรมการฝ่ายการศึกษา มีการประชุมปีละ 2 ครั้ง
2. ผู้อำนวยการฝ่ายการศึกษาเป็นผู้เรียกประชุมคณะกรรมการการจัดการศึกษา

โดยเป็นประธานที่ประชุม กำหนดระเบียบวาระการประชุมและให้มีบันทึกการประชุม

ฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ มีโรงเรียนที่สังกัด อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ จำนวน 37 โรงเรียน โดยแบ่งเป็น 6 เขตการศึกษา ดังนี้

เขตการศึกษาที่ 1 มีรายชื่อดังนี้

- โรงเรียนกุหลาบวิทยา
- โรงเรียนกุหลาบวัฒนา
- โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา
- โรงเรียนเซนต์หลุยส์ศึกษา
- โรงเรียนเปรมฤดีศึกษา
- โรงเรียนราฟาแอล
- โรงเรียนสามัคคีสงเคราะห์
- โรงเรียนเซนต์แอนโทนี

เขตการศึกษาที่ 2 มีรายชื่อดังนี้

- โรงเรียนคอนเซ็ปชัญ
- โรงเรียนโยนออฟอาร์ค
- โรงเรียนโยนออฟอาร์คอนุบาล
- โรงเรียนโยนออฟอาร์คเทคโนโลยี
- โรงเรียนแม่พระฟาติมา
- โรงเรียนพระมารดานิจจานุเคราะห์

เขตการศึกษาที่ 3 มีรายชื่อดังนี้

- โรงเรียนซางตาครู้สศึกษา
- โรงเรียนประจักษ์
- โรงเรียนแม่พระประจักษ์
- โรงเรียนตรีมิตร
- โรงเรียนพระแม่สกลสงเคราะห์

เขตการศึกษาที่ 4 มีรายชื่อดังนี้

- โรงเรียนพระวิสุทธิวงส์
- โรงเรียนเซนต์เทเรซา
- โรงเรียนมาเรียลัย
- โรงเรียนเซนต์แอนโทนี
- โรงเรียนดาราสมุทร
- โรงเรียนมารดานฤมล
- โรงเรียนมาลาสวรรค์พิทยา
- โรงเรียนนักบุญยอแซฟอุปถัมภ์ หนองรี

เขตการศึกษาที่ 5 มีรายชื่อดังนี้

- โรงเรียนนักบุญเปโตร
- โรงเรียนบอสโกพิทักษ์
- โรงเรียนอรรณาลัย
- โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ สามพราน

เขตการศึกษาที่ 6 มีรายชื่อดังนี้

- โรงเรียนราษฎร์บำรุงศิลป์
- โรงเรียนเซนต์เทเรซาแสงทอง
- โรงเรียนยอแซฟอยุธยา
- โรงเรียนไตรราชวิทยา
- โรงเรียนแม่พระประจักษ์ สุพรรณบุรี
- โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ อุทอง

3.2 ปรัชญาการศึกษาฝ่ายการศึกษาในโรงเรียนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

การจัดการศึกษามีอิทธิพลต่อการศึกษาของเด็กปฐมวัยจึงต้องมีแนวปฏิบัติของสถานศึกษาตามแนวทางของโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯมีปรัชญาการศึกษาดังนี้

3.2.1 บนพื้นฐานอันดีงามแห่งชีวิต เมล็ดพันธุ์แห่งพระธรรมของพระเจ้าจะเติบโตขึ้น เจริญงอกงามและให้ผลอันล้ำค่าแก่แผ่นดิน

3.2.2 พระเจ้า(GOD) ทรงเป็นปฐมเหตุแห่งความดีงามและแหล่งกำเนิดแห่งชีวิต ทรง

เป็นจุดสุดท้ายแห่งชีวิต และรางวัลแห่งผลงานทั้งปวง

3.2.3 ความรัก(CHARITY) พระเจ้าทรงมอบบัญญัติแห่งความรักแก่มนุษย์ด้วย บัญญัตินี้ พระองค์ทรงบันดาลให้ทุกสิ่งเกิดคุณค่าและทำให้ชีวิตสดชื่นขึ้น

3.2.4 การรับใช้(SERVICE) เป็นเครื่องมือแห่งความรัก อันบ่งบอกถึงความเสียสละ และยินดีแบ่งปันให้ ซึ่งพระคริสต์เจ้าทรงมอบเป็นแบบฉบับแก่เรา

3.3 นโยบายฝ่ายการศึกษาในโรงเรียนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

3.3.1 ส่งเสริมและให้สถานศึกษาอุดมไปด้วยบรรยากาศ แห่งการเสริมสร้าง คุณธรรมและเป็นสนามแห่งการแพร่ธรรมและอภิบาล

3.3.2 เน้นคุณค่าแห่งการจัดการศึกษาคาทอลิก ในการร่วมมือกับสังคมและ ประเทศชาติเพื่อการพัฒนาคุณภาพและความรู้ ของเด็กและเยาวชน โดยมุ่งเน้นเอาใจใส่ และ ช่วยเหลือเด็กคาทอลิก และคนจน ให้โอกาสแห่งการพัฒนาตนแก่เขาตามเจตนารมณ์แห่งพระ วารสาร

3.3.3 เพื่อการพัฒนาตนเอง และยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้เจริญก้าวหน้า มุ่งสู่ ความเป็นเลิศทางวิชาการ และประสิทธิภาพการทำงาน

3.3.4 ให้โรงเรียนเป็นองค์กรที่สามารถพัฒนาตนเอง ในความเป็นส่วนหนึ่งของ สังคม

ท้องถิ่นของตน และส่วนรวม ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์และสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อชุมชน และน้อมรับการ มีส่วนร่วมจากชุมชนของตน

3.3.5 มุ่งพัฒนาคุณภาพครูและการสอน ส่งเสริมสวัสดิภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของ ครูให้อยู่ในสถานภาพที่ดีตามสมควรแก่อัตภาพ และค่าครองชีพของสังคม

3.3.6 มุ่งเน้นและถือเป็นเป้าหมายสำคัญแห่งการให้การศึกษาอบรม คือ การพัฒนา คุณภาพชีวิตของนักเรียน และการเป็นผู้นำในสังคม

3.3.7 รักษาและส่งเสริมคุณค่าแห่งเอกลักษณ์ ประเพณี และวัฒนธรรมไทยใน สุนทรียภาพแห่งชีวิต

3.4 การบริหารงานโรงเรียนระดับอนุบาลในเครืออัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

การศึกษาเป็นภูมิปัญญา และปัจจัยพื้นฐานแห่งการพัฒนาศักยภาพจากภายใน มนุษย์ ด้วยพลังชีวิตภายในตนหรือพลังความช่วยเหลือจากบุคคล ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายนอก เป็นกิจกรรมพลังมหาศาลแห่งการใช้พลังของธรรมชาติ ชีวิตและการร่วมพลังกันระหว่าง มนุษย์ปัจจุบัน หล่อหลอมเข้ากับภูมิปัญญา พลังที่สะสมจากอดีตหรือบรรพบุรุษ และสร้างสะพาน เชื่อมต่อ หรือวางพื้นฐานสำหรับเชื่อมต่อพลังแห่งชีวิต และการเรียนรู้ ศักยภาพในการแสวงหา สำหรับโลกอนาคต เพื่อการสร้างชีวิตและสังคมอนาคตที่ดีกว่า

พื้นฐานหลักสำคัญของการศึกษาคือมนุษย์ เป็นมนุษย์ที่ใช้ปัญญาสะสมภูมิปัญญาและ กำหนดวางเป็นแนวคิด ทฤษฎีสังสมหรือปรัชญา ที่ได้พิสูจน์ค้นหากันด้วยศักยภาพความคิดการ เรียนรู้ที่พิจารณาไตร่ตรองแล้วเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี หรือชวนคิดสำหรับชนรุ่นต่อไปเพื่อจะเป็นหลักและ

หนทางสำหรับการคิดค้นต่อไป เป็นความจริงที่พวกเขาจะต้องแสวงหา นี่คือการกิจหรือมรดกที่บรรพบุรุษมอบให้ลูกหลาน และเป็นสิ่งที่ชนรุ่นหลังจะนำไปใช้ให้เหมาะสมกับบริบททางธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรม การเมืองและเศรษฐกิจความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันออกไปอย่างเหมาะสม ในพื้นที่ที่แตกต่างกัน ในชุมชนระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อสร้างและพัฒนามนุษย์ด้วยตนเอง พัฒนาสังคมและโลกให้ก้าวหน้า ทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และสันติ

หลักการและเป้าหมายของการสอนที่โรงเรียน คือ การให้การศึกษาอบรม ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาคนจากภายใน ช่วยสร้างอิสระจากภาวะปิดกั้นใจ ๆ เพื่อให้เขาเจริญขึ้นเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์(คณะกรรมการงานวิจัยและพัฒนาอนุบาลศึกษาฝ่ายการศึกษาในโรงเรียนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ : 2543)

ฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบ อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ โดยทำงานเกี่ยวกับการศึกษาคาทอลิก

ปัจจุบันฝ่ายการศึกษาอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ได้แบ่งส่วนงานตามปรัชญาการศึกษาคาทอลิกและการปฏิรูปการศึกษา เป็น 3 กลุ่มงานดังนี้

1. กลุ่มอำนวยการ

ดำเนินการเกี่ยวกับนโยบาย หลักการศึกษาคาทอลิก การสนับสนุนและการติดตาม เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีส่วนงาน 9 ส่วนดังนี้

แผนกนิติกร

มีขอบข่ายงาน เพื่อเตรียมความพร้อมการบริหารสถานศึกษาแบบนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ประสานงานในการจัดทำข้อกำหนดสถานศึกษาแบบสมบูรณ์ รวมทั้งเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา

1.2 ธุรกิจสำนักงาน

ขอบข่ายงาน เพื่อสรรหาบุคลากร การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร การบริหารค่าจ้าง เงินเดือน การบริหารสวัสดิการ และทรัพยากรสำนักงาน

1.3 การบัญชีการเงินและทรัพย์สิน

มีขอบข่ายงาน

1.3.1 เพื่อพัฒนาระบบบัญชีสถานศึกษาของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ให้สามารถรองรับการดำเนินการของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ทุกโรงเรียนสามารถจัดทำบัญชีเป็นระบบที่ถูกต้องตามหลักบัญชีสากล

1.3.2 เพื่อให้ทุกโรงเรียนสามารถทำงานประมาณแบบแผนงานโครงการได้ สามารถบริหารการเงินและทรัพย์สินของโรงเรียน ภายในกรอบงานแผนพัฒนาโรงเรียนทั้ง 5 บรรยากาศ การสนับสนุนการเรียนรู้ ในด้านการบริหารการศึกษา การปรับปรุง และพัฒนา

1.3.3 เพื่อให้โรงเรียนอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯสามารถดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุนต่าง ๆ ของโรงเรียน การจัดตั้งเครดิตยูเนียนครู – นักเรียน ฯลฯ

1.4 การพัฒนาผู้บริหารและครู

ขอบข่ายงาน เพื่อพัฒนาผู้บริหารและครูทุกท่านที่สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เสริมสร้างจิตวิญญาณครู มีการพัฒนาทางวิชาชีพ ให้มีมาตรฐานในเรื่องการเรียนการสอน มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ให้มีสวัสดิการที่ดี มีการส่งเสริมในด้านการศึกษาต่อ และสนับสนุนให้ทุกคนเป็นคนดี โดยการจัดทำโครงการประกาศเกียรติคุณผู้บริหารและครูขึ้น เพื่อที่จะเผยแพร่และประกาศเกียรติคุณให้ปรากฏ

1.5 จิตตภิบาลในสถานศึกษา

ขอบข่ายงาน คือทำให้โรงเรียนเป็นสนามแห่งการแพร่ธรรมที่แท้จริงเป็นโรงเรียนที่มีจุดยืนที่ชัดเจน ในการอบรมฟื้นฟูจิตใจเยาวชนและทุกคนด้วยความรักและรับใช้ตามจิตตารมณ์ของพระคริสตเจ้า

1.6 คำสอนและการแพร่ธรรม

ขอบข่ายงาน เพื่อเน้นภารกิจสำคัญของเจ้าหน้าที่การสอนคำสอนอภิบาลนักเรียนและครู การส่งเสริมการอบรมคริสตศาสนิกชนในโรงเรียน เพื่อให้มีความเชื่อและจิตตารมณ์คริสตชนอย่างเข้มแข็งและดำเนินการกิจกรรมแพร่ธรรมให้สถานศึกษาอุดมด้วยบรรยากาศแห่งคุณธรรมและกัลยาณมิตร

1.7 กิจกรรมต่างประเทศ

ขอบข่ายงาน เพื่อบริหารจัดการหาข้อมูลข่าวสารจากภายในและภายนอกประเทศ จัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ พัฒนาทักษะทางด้านวิชาการและสังคมแก่โรงเรียน ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารกับต่างประเทศ

1.8 กิจกรรมพิเศษ

ขอบข่ายงาน เพื่อจัดกิจกรรมรวมของการศึกษาหรือดำเนินการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม พัฒนางานด้านการศึกษา หรืองานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและเยาวชน ความร่วมมือกับสภาการศึกษาคาทอลิก หน่วยงานและภาคเอกชนและภาครัฐ

1.9 แผนงาน

ขอบข่ายงาน เพื่อดำเนินการจัดทำแผนแม่บทและพิจารณาวิเคราะห์แผนงานโครงการสำหรับการจัดการศึกษาคาทอลิกตามแนวทางของการปฏิรูปการศึกษาฯ ติดตามตรวจสอบ และปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อการพัฒนา

2. กลุ่มวิชาการ

ดำเนินการเกี่ยวกับวิชาการ การเรียนรู้ การสอนอย่างเป็นระบบและเป็นมาตรฐานตามรูปแบบของการศึกษา 4 ส่วนงานดังนี้

2.1 อนุบาลศึกษา

ขอขยายงานมี 3 ด้านดังนี้

ด้านหลักสูตร จัดทำหลักสูตรอนุบาลปีที่ 3 รอยต่อประถมศึกษาปีที่ 1 หลักสูตรเสริมสร้างบุคลิกภาพและพัฒนาการเด็ก หลักสูตร High Scope ตามแนววิถีไทย หลักสูตรพัฒนาจิตพิสัย

ด้านบุคลากรครู จัดทำโครงการประกาศเกียรติคุณครูดีเด่น โครงการสัมมนาการศึกษาอนุบาลระดับครู โครงการพัฒนาครูสู่การประกันคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครู โครงการอบรมครูพี่เลี้ยงด้านการบริหารและการจัดการ จัดทำโครงการสัมมนาการศึกษาอนุบาลระดับผู้บริหาร โครงการเยี่ยมโรงเรียนอนุบาลมาตรฐาน โครงการพัฒนาอนุบาลโดยผู้ปกครองมีส่วนร่วม

ด้านเอกสาร จุลสาร และการวิจัย จัดทำโครงการจุลสารเพื่อนอนุบาล โครงการวิจัยและติดตามเพื่อพัฒนาอนุบาลศึกษา

2.2 การศึกษาในระบบ

หลักสูตรการเรียนรู้และวัดผล ขอขยายงานเพื่อจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดทำหลักสูตรเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ในเรื่อง สภาพความต้องการของชุมชน สำนวณสภาพความต้องการของผู้เรียน วิเคราะห์ศักยภาพของนักเรียน กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร วิเคราะห์และกำหนดเนื้อหาในแต่ละรายวิชา กำหนดกิจกรรม ซึ่งทำในรูปแบบชุดกิจกรรม กำหนดเวลาเรียน กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมิน จัดทำเอกสารหลักสูตร มีโรงเรียนนำร่องไปทดลองใช้และสุดท้ายเป็นการประเมินผลจากการนำหลักสูตรที่นำไปใช้

2.3 การศึกษานอกระบบ

มีขอขยายงานเพื่อจัดการศึกษานอกระบบให้ชัดเจนเพื่อเสริมศักยภาพด้านการจัดการให้เกื้อหนุนต่อการศึกษาในระบบ โดยเฉพาะการเทียบโอน จัดทำคู่มือของการศึกษานอกระบบตลอดจนศึกษาแนวทางที่เป็นไปได้ สำหรับโรงเรียนฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ วิจัยและติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการศึกษานอกระบบ เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ และมีความคล่องตัวในการบริหาร

2.4 การศึกษาตามอัธยาศัย

มีขอขยายงาน เพื่อจัดคณะกรรมการดำเนินงานวางแผนแม่บทการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการจัดบรรยายภาค สถานการณ์ สภาพแวดล้อม เงื่อนไขที่จะส่งเสริมให้บุคคลได้เรียนรู้ ทั้งนี้จะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม หรือทั้งที่จะตอบสนองความสนใจ กระหายใคร่รู้ และการพักผ่อนหย่อนใจ โดยที่ผลของการเรียนรู้ขั้นไปสู่กระบวนการของการยอมรับความรู้ และประสบการณ์ เพื่อเทียบโอนไปสู่การศึกษาในระบบอื่น ๆ

3. กลุ่มพัฒนา

เป็นงานรักษามาตรฐานและส่งเสริมการพัฒนาโดยผ่านกระบวนการศึกษา มีส่วนงาน 3 แผนก ดังนี้

3.1 ศูนย์วิจัยและพัฒนา

ขอขยายงาน เพื่อให้ความสำคัญของการใช้การวิจัยและพัฒนาซึ่งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการศึกษาให้ตอบสนองต่อกระแสการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาให้เป็นสนามแห่งการใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา เพื่อพัฒนาคนและสังคม

3.2 ศูนย์ประเมินผลและพัฒนา

ขอขยายงาน เพื่อติดตามและประเมินระบบการประกันคุณภาพงานด้านวิชาการ สถานศึกษา และเพื่อเป็นศูนย์สร้างรวบรวมพัฒนาเครื่องมือสำหรับการวัดและการประเมินกระบวนการทำงานและกระบวนการเรียนการสอน

3.3 สถาบันมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทย

ขอขยายงาน เพื่อเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาโรงเรียนขององค์กรสังคมชนบท กรุงเทพมหานคร ให้มีความพร้อมเพื่อขอรับการประเมินภายในและการประเมินภายนอกแบ่งเป็นมาตรฐาน ผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ มาตรฐานด้านปัจจัย ภารกิจในการประกันคุณภาพ ในด้าน ปฏิรูปการเรียนรู้ ปฏิรูปการสอน ปฏิรูปการบริหาร เรื่องการประกันภายนอกเป็นเรื่องของทุกคน ซึ่งเน้นปฏิบัติจริงมีการบันทึกผลที่เกิดจากการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพที่ดี เพื่อเป็นผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรม มีมาตรฐานและคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และเป็นที่ยอมรับในสังคมไทย

สรุปได้ว่าการบริหารงานโรงเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยในเครือองค์กรสังคมชนบทกรุงเทพมหานคร เป็นกระบวนการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างเด่นชัด ที่แสดงให้เห็นในลักษณะทั้งองค์รวมและส่วนย่อยที่ประกอบกันอย่างเป็นระบบและพัฒนาชีวิตตามบริบททางสังคมหรือวัฒนธรรมที่ดีงาม

3.5 มาตรฐานโรงเรียนระดับอนุบาลในเครือองค์กรสังคมชนบทกรุงเทพมหานคร

ในเครือองค์กรสังคมชนบทกรุงเทพมหานคร ได้ยึดมาตรฐานซึ่งกำหนดโดยคณะกรรมการ ศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี และนำมาปรับใช้ เพื่อให้เหมาะสมกับคุณลักษณะ / สภาพอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา โดยจัดทำเนื้อหาสาระ / กิจกรรมให้สอดคล้องกับคุณลักษณะ / สภาพอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา โดยจัดทำเนื้อหาสาระ / กิจกรรมให้สอดคล้องกับคุณลักษณะ / สภาพอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา โดยจัดทำเนื้อหาสาระ / กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนและครอบคลุมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

สภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ บรรยากาศที่น่าเรียนรู้ตามความเชื่อพบว่า มีโรงเรียนหลายแห่งหันมาสร้างสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้น่าอยู่ สร้างบรรยากาศให้น่าเรียนรู้มากขึ้นเช่นกรณี

โรงเรียนพระมารดานิจจานุเคราะห์ กรุงเทพฯ ก็เป็นตัวอย่างหนึ่งที่เน้นความสำคัญของ “สภาพแวดล้อมที่ดี” และจากการเป็น “โรงเรียนแรกของโลก” ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ISO 14001 (เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ.2542 อันหมายถึงโรงเรียนที่ได้ “มาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental Management)” ตัวอย่างนี้ก็เป็น “หลักประกัน” ได้ว่าความสุขที่เด็กจะได้เมื่อมาถึงโรงเรียนคือ “อากาศบริสุทธิ์” และ “ลมหายใจสดชื่น” (คณะกรรมการงานวิจัยและพัฒนาอนุบาลศึกษาฝ่ายการศึกษาในโรงเรียนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ. 2543 : 37)

สรุปได้ว่ามาตรฐานโรงเรียนระดับอนุบาลในเครืออัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ได้ยึดมาตรฐานจากคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรีและนำมาปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและคุณลักษณะของโรงเรียน ซึ่งอาศัยความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

4. ความสำคัญของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาอนุบาลเขต 2 เครืออัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

ผู้ปกครองถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา การที่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนจะทำให้ทรัพยากรในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี เป็นการสร้างความเชื่อมั่น และความนิยมที่มีต่อโรงเรียนให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน (ภิญโญ สารร. 2526 : 315) ซึ่งในปัจจุบันความคิดเห็นของผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาของเด็ก ถึงแม้ว่าส่วนร่วมที่ผู้ปกครองมีต่อโรงเรียนเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นโดยปกติก็ตาม สิ่งที่ผู้ปกครองแต่ละโรงเรียนควรทำความเข้าใจถึงความแตกต่างของการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน (เบญญา แสงมลิ.2545: 103)

บ้าน-โรงเรียน:สายสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาที่ทางฝ่ายสังฆมณฑลกรุงเทพฯยึดถือคล้ายกันหลายวิธี (คณะกรรมการงานวิจัยและพัฒนาอนุบาลศึกษาฝ่ายการศึกษาในโรงเรียนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ.2543:102-105) ดังนี้

1. การประชุมพิเศษ เพื่อชี้แจงถึงนโยบายของโรงเรียนและกระบวนการพัฒนาเด็กของแต่ละโรงเรียนว่าประกอบไปด้วยวิธีการใดบ้าง โดยมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยมาเป็นวิทยากรแนะนำเรื่องกระบวนการทัศน์ใหม่ของการพัฒนาเด็ก

เราพบว่านี่คือวิธีการเบื้องต้นที่นอกจากโรงเรียนจะได้แสดง “จุดยืน” ของการพัฒนาอนุบาลศึกษาตามปรัชญาและนโยบายของโรงเรียนแล้ว ยังเป็นการ “เปิดโลกทัศน์” ให้แก่ผู้ปกครองให้รับรู้ “กระบวนการพัฒนาเด็กแนวใหม่” นั้น มีรูปแบบของการพัฒนาเด็กในลักษณะใด และก็เป็นวิธีการเบื้องต้นที่จะ “สาน” บ้านและโรงเรียนให้หันมามองความสำคัญของการพัฒนาเด็กร่วมกัน

2. เรื่องจดหมายข่าวถึงผู้ปกครอง เราพบว่าโรงเรียนเหล่านี้มีการทำจดหมายข่าวรายสัปดาห์ ซึ่งจะบอกข่าวสารแก่ผู้ปกครองทุกสัปดาห์ว่า ลูก ๆ ของเขาได้เรียนอะไรบ้างในสัปดาห์นี้ ในจดหมายข่าวนี้ก็จะมีการเสนอแนะให้ผู้ปกครองร่วมส่งเสริมการ “ไฝรู้” “ไฝเรียน” ให้แก่ลูก ๆ ในเรื่องที่สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาการเรียนรู้แบบใหม่ เช่น “หน่วยข่าว” มีกิจกรรมเสนอแนะให้ผู้ปกครองฝึกให้เด็กเรียนรู้เรื่องมารยาทในการรับประทานอาหาร ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องอาชีพชาวนาผู้ปลูกข้าว เป็นต้น หรือการขอความร่วมมืออำนวยความสะดวกในเรื่องการเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนรู้ เช่น จะทำกิจกรรมเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ ก็ขอความร่วมมือให้เตรียมวัสดุเช่นผ้าหรือริบบิ้นให้เด็กนำมาคนละชิ้น เป็นต้น

3. การจัดวันแสดงผลงานเด็กในโรงเรียนพบว่ามีการทำงานสารสัมพันธ์พ่อแม่ในแบบที่ให้ผู้ปกครองได้ “สัมผัส” บรรยากาศของ “กระบวนการเรียนการสอนแบบใหม่” ด้วยตนเองโดยผ่านกิจกรรมแสดงผลงานเด็กก่อนปิดภาคเรียน ซึ่งคล้ายกับวันรับสมุดพก แต่แทนที่ผู้ปกครองจะมารับสมุดพกเพื่อดู “เกรด” ของลูก เขากลับจะได้ดู “ผลงาน” ของลูก ๆ ในรูปแบบใหม่ เช่น ภาพวาด งานปั้น งานประดิษฐ์ รวมไปถึง “แฟ้มสะสมผลงานรายบุคคล” ที่แสดงถึง “ร่องรอยการเรียนรู้” ของเด็ก ๆ

เป้าหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและโรงเรียน (เบญจา แสงมลิ.2545:103) คือ

1. ให้มีความเข้าใจดีขึ้นระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนในเรื่องความต้องการและลักษณะของเด็ก
2. ให้มีความเข้าใจดีขึ้นระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนในเรื่องการให้การศึกษาที่ดี และถูกต้องเหมาะสมกับเด็ก

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้ ไทท์ (Tight.1988) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุจากการสัญจรไปมาบนท้องถนนในเด็ก แถบเมืองใหญ่ ๆ ในประเทศอังกฤษ โดยมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการเกิดอุบัติเหตุ ในการสัญจรไปมาบนท้องถนนในเด็กกับอัตราการเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ โดยทำการเก็บข้อมูลด้านอุบัติเหตุ จากเขตที่พักอาศัยในแถบ 5 เมืองใหญ่ ในประเทศอังกฤษ ตามตัวแปร เพศ อายุ ลักษณะของสถานที่เกิดอุบัติเหตุ ระยะทางไกลบ้านความรุนแรงของอุบัติเหตุ ช่วงเวลาที่เกิด ผลจากการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านอุบัติเหตุในการสัญจร ไปมาบนท้องถนนมีความสัมพันธ์ต่อการเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ

มาร์นี (Marni.1974) ได้เสนอแนะผู้ที่ควบคุมดูแลการอนุบาลศึกษา และผู้ใช้แบบประเมินโรงเรียนอนุบาลศึกษา ดังนี้ 1) แนะนำครูให้เลือก และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสนใจ และวัยของเด็ก 2) ประเมินผลด้านการดูแลรักษาอาคารสถานที่ของโรงเรียน 3)

ตั้งหน่วยประสานงานระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง รัฐบาล สมาคม และชุมชนต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสวัสดิภาพของเด็ก

แบบประเมินนี้ครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ คือ อาคารสถานที่ ครู นักเรียน การจัดกิจกรรมของนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครอง และฐานะทางการเงินของโรงเรียน การประเมินแต่ละหัวข้อจะแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ย ปานกลาง ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย แบบประเมินนี้จะให้ผู้ควบคุมดูแลการจัดอนุบาลศึกษาเป็นผู้ประเมิน

บุค (Bouck.1993:95A) ศึกษาในเรื่องการจัดหลักสูตรความปลอดภัยบนท้องถนนให้กับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในประเทศอังกฤษ โดนมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาและศึกษานำร่องเกี่ยวกับหลักสูตรความปลอดภัยบนท้องถนน โดยทำการทดลองในนักเรียนชั้นประถมศึกษาเกรด 2 ซึ่งมีอายุระหว่าง 8 – 11 ปี ในโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง ในเมืองวิล์ทเชอร์ ประเทศอังกฤษ ในปี ค.ศ.1992 โดยในแต่ละโรงเรียนแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองในแต่ละโรงเรียน ได้รับโปรแกรมสวัสดิศึกษาในขณะที่กลุ่มควบคุมไม่ได้รับ โปรแกรมศึกษาในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบแตกต่างจากกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย จะเห็นว่าสวัสดิภาพในโรงเรียนอนุบาลมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพราะจะส่งผลไปถึงพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งพัฒนาบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่เหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้ปกครองต้องการ

5.2 งานวิจัยในประเทศ

นิภา มนูญปิจุ และคณะ(2522:บทคัดย่อ) กล่าวว่าอุบัติเหตุภายในโรงเรียนส่วนใหญ่เกิดขึ้นตอนพักกลางวันในเทอมต้น ผลการทดสอบพบว่า ความรู้ไม่รู้อาจไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุ ข้อค้นพบนี้เป็นไปได้ว่าการเรียนการสอนเรื่องอุบัติเหตุที่นักเรียนได้รับยังไม่ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติที่ปลอดภัยได้ เพราะความเคยชินของนักเรียนเองที่ปฏิบัติยังไม่ปลอดภัยอย่างเป็นเวลานาน รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้อุบัติเหตุขึ้นได้โดยง่าย ชนิดของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับนักเรียนมาจากสาเหตุใหญ่หลายประการ คือ พฤติกรรมของนักเรียนเองและสิ่งแวดล้อม อุปกรณ์เครื่องใช้ที่เสื่อมสภาพ รวมถึงคนและสัตว์ สถานที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุดคือภายในอาคารโรงเรียน บ้านใด ระเบียบ โรงอาหาร สนามแปลงเพาะชำ ผลการทดสอบด้วยค่าไค – สแควร์พบว่าสาเหตุอย่างเดียวกันก่อให้เกิดอุบัติเหตุต่างชนิดกันมีความบาดเจ็บแตกต่างกัน มีความรุนแรงแตกต่างกัน และสถานที่เกิดอุบัติเหตุก็ต่างกัน ความแตกต่างดังกล่าวเป็นความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดวงใจ ตระกูลช่าง (2538). ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดบริการนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลแยมสะอาด ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดบริการนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลแยมสะอาด โดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมากทั้งสามด้านโดย

เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการจัดบริการแนะแนวผู้ปกครอง ด้านการจัดบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยของนักเรียนและด้านการจัดรักษาความปลอดภัยให้นักเรียน การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดบริการนักเรียน ปรากฏว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับวุฒิการศึกษาและระดับรายได้ของครอบครัวต่างกัน มีระดับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดบริการนักเรียน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

เชาวรัตน์ โทณะผลิน (2539:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ผู้ปกครองนักเรียนตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ผลวิจัยพบว่าปัจจัยที่ผู้ปกครองนักเรียนตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชนมากที่สุด คือ (1) ปัจจัยด้านการเรียนการสอน ได้แก่ โรงเรียนมีการใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี (2) ปัจจัยด้านบทบาทของครูปฐมวัย ได้แก่ ครูมีกิริยาท่าทาง การพูดจา ต่อนักเรียนเหมาะสม (3) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้บ้าน (4) ปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมีการอบรมสั่งสอน โดยส่งเสริมกิริยามารยาท และจริยธรรมที่ดีให้กับนักเรียน (5) ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน อาคารและสถานที่ ได้แก่ โรงเรียน มีการดูแลรักษาความสะอาดของอาคาร สถานที่ เช่น ห้องน้ำ ห้องเรียน ห้องนอน ห้องอาหาร ตามลำดับและส่วนปัจจัยด้านค่าธรรมเนียมการเรียน ได้แก่ อัตราค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ความเหมาะสมเป็นเกณฑ์การตัดสินใจของผู้ปกครองน้อยกว่า ปัจจัยอื่น ๆ

สุลีพร ณะมาน (2539:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ส่งเด็กเข้าโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดสระบุรี จากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดสระบุรี จำนวน 472 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็น ในการส่งเด็กเข้าเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดทุกด้าน อันดับสูงสุดแต่ละด้านคือ ด้านการเรียนการสอน ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านกิจการนักเรียน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง มีดังต่อไปนี้คือ ครูสอนให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัย ครูที่สอนนักเรียนอนุบาลแต่งกายสะอาดเรียบร้อย สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นระเบียบสวยงาม ร่มรื่น โรงเรียนสอนให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือตนเอง และผู้บริหาร ครู ต้อนรับผู้ปกครองด้วยไมตรีที่ดีผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันมีความคิดเห็นด้านการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทางด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านกิจการนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้ปกครองมีรายได้ในระดับปานกลางและระดับสูงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่แตกต่างจากผู้ที่มีรายได้ระดับต่ำกว่า

วิชุดา งานปลอด (2540:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาล จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาในระดับอนุบาล โดย (1) ด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอน คาดหวังให้เน้นการเตรียมเพื่อการเรียนต่อในระดับประถมศึกษาโดยเสริมให้กล้าแสดงออกและมี

ทักษะในการติดต่อกับผู้อื่น การให้การบ้าน ควรให้ทุกวัน เป็น การคัดตัวเลข คัดพยัญชนะ เสริมทักษะทางคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ เน้นคุณธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร (2) ด้าน ครูผู้สอน คาดหวังให้ครูเอาใจใส่ต่อเด็ก มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก กรณีที่เด็กมี ปัญหาด้านการเรียน ครูควรเชิญผู้ปกครองมาพบ เพื่อหาแนวทางช่วยเหลือนักเรียน ระดับ การศึกษาของครูไม่จำเป็นต้องจบสาขาอนุบาล แต่มีความสามารถสอนได้หรือผ่านการอบรมด้าน อนุบาล และเมื่อเด็กเลื่อนชั้นควรให้ครูคนใหม่ประจำชั้น (3) ด้านสื่อการเรียนการสอนคาดหวังให้ ใช้สื่อประเภทความพร้อมทางคณิตศาสตร์และกิจกรรมอื่นโรงเรียนควรจัดหาสื่อเองมากกว่าที่จะให้ ผู้ปกครองช่วยเหลือ และสื่อที่ใช้ควรเป็นสื่อที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็ก (4) ด้านการ จัดสภาพแวดล้อม คาดหวังให้มีห้องเรียนที่สะอาดถูกสุขลักษณะ อากาศถ่ายเทสะดวก มีเครื่อง เล่นสนามไว้ในที่ที่เหมาะสม (5) ด้านการอำนวยความสะดวกและบริการอื่น ๆ คาดหวังให้มีการ จัดบริการอาหารว่างและอาหารกลางวันให้ถูกต้องตามหลักโภชนาการอาคารเรียนอนุบาลควรเป็น เอกเทศแยกจากอาคารอื่น โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน (6) ด้าน การประเมินผล คาดหวังให้ทำการประเมินผลเดือนละครั้ง โดยใช้วิธีการตรวจผลงานเด็กและการ สังเกตและนำเอาผลการประเมินไปพัฒนาเด็กให้ดีขึ้น

นภาพรรณ อุณาภูล (2540:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการของ ผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาล ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครอง นักเรียนมีความต้องการสวัสดิภาพของนักเรียนด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดลอมในโรงเรียน ด้าน สนามเด็กเล่น ด้านรถโรงเรียนและด้านสวัสดิศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีสวัสดิภาพด้านรถ โรงเรียนเป็นอันดับแรก

ปริญญ์ อนุสุเรนทร์ (2541:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนและความคาดหวังของผู้ปกครอง : กรณีศึกษา อำเภอเมืองเชียงราย พบว่า ผู้ปกครองชายที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคาดหวังแตกต่างกันในด้าน ความสะดวกในการ รับ-ส่งนักเรียน และด้านสภาพแวดล้อมที่ดีและปลอดภัยของสถาน ที่ ผู้ปกครองชายที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคาดหวังแตกต่างกันในด้านความปลอดภัยของสถานที่ ผู้ปกครองชายที่มีการศึกษาสูงสุด แตกต่างกัน มีความคาดหวังแตกต่างกันในด้านความปลอดภัยของอาคารสถานที่ ความสะอาดเป็น ระเบียบเรียบร้อยของอาคารสถานที่ มีบริเวณสนามเด็กเล่นกว้างขวาง เครื่องเล่นและของเล่นเสริม ทักษะ บริเวณจอดรถรับ-ส่งเด็กสำหรับผู้ปกครองสะดวกในการรับ-ส่งนักเรียน สภาพแวดล้อมที่ดี และปลอดภัยของสถาน ที่ และการเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานอื่น ๆ ผู้ปกครองหญิงที่มีอายุแตกต่าง กันมีความคาดหวังแตกต่างกันในด้านหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นวิชาการ มีบริเวณสนามเด็ก เล่นกว้างขวาง บริการรับ-ส่ง ความสะดวกในการรับ-ส่งนักเรียน สภาพแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย ของสถาน ที่ การจัดการแสดงในโอกาสพิเศษต่าง ๆ ของโรงเรียน และการโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ ผู้ปกครองหญิงที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคาดหวังแตกต่างกันในด้านความปลอดภัยของอาคาร สถานที่ หลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นวิชาการ มีบริเวณสนามเด็กเล่นกว้างขวาง ค่าบริการ

อาหารกลางวันและอาหารว่าง และการจัดการแสดงในโอกาสพิเศษต่าง ๆ ของโรงเรียน ผู้ปกครองหญิงที่มีการศึกษาสูงสุดแตกต่างกันมีความคาดหวังแตกต่างกัน ในด้านหลักสูตรและการสอนที่เน้นวิชาการ และด้านมีบริเวณสนามเด็กเล่นกว้างขวาง ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความคาดหวังแตกต่างกันในด้านหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นวิชาการ ความเอาใจใส่ของครู และพี่เลี้ยงและค่าบริการรถรับ-ส่ง ผู้วิจัยเสนอแนะแนวนโยบายการตลาดโดยรวม โดยเน้นด้านการบริการของโรงเรียน เพราะผู้ปกครองคาดหวังในปัจจุบันในด้านดังกล่าวสูงกว่าด้านอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านความปลอดภัยและอาคารสถานที่ ความเอาใจใส่ของครูและพี่เลี้ยงและความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยของอาคารสถานที่

จุฑามาศ โกมลศิริสุข. (2544:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนในโรงเรียนจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ก่อนดำเนินการ นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมระดับปานกลางแต่เมื่อหลังดำเนินการ นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมระดับสูง ส่วนทัศนคติ และพฤติกรรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ของนักเรียน ทั้งก่อนและหลังดำเนินการ ส่วนใหญ่มีทัศนคติ และพฤติกรรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ของนักเรียน ทั้งก่อนและหลังดำเนินการ ส่วนใหญ่มีทัศนคติ และพฤติกรรมระดับสูง โดยหลังดำเนินการ ร้อยละของนักเรียนที่มีทัศนคติ และพฤติกรรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมระดับสูงมากกว่าก่อนดำเนินการ ซึ่งเมื่อแยกเป็นทัศนคติ และพฤติกรรมเฉพาะด้านต่าง ๆ พบว่า สอดคล้องกันทั้งด้านน้ำดื่ม-น้ำใช้ อาหาร การใช้ส้วม และการกำจัดขยะ สำหรับการมีส่วนร่วมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของนักเรียนเมื่อก่อนดำเนินการส่วนใหญ่นักเรียนมีส่วนร่วมระดับปานกลาง แต่เมื่อหลังดำเนินการนักเรียนมีส่วนร่วมระดับสูง เพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความรู้ ทักษะ พฤติกรรม และการมีส่วนร่วม ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ก่อนและหลังดำเนินการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังดำเนินการสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนดำเนินการ

วิไล จุฑาทู (2543:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงเหตุผลที่ผู้ปกครองนักเรียนตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนโดยส่วนรวม และจำแนกตามระดับการศึกษาและอาชีพ ส่วนมากตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน โดยใช้เหตุผลด้านวิชาการ ด้านบุคลากร และด้านอาคารสถานที่ อยู่ในระดับมาก และใช้เหตุผลด้านการเงิน ด้านกิจการนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นผู้ปกครองอาชีพค้าขาย ผู้ปกครองอาชีพอื่น และผู้ปกครองที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ใช้เหตุผลในด้านอาคารสถานที่อยู่ในระดับปานกลาง และผู้ปกครองอาชีพรับราชการใช้เหตุผลด้านการเงินอยู่ในระดับมาก ผู้ปกครองโดยรวม และจำแนกตามอาชีพและระดับการศึกษา ให้ความสำคัญกับเหตุผลในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชนด้านวิชาการเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ ด้านบุคลากร ด้านกิจการนักเรียน ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเงิน และด้านสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นอันดับสุดท้าย

สุปราณี รื่นพิทักษ์. (2544:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง ที่มีต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ผลการวิจัยพบว่า (1) ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาเด็ก ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านโภชนาการและด้านคุณสมบัติของครู (2) ความคิดเห็นของ ครู ผู้ดูแลเด็ก และ ผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบตามอายุ และการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างแล้วพบว่า (2.1) กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน (2.2) กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านที่แตกต่างกันคือ ด้านโภชนาการ และ ด้านคุณสมบัติของครู

มานี โชติมา (2546:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนโชติมา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการในการจัดการศึกษาโดยรวมอยู่ในเกณฑ์มากทั้งสามด้าน คือ ด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การจัดบริการนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง การเปรียบเทียบระดับความต้องการของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษา จำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ ปรากฏว่า ผู้ปกครองที่มีอายุ อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีระดับความต้องการในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความต้องการในการจัดการศึกษาในด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ได้เหมาะสมกับวัยและความสนใจของนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีความต้องการในข้อนี้ต่ำกว่ากลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนในด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันทุกข้อ

วัชรารัตน์ พยัคฆ์เมธี. (2546:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า (1) ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการเรียนการศึกษาปฐมวัย ในภาพรวม พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก ด้านอาหารและสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการบริการอื่น ๆ (2) การเปรียบเทียบความต้องการคือ จำแนกตามความเกี่ยวข้องกับเด็กและอาชีพของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยไม่แตกต่างกัน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาและรายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ยกเว้นด้านอาหารและสุขภาพผู้ปกครองมีความต้องการไม่แตกต่างกัน

สุยัณห์ ละออเอี่ยม (2546:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาปัญหาสวัสดิภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า (1)ผู้บริหารโรงเรียนมีการรับรู้ปัญหาสวัสดิภาพในโรงเรียนด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย ด้านการจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา ด้านการจัดและบริหารงานสวัสดิภาพในโรงเรียนทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อรวมทุกด้านแล้วผู้บริหารโรงเรียนมีการรับรู้ปัญหาสวัสดิภาพในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง (2)ผู้บริหารโรงเรียนที่มีเพศต่างกันรับรู้ปัญหาสวัสดิภาพในด้านการจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียน ด้านการจัดและบริหารงานสวัสดิภาพในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้บริหารที่มีอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางการบริหาร ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน การรับรู้ปัญหาสวัสดิภาพในโรงเรียนในแต่ละด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (3) ปัญหาในการจัดการเกี่ยวกับปัญหางานสวัสดิภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 เรื่องการจัดสรรงบประมาณ ขาดการสนับสนุนจากรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบุคลากร ไม่เพียงพอ และขาดความรู้ บุคลากรไม่ให้ความสำคัญ ขาดสื่อและอุปกรณ์สำหรับสอนนักเรียน ขาดแนวทางและการวางแผนเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารงานสวัสดิภาพ และขาดการร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียน

เมธินี เชิญวชิรากุล. (2547:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการจัดอนุบาลศึกษา ตามการรับรู้ของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่า (1) ความต้องการในการจัดอนุบาลศึกษาตามการรับรู้ของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ปัจจัยด้านผู้ปกครองคือเจตคติต่อการจัดอนุบาลศึกษามีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ ($r=.395$) และด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดอนุบาลศึกษามีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ($r=.124$) กับความต้องการในการจัดอนุบาลศึกษาตามการรับรู้ของผู้ปกครอง (3) ความสามารถในการทำนาย ปัจจัยด้านความสามารถทำนายได้ร้อยละ 7.50–21.50 ($R=.274 - .464$)

สุวรรณา วลัยอักษรลิขิต (2547:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเปรมฤทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านค่าใช้จ่าย ความพึงพอใจของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองตามสมมติฐานที่ตั้งไว้พบว่าผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยไม่แตกต่างกัน ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัด

การศึกษาปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยไม่แตกต่างกัน

เผด็จ เปล่งปลั่ง (2547:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนามาตรการความปลอดภัยของโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานฉลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้ด้านความปลอดภัยสูงขึ้นหลังจากได้รับกิจกรรมการพัฒนามาตรการความปลอดภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีเจตคติต่อความปลอดภัยสูงขึ้นหลังจากได้รับกิจกรรมการพัฒนามาตรการความปลอดภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 จำนวนพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนมีแนวโน้มลดลงหลังจากสิ้นสุดกิจกรรมการพัฒนามาตรการความปลอดภัย จำนวนอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับนักเรียนมีแนวโน้มลดลงหลังจากสิ้นสุดกิจกรรมการพัฒนามาตรการความปลอดภัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า มีการวิจัยเกี่ยวกับอุบัติเหตุในโรงเรียน ส่วนใหญ่สามารถป้องกันได้ และผู้เกี่ยวข้องมีข้อมูลเบื้องต้น ตลอดจนการจัดด้านสวัสดิภาพนักเรียนอย่างเพียงพอ และมีความสนใจอย่างจริงจังในการป้องกันไว้ก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องหาวิธีการป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ ไม่ให้เกิดขึ้นวิธีที่ดีที่สุด คือ โรงเรียนจะต้องจัดสวัสดิภาพด้านต่าง ๆ ให้ถูกต้อง สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ปกครอง ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำมาจากแผนดำเนินการส่งเสริมให้โรงเรียนจัดสวัสดิสภาพในโรงเรียนได้อย่างถูกต้องและเป็นมาตรฐานอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับสวัสดิภาพเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครือจักรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 มีรายละเอียดในการศึกษาค้นคว้าเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองและครูของเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครือจักรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนคอนเซ็ปชัน โรงเรียนโยนออฟอาร์คอนุบาล โรงเรียนแม่พระฟาติมา และโรงเรียนพระมารดานิจานุเคราะห์ จำแนกเป็นผู้ปกครอง 1,538 คน และครู 100 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองและครูของเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครือจักรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ร้อยละ 20 สำหรับผู้ปกครองและจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) สำหรับครู จำแนกเป็นผู้ปกครอง 308 คน และครู 100 คน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองและครู จำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียน	ผู้ปกครอง		ครู	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนคอนเซ็ปชัญ	24	5	3	3
โรงเรียนโยนออฟอาร์คอนุบาล	125	25	13	13
โรงเรียนแม่พระฟาติมา	570	114	36	36
โรงเรียนพระมารดานิจานุเคราะห์	819	164	48	48
รวม	1538	308	100	100

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครือจักรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นประกอบด้วย ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามตัวแปร อายุ รายได้ อาชีพและระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครือจักรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือ อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสนามเด็กเล่น ด้านรถรับ - ส่งนักเรียน ด้านโภชนาการและด้านสุขอนามัย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนของเครื่องมือ ดังนี้

ระดับคะแนน 5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ระดับคะแนน 4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ระดับคะแนน 3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ระดับคะแนน 2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ระดับคะแนน 1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือจักรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสนามเด็กเล่น ด้านรถรับ - ส่งนักเรียน ด้านโภชนาการ และด้านสุขอนามัย

2. สร้างแบบสอบถามเบื้องต้นโดยให้ครอบคลุมสวัสดิภาพเกี่ยวกับอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สนามเด็กเล่น รถรับ - ส่งนักเรียน โภชนาการ และสุขอนามัย จำนวน 54 ข้อ

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างข้างต้น เสนอประธานคณะกรรมการ และกรรมการควบคุมปริญญาบัตร เพื่อตรวจแก้ไขด้านภาษา และเนื้อหาของแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามฉบับแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 ท่าน ที่มีประสบการณ์ในการศึกษา และดูแลเด็กปฐมวัย เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity) โดยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ จากสถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 ท่าน นำไปปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองและครูของเด็กปฐมวัย โรงเรียนพระหฤทัยฯ นนทบุรี จำนวน 50 คน ที่ไม่ได้ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

6. นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองใช้แล้วมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ และเป็นรายด้าน ด้วยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Conbach. 1974 : 202) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม .92

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านขั้นตอนในข้อที่ 5 แล้ว นำไปใช้จริงในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้ปกครองและครูของเด็กปฐมวัย โดยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนคอนเซ็ปชัญ โรงเรียนโยนออฟอาร์คอนุบาล โรงเรียนแม่พระฟาติมา และโรงเรียนพระมารดานิจานุเคราะห์ รวมทั้งสิ้น 4 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ปกครองและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ส่งแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครือจักรังสมลทล กรุงเทพฯ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนนำแบบสอบถามที่ได้รับมอบให้กับครูประจำชั้น เพื่อแจกให้ผู้ปกครองได้ตอบแบบสอบถาม โดยส่งผู้ปกครอง 308 คน ครู 100 คน

3. ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนจากโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครือจักรังสมลทล กรุงเทพฯ ทั้ง 4 โรงเรียนด้วยตนเอง โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2549 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2549 รวมเวลา 1 เดือน

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์และคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ พบว่าแบบสอบถามสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมชนบทกรุงเทพฯ ที่สมบูรณ์ของผู้ปกครอง 245 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 79.55 ส่วนครูมีแบบสอบถามสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมชนบทกรุงเทพฯ ที่สมบูรณ์ของครู 76 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 76.00

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้เครื่องมือไมโครคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่อไปนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณค่าร้อยละ (Percentage)

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามความคิดเห็นของผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครือข่ายองค์กรสังคมชนบทกรุงเทพฯ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อแล้ว นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้าน รายข้อ และค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยของน้ำหนักคะแนนระดับความคิดเห็น ผู้วิจัยใช้คุณสมบัติความต่อเนื่องของคะแนนเป็นแนวทางเทียบผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ผู้วิจัยใช้คุณสมบัติความต่อเนื่องของคะแนนเป็นแนวทางเทียบผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยโดย

กำหนดคะแนนสำหรับแบบสอบถาม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายความว่า	เห็นด้วยมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายความว่า	เห็นด้วยมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายความว่า	เห็นด้วยปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2521 : 36) ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^n X_i}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
 $\sum X_i$ แทน ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล
 N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2521 : 36) ดังนี้

$$SD = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ SD แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของข้อมูลยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach อ่างโน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถาม ทั้งฉบับ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลเป็นขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอนตามลำดับ ดังนี้
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัย
ในโรงเรียนเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบสอบถามเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัย
ในโรงเรียนเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯจำนวน 408 ฉบับ มาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
โดยจำแนกตามอายุ อาชีพ รายได้และระดับการศึกษา ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ อาชีพ รายได้และระดับการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	ผู้ปกครอง		ครู	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	245	100	76	100
เพศ				
ชาย	59	24.10	23	30.30
หญิง	186	75.90	53	69.70
รวม	245	100	76	100
อายุ				
น้อยกว่า 30 ปี	9	3.70	20	26.30
30 ปีขึ้นไป	236	96.30	56	73.70
รวม	245	100	76	100
อาชีพ				
แม่บ้าน	51	20.80	0	0.00
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	20	8.20	0	0.00
ธุรกิจส่วนตัว	75	30.60	0	0.00
รับจ้าง	78	31.80	76	100
อื่น ๆ	21	8.60	0	0.00
รวม	245	100	76	100
รายได้				
ต่ำกว่า 10,000	15	6.10	17	22.40
10,000 – 20,000	47	19.20	27	35.50
20,000 – 30,000	47	19.20	20	26.30
มากกว่า 30,000	136	55.50	12	15.80
รวม	245	100	76	100
ระดับการศึกษา				
ต่ำกว่าปริญญาตรี	30	12.2	13	17.10
ปริญญาตรี	176	71.80	51	67.10
สูงกว่าปริญญาตรี	39	15.90	12	15.80
รวม	245	100	76	100

จากตาราง 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพเป็นผู้ปกครองและครู เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง(ร้อยละ 75.90) อายุ 30 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 96.30) มีอาชีพรับจ้างมากที่สุด (ร้อยละ 31.80) รองลงมาทำธุรกิจส่วนตัวและแม่บ้าน (ร้อยละ 30.60 และ 20.80 ตามลำดับ) ส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาท (ร้อยละ 55.50)รองลงมารายได้ 10,000–20,000 และ 20,000–30,000 (ร้อยละ 19.20 เท่ากัน) และมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 71.80) รองลงมาสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 15.90) นอกนั้นต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 12.20)

สำหรับครูพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 69.70) อายุ 30 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 73.70) มีรายได้มากที่สุด 10,000–20,000 (ร้อยละ 19.20) รองลงมา 20,000–30,000 บาท และต่ำกว่า 10,000 บาท (ร้อยละ 26.30 และ 22.40 ตามลำดับ) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 67.10) รองลงมาสูงกว่าปริญญาตรีต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 17.10) นอกนั้นสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 15.80)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายศรีสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายศรีสังฆมณฑลกรุงเทพฯ โดยภาพรวมและรายด้าน มาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายศรีสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ด้านอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

สวัสดิภาพด้านอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมทาง กายภาพ	ผู้ปกครอง		ระดับความ เหมาะสม	ครู		ระดับความ เหมาะสม
	$\bar{X}$	SD		$\bar{X}$	SD	
1. บริเวณโรงเรียนมีรั้วรอบ เพื่อความปลอดภัยให้กับ นักเรียนในโรงเรียน	4.49	.67	มากที่สุด	4.64	.58	มากที่สุด
2. โรงเรียนมียามและภารโรง รักษาความปลอดภัยใน ทางเข้าออกโรงเรียน	4.30	.80	มาก	4.25	.75	มาก
3. โรงเรียนมีเจ้าหน้าที่หรือครู คอยให้คำแนะนำการเข้าออก โรงเรียนอย่างชัดเจน	4.15	.79	มาก	4.28	.81	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

สวัสดิภาพด้านอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมทาง กายภาพ	ผู้ปกครอง		ระดับความ เหมาะสม	ครู		ระดับความ เหมาะสม
	$\bar{X}$	SD		$\bar{X}$	SD	
4. อุปกรณ์เครื่องใช้เกี่ยวกับ ไฟฟ้าในโรงเรียน เช่น ปลั๊กไฟ อยู่เหนือมือเด็กและมีฝาปิด ครอบปลั๊ก	4.15	.85	มาก	3.97	.74	มาก
5. อาคารเรียน ห้องเรียน และห้องประกอบมีความมั่นคง แข็งแรง	4.55	.60	มากที่สุด	4.58	.57	มากที่สุด
6. สภาพพื้นอาคารเรียนสะอาด ไม่ลื่น ไม่มีน้ำขัง และไม่มี กลิ่นเหม็น	4.28	.86	มาก	4.17	.61	มาก
7. ขนาดของห้องเรียน โต๊ะ เรียนเก้าอี้ ตู้เก็บของ กระดาน บอร์ด แบ่งเป็นสัดส่วน เหมาะสมกับจำนวนเด็ก	4.21	.73	มาก	4.30	.65	มาก
8. มีการแบ่งอาคารเรียนเป็น สัดส่วนเหมาะสมกับเด็ก เช่น ห้องเรียน ห้องอาหาร ห้องนอน	4.10	.84	มาก	4.25	.76	มาก
9. ห้องน้ำมีเพียงพอกับเด็ก สะอาดโปร่งสามารถตรวจสอบ ความปลอดภัยของเด็กได้	4.02	1.00	มาก	3.97	.89	มาก
10. บริเวณโรงเรียนมีสนาม หญ้าและปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา ร่มรื่น เพียงพอที่จะให้เด็กวิ่งเล่นและ ศึกษารรรมชาติวิทยาได้	4.31	.89	มาก	4.32	.73	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

สวัสดิภาพด้านอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมทาง กายภาพ	ผู้ปกครอง		ระดับความ เหมาะสม	ครู		ระดับความ เหมาะสม
	$\bar{X}$	SD		$\bar{X}$	SD	
11.โรงเรียนมีระบบการจัด ขยะเป็นอย่างดีเพื่อป้องกันเชื้อ โรคได้	4.19	.80	มาก	4.25	.71	มาก
12.โรงเรียนอยู่ใกล้เขตชุมชนซึ่ง สะดวกในการเดินทาง	4.17	.78	มาก	4.47	.68	มาก
13. โรงเรียนที่เป็นอาคาร 2 ชั้นขึ้นไปต้องเน้นความ ปลอดภัยเป็นพิเศษ มีราวกัน ขอบระเบียง แฉ่นหนา บันได ขึ้นลงมีราวจับกันเด็กพลัดตก จากที่สูง	4.31	.79	มาก	4.09	.80	มาก
รวม	4.24	0.55	มาก	4.27	0.40	มาก

จากตาราง 3 พบว่าสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพของผู้ปกครองและครูโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$ และ 4.27 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าบริเวณโรงเรียนมีรั้วรอบ เพื่อความปลอดภัยให้กับนักเรียนในโรงเรียน และอาคารเรียน ห้องเรียน และห้องประกอบมีความมั่นคง แข็งแรง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 4 สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายสงฆ์วัดคลองเตยฯ ด้านสนามเด็กเล่น

สวัสดิภาพด้านสนามเด็กเล่น	ผู้ปกครอง		ระดับความ เหมาะสม	ครู		ระดับความ เหมาะสม
	$\bar{X}$	SD		$\bar{X}$	SD	
1. สนามเด็กเล่นเป็นสนาม กลางแจ้งที่เด็กสามารถวิ่งเล่น ได้อย่างสบาย มีร่มเงาไม้ ไม่ ร้อน	3.98	.89	มาก	4.18	.72	มาก
2. สนามเด็กเล่นมีเครื่องเล่นมี ความปลอดภัย ครบตรงตาม พัฒนาการของเด็ก เช่น ประเภทโหน ปีน ชิงช้า ม้า หมุน	4.22	.70	มาก	4.26	.66	มาก
3. สนามเด็กเล่นมีพื้นที่ที่มี ความหลากหลายของพื้นผิว เช่น พื้นดิน พื้นทราย พื้น หญ้า	3.84	.86	มาก	3.97	.83	มาก
4. สนามเด็กเล่นมีอุปกรณ์ของ เล่นที่ได้รับการตรวจสอบสภาพ ให้ปลอดภัยอยู่เสมอ ปราศจาก อันตรายจากสีและสนิม	4.13	.83	มาก	4.07	.80	มาก
5. แมว สุนัข และสัตว์เลี้ยง ไม่สามารถเข้าไปในบริเวณ สนามเด็กเล่นได้	4.10	.97	มาก	3.71	1.04	มาก
6. สนามเด็กเล่นอยู่ห่างจากที่ จอดรถและทางเดินรถยนต์	4.14	.89	มาก	4.18	.96	มาก
7. ครูดูแลในสนามเด็กเล่นทุก ครั้งที่มีเด็กอยู่ในสนาม	4.18	.84	มาก	4.36	.68	มาก
8. ครูแนะนำการเล่นอุปกรณ์ ชนิดต่าง ๆ แก่เด็ก	3.92	.98	มาก	4.22	.68	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

สวัสดิภาพด้านสนามเด็กเล่น	ผู้ปกครอง		ระดับความ เหมาะสม	ครู		ระดับความ เหมาะสม
	$\bar{X}$	SD		$\bar{X}$	SD	
9. โรงเรียนมีการตรวจสอบการเล่นของเด็กเพื่อไม่ให้เป็นอันตรายต่อกัน เช่น แย่งของเล่น โยนทรายใส่ตาเพื่อน เป็นต้น	4.01	.82	มาก	4.12	.69	มาก
10. เครื่องเล่นสนามจัดวางให้ห่างกันและมีพื้นที่ให้เด็กได้เล่นอย่างเพียงพอ เพื่อไม่ให้เด็กวิ่งชนกัน	4.00	.85	มาก	4.07	.78	มาก
11. เครื่องเล่นสนามไม่ตั้งบนพื้นซีเมนต์และมีสนามหญ้าให้เด็กได้วิ่งเล่นอย่างปลอดภัย	4.02	.94	มาก	3.89	.90	มาก
12. เครื่องเล่นควรมีการทำความสะอาดและตรวจสอบสภาพของสนามเด็กเล่นทุกวัน	3.92	.93	มาก	3.83	.85	มาก
รวม	4.03	.65	มาก	4.07	.52	มาก

จากตาราง 4 พบว่าสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ด้านสนามเด็กเล่น โดยส่วนรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$ และ 4.07ตามลำดับ) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตาราง 5 สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายกรุงเทพมหานครฯ ด้านรถรับ-ส่งนักเรียน

สวัสดิภาพด้านรถรับ-ส่ง นักเรียน	ผู้ปกครอง		ระดับความ เหมาะสม	ครู		ระดับความ เหมาะสม
	$\bar{X}$	SD		$\bar{X}$	SD	
1. รถโรงเรียนอยู่ในสภาพที่ดีและมีใบแสดงยืนยันการตรวจสอบรถ	4.00	.93	มาก	4.08	.87	มาก
2. คนขับรถโรงเรียนมีใบอนุญาตขับรถ	4.29	.75	มาก	4.30	.73	มาก
3. คนขับรถโรงเรียนขับถูกกฎจราจรและมีประสบการณ์เพียงพอ	4.12	.86	มาก	4.05	.71	มาก
4. โรงเรียนจัดอบรมคนขับรถโรงเรียนให้มีความรับผิดชอบและมารยาทในการขับรถ	4.05	.90	มาก	3.87	.85	มาก
5. รถโรงเรียนป้ายติดข้างรถที่แสดงว่าเป็นรถโรงเรียน เช่น สีของรถ ไฟสัญญาณบนหัวรถและท้ายรถ	4.02	.89	มาก	3.99	.80	มาก
6. ครูและคนขับรถดูแลความปลอดภัยของเด็กขณะอยู่ในรถและการขึ้น – ลงรถเมื่อถึงจุดหมาย	4.18	.80	มาก	4.01	.71	มาก
7. รถโรงเรียนมีประกันชั้น 1 และให้ความคุ้มครองถึงเด็กในรถ	4.16	.87	มาก	4.11	.87	มาก
8. รถโรงเรียนออกตามเวลาและมีครู หรือเจ้าหน้าที่ควบคุมรถที่มีความสนใจต่อความปลอดภัยของเด็ก	4.13	.86	มาก	3.97	.83	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

สวัสดิภาพด้านรถรับ-ส่ง นักเรียน	ผู้ปกครอง		ระดับความ เหมาะสม	ครู		ระดับความ เหมาะสม
	$\bar{X}$	SD		$\bar{X}$	SD	
9. ครูหรือเจ้าหน้าที่คุมรถจะให้เด็กคาดเข็มขัดนิรภัยทุกคนขณะนั่งในรถและล็อกประตูทุกครั้งเพื่อความปลอดภัยสำหรับเด็ก	3.69	1.09	มาก	3.72	1.05	มาก
10. ครูหรือเจ้าหน้าที่คุมรถตรวจสอบจำนวนเด็กเพื่อให้แน่ใจว่ารถไม่แออัดทั้งก่อนขึ้นรถและลงรถ	3.78	1.05	มาก	3.87	.97	มาก
11. ครูหรือเจ้าหน้าที่คุมรถจัดสาธิตให้เด็กรู้จักความปลอดภัยขณะโดยสารรถ	3.82	1.01	มาก	3.75	.91	มาก
12. เมื่อผู้ปกครองมีปัญหาหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรถโรงเรียน โรงเรียนและคนขับรถจะรับฟังและแก้ไขตามคำแนะนำ	3.90	.91	มาก	3.89	.84	มาก
รวม	4.01	.76	มาก	3.97	.68	มาก

จากตาราง 5 พบว่าสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายกรุงเทพมหานครด้านรถรับ-ส่งนักเรียน โดยส่วนรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.01 และ 3.97 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตาราง 6 สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ ด้านโภชนาการ

สวัสดิภาพด้านโภชนาการ	ผู้ปกครอง		ระดับความเหมาะสม	ครู		ระดับความเหมาะสม
	$\bar{X}$	SD		$\bar{X}$	SD	
1. โรงเรียนจัดอาหารและของว่างให้เด็กโดยบุคลากรที่มีความรู้ด้านโภชนาการ	4.11	.92	มาก	4.16	.81	มาก
2. โรงเรียนจัดให้ผู้จัดหาอาหารสำหรับเด็กต้องตรวจสอบคุณภาพเป็นประจำ	4.04	.92	มาก	4.28	.77	มาก
3. ครูสร้างนิสัยที่ดีให้การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์กับเด็ก เช่น ผัก ผลไม้	4.43	.65	มาก	4.54	.62	มาก
4. ห้องอาหารมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ไม่อับ หรือร้อน	4.22	.87	มาก	4.41	.65	มาก
5. อาหารสำหรับเด็กต้องมีประโยชน์ สะอาด และนำรับประทาน	4.29	.82	มาก	4.25	.71	มาก
6. สถานที่ประกอบอาหารต้องอยู่ห่างไกลจากแหล่งปฏิกูล น้ำโสโครก แหล่งเพาะพันธุ์แมลง	4.36	.76	มาก	4.25	.73	มาก
7. ภาชนะใส่อาหารสำหรับเด็กต้องสะอาด ทำจากวัสดุที่ปลอดภัยและทนทาน	4.35	.74	มาก	4.25	.69	มาก
8. ห้องปรุงอาหารต้องมีมุ้งลวดหรือตาข่ายป้องกันแมลงหรือสัตว์นำโรค	4.13	.89	มาก	4.04	.77	มาก
รวม	4.23	.67	มาก	4.26	.57	มาก

จากตาราง 6 พบว่าสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ ด้านโภชนาการ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.23 และ 4.26ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาข้อพบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตาราง 7 สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ ด้านสุขอนามัย

สวัสดิภาพด้านสุขอนามัย	ผู้ปกครอง		ระดับความเหมาะสม	ครู		ระดับความเหมาะสม
	$\bar{X}$	SD		$\bar{X}$	SD	
1. มีการบันทึกสุขภาพประจำตัวนักเรียนเกี่ยวกับน้ำหนัก ส่วนสูงและติดตามประเมินผลพัฒนาการโดยกุมารแพทย์	4.37	.83	มาก	4.58	.67	มาก
2. มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตที่เหมาะสมกับวัยและความต้องการของนักเรียน	4.27	.68	มาก	4.34	.62	มาก
3. มีการจัดบริการตรวจสุขภาพฟันโดยทันตแพทย์	4.36	.72	มาก	4.53	.68	มาก
4. มีกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกาย	4.44	.66	มาก	4.66	.60	มาก
5. มีการจัดบริการตรวจสุขภาพร่างกายโดยกุมารแพทย์ปีละ 2 ครั้ง	4.20	.82	มาก	4.08	.93	มาก
6. มีการปฐมพยาบาลเมื่อเด็กเจ็บป่วย	4.37	.72	มาก	4.57	.68	มาก
7. มีการจัดทำประกันอุบัติเหตุให้กับเด็ก	4.36	.76	มาก	4.53	.70	มาก
8. ห้องน้ำห้องส้วมสะอาดและถูกสุขลักษณะ	4.18	.98	มาก	4.37	.79	มาก
รวม	4.31	.611	มาก	4.45	5.56	มาก

จากตาราง 7 พบว่าสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ ด้านสุขอนามัย โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.31 และ 4.45ตามลำดับ) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้า เรื่องสวัสดีภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับสวัสดีภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ โดยจำแนกตามอายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับสวัสดีภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครืออัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองและครูของเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครืออัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนคอนเซ็ปชัญ โรงเรียนโยนออฟอาร์คอนุบาล โรงเรียนแม่พระฟาติมา และโรงเรียนพระมารดานิจานุเคราะห์ จำแนกเป็นผู้ปกครอง 1,538 คน และครู 100 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองและครูของเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครืออัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนคอนเซ็ปชัญ โรงเรียนโยนออฟอาร์คอนุบาล โรงเรียนแม่พระฟาติมา และโรงเรียนพระมารดานิจานุเคราะห์ จำแนกเป็นผู้ปกครอง 308 คน และครู 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามสภาพและความคิดเห็นผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับสวัสดีภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครืออัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นประกอบด้วย ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ รายได้ อาชีพ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพและความคิดเห็นเกี่ยวกับสวัสดีภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครืออัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือ

อาคารเรียนและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสนามเด็กเล่น ด้านรถรับ - ส่งนักเรียน ด้านโภชนาการและด้านสุขอนามัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณ ค่าสถิติ ดังนี้

1. หาค่าความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ อาชีพ รายได้และระดับการศึกษาของผู้ปกครองและครู
2. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ความคิดเห็นของผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมชนบทกรุงเทพฯ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ ข้อมูลความคิดเห็นผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมชนบทกรุงเทพฯ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและครู พบว่าแต่ละด้านมีความคิดเห็นรายการดังนี้

1. ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมชนบทกรุงเทพฯ ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่าโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$ และ 4.27ตามลำดับ) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าบริเวณโรงเรียนมีรั้วรอบ เพื่อความปลอดภัยให้กับนักเรียนในโรงเรียน และอาคารเรียน ห้องเรียน และห้องประกอบมีความมั่นคงแข็งแรง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ด้านสนามเด็กเล่น

สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมชนบทกรุงเทพฯ ด้านสนามเด็กเล่น ด้านรถรับ-ส่งนักเรียน พบว่าโดยส่วนรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$ และ 4.07ตามลำดับ) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ด้านรถรับ-ส่งนักเรียน

สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมชนบทกรุงเทพฯ ด้านรถรับ-ส่งนักเรียน พบว่าโดยส่วนรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$ และ 3.97ตามลำดับ) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ด้านโภชนาการ

สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมชนบทกรุงเทพฯ ด้านโภชนาการ พบว่าโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$ และ 4.26ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาข้อพบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

5. ด้านสุขอนามัย

สวัสดิกภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ ด้านสุขอนามัยพบว่าโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$ และ 4.45ตามลำดับ) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ

อภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาความคิดเห็นผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับสวัสดิกภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ด้านอาคาร-สถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้ปกครองและครูในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากอาจเป็นเพราะบริเวณโรงเรียนมีรั้วรอบเพื่อความปลอดภัยให้กับนักเรียน มียามและภารโรงรักษาความปลอดภัยในทางเข้าออกโรงเรียน มีเจ้าหน้าที่หรือครูคอยให้คำแนะนำการเข้าออกโรงเรียนอย่างชัดเจน มีอุปกรณ์เครื่องใช้เกี่ยวกับไฟฟ้าในโรงเรียน ปลั๊กไฟอยู่เหนือมือเด็กและมีฝาปิดครอบปลั๊กอาคารเรียน ห้องเรียน และห้องประกอบมีความมั่นคง แข็งแรง มีสภาพพื้นอาคารเรียนสะอาด ไม่มีลิ้น ไม่มีน้ำขัง และไม่มียุงเห็บหมัด มีขนาดของห้องเรียน โต๊ะเรียนเก้าอี้ ตู้เก็บของ กระดานบอร์ด แบ่งเป็นสัดส่วนเหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีการแบ่งอาคารเรียนเป็นสัดส่วนเหมาะสมกับเด็ก เช่น ห้องเรียน ห้องอาหาร ห้องนอน มีห้องน้ำมีเพียงพอกับเด็ก สะอาดโปร่งสามารถตรวจสอบความปลอดภัยของเด็ก มีบริเวณโรงเรียนมีสนามหญ้าและปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา ร่มรื่น เพียงพอที่จะให้เด็กวิ่งเล่นและศึกษาธรรมชาติวิทยา มีระบบการกำจัดขยะเป็นอย่างดีเพื่อป้องกันเชื้อโรค โรงเรียนอยู่ใกล้เขตชุมชนซึ่งสะดวกในการเดินทาง และเป็นอาคาร 2 ชั้นขึ้นไปต้องเน้นความปลอดภัยเป็นพิเศษ มีราวกันขอบระเบียง แนวนอน บันไดขึ้นลงมีราวจับกันเด็กพลัดตกจากที่สูง เหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้เมื่อประกอบกันทำให้ผู้ปกครองและครูในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ มีความเห็นว่าสวัสดิกภาพด้านอาคาร-สถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพพบว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพรณ อุณาภูล (2540 : 68) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดด้านอาคารและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพพบว่าอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ แนวคิดของ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2540 : 40) ที่กล่าวว่า การจัดห้องเรียนและสิ่งแวดล้อม ต้องสะอาด สกปรกหรือมีมดแมลง ห้องน้ำแห้งสะอาด ไม่มีตุ่มน้ำถึงน้ำที่กักน้ำที่เด็กอาจไปเล่นแล้วเป็นอันตรายหรือมีประตูล็อคที่เด็กอาจถูกขังอยู่ในห้องนั้นได้

2. ด้านสนามเด็กเล่น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พบว่า ผู้ปกครองและครูในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะสนามเด็กเล่นเป็นสนามกลางแจ้งที่เด็กสามารถวิ่งเล่นได้สบาย มีร่มเงาไม้ ไม้ร้อน มีเครื่องเล่นมีความปลอดภัยครบตรงตามพัฒนาการของเด็ก เช่น ประสาทโหน ปีน ชิงช้า ม้าหมุน มีพื้นที่ที่มีความหลากหลายของพื้นผิว เช่น พื้นดิน พื้นทราย พื้นหญ้า มีอุปกรณ์ของเล่นที่ได้รับการตรวจสอบ

สภาพให้ปลอดภัยอยู่เสมอ ปราศจากอันตรายจากสีและสนิม แมว สุนัข และสัตว์เลี้ยงไม่สามารถเข้าไปในบริเวณสนามเด็กเล่นได้ สนามเด็กเล่นอยู่ห่างจากที่จอดรถและทางเดินรถยนต์ มีครูดูแลในสนามเด็กเล่นทุกครั้งที่มียุติเด็กอยู่ในสนาม โดยครูแนะนำการเล่นอุปกรณ์ชนิดต่าง ๆ แก่เด็ก มีการตรวจสอบการเล่นของเด็กเพื่อไม่ให้เป็นอันตรายต่อกัน เช่น แย่งของเล่น โยนทรายใส่ตาเพื่อน เป็นต้น มีการจัดวางให้ห่างกันและมีพื้นที่ให้เด็กได้เล่นอย่างเพียงพอ เพื่อไม่ให้เด็กวิ่งชนกัน เครื่องเล่นสนามไม่ตั้งบนพื้นซีเมนต์และมีสนามหญ้าให้เด็กได้วิ่งเล่นอย่างปลอดภัย และมีการทำความสะอาดและตรวจสภาพของสนามเด็กเล่นทุกวัน ซึ่งสอดคล้องกับ เบเกอร์,เยาวพา เดชะคุปต์ (2536 : 213 ; อ้างอิงจาก Deeper and others, 1987 ; Citing Baker. N.d.) ที่กล่าวว่า สนามเด็กเล่นควรมีความเป็นสัดส่วน โดยควรมีกำแพง หรือฉากกั้น เพื่อให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยและครูควรดูแลอย่างใกล้ชิดในขณะที่เด็กเล่น แต่ไม่ควรรบกวนขณะที่เด็กเล่นอย่างอิสระ และควรมีกำบังลมและแดดไว้บ้าง โดยมีมุมที่เด็กจะเล่นได้ทั้งคนเดียวและเล่นเป็นกลุ่ม โดยไม่ห่างจากสายตาครูนัก ที่สนามเด็กเล่น ควรปลูกต้นไม้ประดับที่จะช่วยทำให้สภาพสดชื่น การเล่นของเด็กที่ดีนั้นจะต้องจัดระบบการเล่นที่จะให้เด็กได้ประสบการณ์การเล่นที่น่าตื่นเต้น ควรให้เด็กมีโอกาสได้ทดลองความสามารถ เช่น การปีนป่าย การกระโดด การทรงตัว และการวิ่ง การที่เด็กได้เล่นในเนื้อที่กลางแจ้งที่กว้างขวางและปลอดภัยจะทำให้เด็กได้มีโอกาสที่จะฝึกความคล่องแคล่วของร่างกายในการออกกำลังกาย ซึ่งทำให้เด็กแข็งแรงช่วยพัฒนาการเคลื่อนไหวและช่วยพัฒนาในด้านความคิดของเด็กด้วย นอกจากนี้ยังมีผลให้เด็กได้พัฒนาการบังคับแขนขาตามความต้องการ ซึ่งจะทำให้เด็กมีความมั่นใจในตัวเองและมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น

ส่วนจากความคิดเห็นที่ว่าสนามเด็กเล่นควรอยู่ไกลจากที่จอดรถและทางรถยนต์ จากการศึกษาพบว่า การจราจรเกิดขึ้นบริเวณหน้าโรงเรียนมีอัตราสูง ทั้งนี้สาเหตุสรุปได้ว่าเป็นเด็ดขาดจิตสำนึกของความปลอดภัยและส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับเด็กเล็กเสียกว่าครึ่งหนึ่ง วิจิตร บุญยะโหดระ (2527:34) เนื่องจากเด็กเล็กเป็นวัยที่ไม่สามารถป้องกันตนเองได้ ความรู้ความเข้าใจของเด็กอยู่ในระดับความคิดก่อนเกิดปฏิบัติการเรียนรู้ตามการรับรู้โดยตรงเท่านั้น (Piaget. 1962:42) ด้วยลักษณะดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองให้ความห่วงใยต่อเด็กเล็กมาก โรงเรียนควรมีรั้วรอบขอบชิดที่แข็งแรงจะทำให้ผู้ปกครองคลายความห่วงใย และสนามเด็กเล่นซึ่งเป็นสนามกลางแจ้ง ควรมีกำบังลมและแดดเอาไว้บ้าง โดยปลูกต้นไม้ประดับที่จะช่วยให้สดชื่น แต่ควรจัดเอาไว้ในบริเวณที่เด็กจะเหยียบย่ำ การจัดบริเวณให้เหมาะสมจะช่วยลดความร้อนของอุณหภูมิลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เยาวพา เดชะคุปต์ (2536:213) และตำแหน่งของพื้นที่เล่นควรอยู่ทางทิศใต้หรือทิศตะวันตกเฉียงใต้ เพราะเป็นบริเวณที่รับแสงแดดทั้งวัน และเป็นตำแหน่งที่มีลมพัดผ่านตลอดเวลา ควรปลูกต้นไม้ไว้ให้ร่มเงาและให้สวยงาม นอกจากนี้ควรจัดให้มีพืชมะพร้าวหรือสิ่งก่อสร้างแบบกิ่งถาวรแบบโครงสร้างเบาๆ ไว้บ้างเพื่อใช้เป็นบริเวณที่ร่มให้เด็กได้ทำกิจกรรมอื่นๆ นอกอาคารด้วย มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช (2529 :192)

3. ด้านรถรับ-ส่งนักเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ปกครองและครูในโรงเรียนเครือข่าย อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก แสดงว่ารถโรงเรียนของโรงเรียนในเครือข่าย อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ อยู่ในสภาพที่ดีและมีใบแสดงยืนยันการตรวจสอบรถ คนขับรถโรงเรียนมีใบอนุญาตขับรถ มีการขับถูกกฎจราจรและมีประสบการณ์เพียงพอ โรงเรียนจัดอบรมคนขับรถโรงเรียนให้มีความรับผิดชอบและมารยาทในการขับรถ รถโรงเรียนมีป้ายติดข้างรถที่แสดงว่าเป็นรถโรงเรียน เช่น สีของรถ ไฟสัญญาณบนหัวรถและท้ายรถ ครูและคนขับรถดูแลความปลอดภัยของเด็กขณะอยู่ในรถและการขึ้น – ลงรถเมื่อถึงจุดหมาย รถโรงเรียนมีประกันชั้น 1 และให้ความคุ้มครองถึงเด็กในรถ มีการออกตามเวลาและมีครู หรือเจ้าหน้าที่ควบคุมรถที่มีความสนใจต่อความปลอดภัยของเด็ก ครูหรือเจ้าหน้าที่คุมรถจะให้เด็กคาดเข็มขัดนิรภัยทุกคนขณะนั่งในรถและถือคูปองทุกครั้งเพื่อความปลอดภัยสำหรับเด็ก ครูหรือเจ้าหน้าที่คุมรถตรวจสอบจำนวนเด็กเพื่อให้แน่ใจว่ารถไม่แออัดทั้งก่อนขึ้นรถและลงรถ ครูหรือเจ้าหน้าที่คุมรถจัดสัปดาห์ให้เด็กรู้จักความปลอดภัยขณะโดยสารรถ และเมื่อผู้ปกครองมีปัญหาหรือข้อเสนอนะเกี่ยวกับรถโรงเรียน โรงเรียนและคนขับรถจะรับฟังและแก้ไขตามคำแนะนำ จากเหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้เมื่อมาประกอบกัน ทำให้ผู้ปกครองและครูในโรงเรียนเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการรถรับ-ส่งนักเรียนอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ(2536:2-5) ที่ได้ออกระเบียบการควบคุมดูแลการบริการรถรับ-ส่งนักเรียนว่า ผู้ดำเนินการรถรับ-ส่งนักเรียนมีหน้าที่ควบคุม ดูแลและเอาใจใส่ในเรื่องความปลอดภัย ในการรับ-ส่งนักเรียน จัดให้มีเครื่องหมายตัวอักษรแถบแผ่นป้ายให้เห็นเด่นชัด รวมทั้งชื่อโรงเรียน และโทรศัพท์ติดท้ายรถโรงเรียน คัดเลือกพนักงานขับรถที่มีคุณภาพและครูผู้ควบคุมดูแลนักเรียน รับนักเรียนจากที่อยู่อาศัยและการรับ-ส่งนักเรียนตามจุดหมายที่ได้ตกลงกับผู้ปกครอง

4. ด้านโภชนาการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ปกครองและครูในโรงเรียนเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เพราะโรงเรียนจัดอาหารและของว่างให้เด็กโดยมีบุคลากรที่มีความรู้ด้านโภชนาการ โดยผ่านการตรวจสอบสุขภาพเป็นประจำ ครูมีการสร้างนิสัยที่ดีให้การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์กับเด็ก เช่น ผัก ผลไม้ รวมทั้งดูแลห้องอาหารมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ไม่อับ หรือร้อน อาหารสำหรับเด็กต้องมีประโยชน์ สะอาด และนำมารับประทาน ส่วนสถานที่ประกอบอาหารอยู่ห่างไกลจากแหล่งปฏิภูล น้ำโสโครก แหล่งเพาะพันธุ์แมลง มีการจัดภาชนะใส่อาหารสำหรับเด็ก ต้องสะอาด ทำจากวัสดุที่ปลอดภัยและทนทาน ห้องปรุงอาหารมีมุ้งลวดหรือตาข่ายป้องกันแมลงหรือสัตว์นำโรค น้ำดื่ม น้ำใช้ต้องแยกจากกันอย่างชัดเจน และเพียงพอสำหรับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เขาวรัตน์ โทณะผลิน (2539 : 89) ซึ่งกล่าวว่า ผู้ปกครองใช้ปัจจัยการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียน พิจารณาจากการบริการอาหารกลางวันที่มีคุณภาพ ถูกหลักโภชนาการ (มีอาหารว่างและนมให้ดื่ม) และนักเรียนมีระเบียบวินัยในการรับประทานอาหาร เนื่องจากเด็กวัยนี้จะค่อนข้างเลือกรับประทานอาหารเฉพาะที่ตนเองชอบ ผู้ปกครองจึงต้องการให้ครูและพี่เลี้ยงช่วยโน้มน้าวให้เด็กรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่าต่อร่างกาย หารโรงเรียนมีโภชนาการประจำโรงเรียน จะยิ่งทำให้ผู้ปกครองไว้วางใจว่าบุตรหลานจะ

ได้รับอาหารที่สะอาด และมีสารอาหารครบถ้วน อีกทั้งการเลือกภาชนะใส่อาหารสำหรับเด็ก ก็จำเป็นต้องเหมาะสมและปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทีศนา เขมมณี และคณะ (2536 : 247) ได้กล่าวถึงหลักการในการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย การรับประทานอาหารกลางวันเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็ก ไปพร้อม ๆ กับการฝึกสุขนิสัยในการกินให้แก่เด็ก โดยการจัดให้เด็กรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน ฝึกให้เด็กรู้จักล้างมือก่อนและหลังรับประทานอาหาร การแปรงฟันหลังรับประทานอาหาร การเตรียมสถานที่และเครื่องใช้ และเก็บกวาดทำความสะอาดไปพร้อม ๆ กับการให้ความรู้ และสอดแทรกค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับอาหาร มารยาทในการรับประทานอาหาร และมีการประกอบอาหารโดยผู้มีความรู้ทางด้านโภชนาการให้แก่ภายในศูนย์

5. ด้านสุขอนามัย พบว่า ผู้ปกครองและครูในโรงเรียนเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเพราะมีการบันทึกสุขภาพประจำตัวนักเรียนเกี่ยวกับ น้ำหนัก ส่วนสูงและติดตามประเมินผลพัฒนาการโดยกุมารแพทย์ มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตที่เหมาะสมกับวัยและความต้องการของนักเรียน มีการจัดบริการตรวจสุขภาพฟันโดยทันตแพทย์ มีกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกาย มีการจัดบริการตรวจสุขภาพร่างกายโดยกุมารแพทย์ปีละ 2 ครั้ง มีการปฐมพยาบาลเมื่อเด็กเจ็บป่วย มีการจัดทำประกันอุบัติเหตุให้กับเด็ก ห้องน้ำห้องส้วมสะอาดและถูกสุขลักษณะ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรการเพื่อสุขภาพลูก (รักลูก.2537:25) กล่าวว่า สิ่งปฏิญญาภายในสถานเลี้ยงเด็ก และบริเวณรอบอาคาร มีถังบรรจุพร้อมฝาปิดมิดชิด และได้รับการทำความสะอาดทุกวัน เพื่อป้องกันหนูและแมลงมาอาศัย แพร่เชื้อโรค

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการปรับปรุงสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ คือ ควรจัดสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยอย่างสม่ำเสมอ และดูแลอย่างทั่วถึงเพื่อความปลอดภัยของนักเรียน โดยคำนึงถึงหลักการพัฒนาการเรียน ได้แก่ ความแข็งแรงของอาคารเรียน ความปลอดภัย และความสะอาด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ในเขตการศึกษาต่าง ๆ และระดับภูมิภาค เพื่อนำผลการวิจัยมากำหนดเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยอันส่งผลต่อการรับคุณภาพและเป็นหลักคุณภาพของหน่วยงานทางการศึกษา

2. ควรมีการวิจัยถึงรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในบริบทของสังคมไทย และนำมาประยุกต์ใช้ในการดูแลเด็กปฐมวัยของไทย เพื่อบรรณภูมิปัญญาไทยที่ทรงคุณค่าได้มีการสะสมกันมานาน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2540). **หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ.2540**. กรุงเทพฯ:คุรุสภา.
- _____. (2540). **คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ.2540**. กรุงเทพฯ:คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2536). **ระเบียบว่าด้วยการควบคุมดูแลการใช้รถโรงเรียน พ.ศ.**
- 2536**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2540:ตุลาคม). **“สวัสดิภาพเด็กปฐมวัย,”** การศึกษาปฐมวัย. 1(4): 38 – 40.
- _____. (2542). **การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน : 3–5 ขวบ**. กรุงเทพฯ: โชติสุขการพิมพ์.
- คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2537). **จำนวนที่ได้รับอุบัติเหตุ**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2531). **จำนวนที่ได้รับอุบัติเหตุ**. กรุงเทพฯ:สำนักนายกรัฐมนตรี. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการงานวิจัยและพัฒนาอนุบาลศึกษาฝ่ายการศึกษาในโรงเรียนขององค์กรสังคมมณฑล
- กรุงเทพฯ. (2543). **อนุบาลแห่งความรัก**. กรุงเทพฯ: สุชาติการพิมพ์.
- คณะบรรณาธิการ. (2540:เมษายน). **“ปภิกษณ์น่ารู้สำหรับครูอนุบาล,”** การศึกษาปฐมวัย. 1(2):77 – 81.
- จินตนา สรายุทธพิทักษ์. (2536). **การบริการสุขภาพในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา พุกกุล. (2530). **สวัสดิศึกษา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒวิทยาเขตพลศึกษา.
- จุฬามาศ โกมลศิริสุข. (2544:กรกฎาคม - กันยายน). **“ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี”**. วารสารการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม. 3(24).
- โนมยง เหลาโชติ. (2538:กันยายน – ธันวาคม). **“การรับรู้จากอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ในเด็ก นักเรียนระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี,”** สุขศึกษา. 18(71) : 35 – 44.
- ชวลิต รัตนกุล. (2514). **โภชนาการศึกษา : คู่มือการสอนโภชนาการในระดับประถม**. กรุงเทพฯ: กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชวลีพร ณะมาน. (2539). **ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน จังหวัดสระบุรี**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- เชาวรัตน์ โทณะผลิน. (2539). **ปัจจัยที่ผู้ปกครองนักเรียนตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ทิตนา แคมมณี. (2536). **หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มยุรี นภาพรณสกุล. (2543). **การพยาบาลเด็กที่มีความผิดปกติด้านโภชนาการ**. กรุงเทพฯ: ชานเมืองการพิมพ์.
- มานี โชติมา. (2546). **ความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนโชติมา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นภาพรณ อุณาภูล. (2540). **การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับสวัสดิภาพของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาล**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- นิคม ทาแดง. (2524). **“การจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน,”** ในเอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ: กราฟิการ์ต.
- นิภา มนุญ. (2528). **การวิจัยทางสุขศึกษา** กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- นิภารัตน์ รื่นสุข. (2546). **ความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลประเภทป.ป.วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).** กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2539). **การพัฒนาเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ดวงใจ ตระกูลช่าง. (2538). **ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดบริการนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลแย้มสะอาด**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บัญชา จันทรรักษา. (2540). **ทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจา แสงมลิ. (2528). **“ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษา”** ในเอกสารการสอนชุดวิชาการจัดศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 14. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- _____. (2533). “การจัดห้องเรียนและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัย” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. หน่วยที่ 1 – 15, หน่วยที่ 5 (244–249) พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2545). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ. ประคอง กรรณสูตร. (2542). *สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาพรพรณ เอี่ยมสุภามิตร. (2548, เมษายน). “การปลูกฝังพฤติกรรมกรรมการบริหารให้กับเด็กปฐมวัย” การศึกษาปฐมวัย. 9(2):37-41
- ประดิษฐ์ อนุประมัย. (2543, มิถุนายน). “การแนะแนวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ 2545” วิชาการ. 5(6):37-44.
- ปริญญ์ อนุสรณ์. (2541). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนและความคาดหวังของผู้ปกครอง : กรณีศึกษา อำเภอเมืองเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (บริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์. (2538). *จากวิจัยสู่บ้านและห้องเรียน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ.
- _____. (2523). *หลักการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- เผด็จ เปล่งปลั่ง. (2547). *การพัฒนามาตรการความปลอดภัยของโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรสุข หุ่นนิรันดร์. (2534). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการจัดและบริการสวัสดิศึกษา*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรสิริ อิงคชัยโชติ. (2527). *แนวความคิดทางการศึกษาและความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนเอกชนที่มีมาตรฐานดี ๆ ในกรุงเทพมหานคร*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พนัส หันาคินทร์. (2524). *การศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- พัชรี สอนแก้ว. (2536). *เอกสารประกอบการสอน วิชา 2173107 จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล.

- พิชญ์ ประเสริฐสินธุ์. (2545, ตุลาคม). **“การศึกษาปฐมวัยกับสุขภาพ”** การศึกษาปฐมวัย. 6(4) : 5.
- เมธินี เขียวชिरากุล. (2547). **การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการจัดอนุบาลศึกษาตามการรับรู้ของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.**
- ยุวดี กาญจนันฐิติ. 2535,พฤษภาคม-สิงหาคม). **อนาคตครอบครัวไทยกับการดูแลคนชราจากการศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านโพธิ์ศรี ต.บางปลาม้า อ.บางปลาม้า จ. สุพรรณบุรี”** คหเศรษฐศาสตร์. 35(2):93-101.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). **การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เอพีกราฟฟิกส์ดีไซน์.**
- รักลูก.(2537) **เลือกเห็รส์เซอร์ให้ลูกรัก. กรุงเทพฯ: บริษัทแปลนพับลิชชิง.**
- ราตี ทองสวัสดิ์. (2529). **คู่มือการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.**
- รังสิมา ทวีศรี. (2545). **การบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.**
- วัชรภรณ์ พยัคฆ์เมธี. (2546). **การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในอำเภอดอกสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร**
- วิชุดา งานปลอด. (2540). **การศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาล จังสุราษฎร์ธานี. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.**
- วิจิตร บุญยะโหดระ. (2527). **สวัสดิศึกษาเพื่อสวัสดิภาพของประชาชน. กรุงเทพฯ : เศรษฐสตูดิโอแอนด์ กราฟิค ดีไซน์ จำกัด.**
- วิไล จุฑาทกร. (2543). **เหตุผลที่ผู้ปกครองนักเรียนตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.**
- วิไล ธนวิวัฒน์. (2541). **การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.**

- สมใจ ทิพย์ชัยเมธา. (2528). **“สวัสดิศึกษาและสวัสดิศึกษาปฐมวัย”** ในเอกสารการสอนชุดวิชาการจัดศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษาเล่มที่ 2 หน่วยที่ 12. กรุงเทพฯ : สาขาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- ส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ. (2533). **การจัดความปลอดภัยในโรงเรียน.กรุงเทพฯ :** ไอเดียสแควร์.
- สายัณห์ ละออเอี่ยม. (2546,มิถุนายน-ตุลาคม). **“การศึกษาปัญหาสวัสดิภาพ ในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12.”** วารสารศึกษาศาสตร์. 1(15):73 – 74.
- สิริมา ภิญโญนันตพงษ์. (2543). **ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียนตามวิถีไทยที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านดารเรียนของเด็กปฐมวัยในชนบท.** เอกสารรายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา. (2521). **การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม : โครงสร้างเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2536). **คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2531). **การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา.** กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- _____. (2536). **สุขภาพพลานามัยสำหรับเด็กอนุบาล :** คู่มือครูการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีให้แก่เด็ก. หน้า 145 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2543). **คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา.** กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2546). **ร่างนโยบายและแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย 0—5 ปี พ.ศ.2547—2551.** กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. ถ่ายเอกสาร.
- สุปราณี รื่นพิทักษ์. (2544). **การศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภาพร เทพยสุวรรณ. (2541,ตุลาคม). **“เกณฑ์การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนอนุบาล,”** การศึกษาปฐมวัย. 2(3) : 53-55.

- สุภาวดี ชุติชูเดช. (2524). *การศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่
ชนะการประกวด และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ไม่ส่งเข้าประกวดของกรมพัฒนาชุมชน,*
วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมสงเคราะห์) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
ถ่ายเอกสาร.
- สุวรรณ วลัยอักษรลิขิต. (2547). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษา
ปฐมวัยของโรงเรียนเปรมฤทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา* วิทยานิพนธ์ กศ.ม
(การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- สุโขทัยธรรมาธิราช. (2529). *เอกสารการสอนชุดการจัดศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษา.*
พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2531). *เอกสารการสอนชุดการจัดศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษา.* พิมพ์ครั้ง
ที่ 5. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โสภภาพรณ ชัยสมบัติ. (2528, ตุลาคม) “ก้าวแรกที่เด็กเข้าโรงเรียน,” แม่และเด็ก ; 93-97.
- อารมณ สุวรรณपाल. (2537). *หลักการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นอาคารสถานที่. ในประมวล
สาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 10 หน้า 70 –
118.* นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Cronbach' Lee Joseph. (1971). *Essential of Phychological Testing*. 3rd ed. New York :
Harper and Row.
- Deeper et al., Edwark F. DeRoche and Jeffrey S. Kaiser.(1987). *Complete Guide
to Administering School Services*, New York : Parker Publishing Company, Inc.
- Edward, Aleen L. (1954). *Statistical Methods of the Behavior Science*. New York :
Rinchart.
- Piaget, J. (1962). *Play Dreams and Imitation in Children*. New york : W.W. North &
Company Inc.
- Yamane, Taro. (1967). *Statistical on Lntroductory Analysis*. 2nd ed. Tokyo :
Harper & Row.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

สวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายสังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมความคิดเห็นผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครือข่ายสังกัดกรุงเทพมหานครฯ ในด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสนามเด็กเล่น ด้านรถรับ-ส่งนักเรียน ด้านโภชนาการ และด้านสุขอนามัย ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการวางแผนการจัดสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครือข่ายสังกัดกรุงเทพมหานครฯ ได้อย่างเหมาะสม และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองอย่างแท้จริง แบบสอบถามนี้จะเก็บเป็นความลับ ไม่มีผลกระทบเสียหายแก่ผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใดทั้งสิ้น ดังนั้นจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบข้อความทุกข้อตามความจริง โดยไม่เว้นข้อหนึ่งข้อใดไว้ และกรุณาส่งกลับคืนเพื่อประโยชน์ต่อการวิจัยต่อไป

แบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งได้แก่ ระดับการศึกษา อายุ รายได้ และอาชีพ มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขตการศึกษาที่ 2 เครือข่ายสังกัดกรุงเทพมหานครฯ ในด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสนามเด็กเล่น ด้านรถรับ – ส่งนักเรียน ด้านโภชนาการ และด้านสุขอนามัย

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

นชนก เสริมบุญครอง

(นางสาวนชนก เสริมบุญครอง)

นิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง

สวัสดีภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับสถานภาพของท่าน

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	เพศ	อายุ
☐ ผู้ปกครอง	☐ ชาย	☐ น้อยกว่า 30 ปี
☐ ครู	☐ หญิง	☐ 30 ปีขึ้นไป

อาชีพ	รายได้	ระดับการศึกษา
☐ แม่บ้าน/พ่อบ้าน	☐ ต่ำกว่า 10,000 บาท	☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
☐ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ 10,000 - 20,000 บาท	☐ ปริญญาตรี
☐ ธุรกิจส่วนตัว	☐ 20,001 - 30,000 บาท	☐ สูงกว่าปริญญาตรี
☐ รับจ้าง	☐ มากกว่า 30,000 บาท	
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....		

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยใน โรงเรียนเขตการศึกษา
ที่ 2 เครือจักรังสมุทรสาคร

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ในแบบสอบถาม แล้วกรณณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่มีผลต่อ
ความคิดเห็นของท่านมากน้อยเพียงใด ซึ่งแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
สวัสดิภาพด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ					
1. บริเวณโรงเรียนมีรั้วรอบ เพื่อความปลอดภัยให้กับนักเรียนในโรงเรียน					
2. โรงเรียนมียามและภารโรงรักษาความปลอดภัยในทางเข้าออกโรงเรียน					
3. โรงเรียนมีเจ้าหน้าที่หรือครูคอยให้คำแนะนำการเข้าออกโรงเรียนอย่างชัดเจน					
4. อุปกรณ์เครื่องใช้เกี่ยวกับไฟฟ้าในโรงเรียน เช่น ปลั๊กไฟอยู่เหนือมือเด็กและมีฝาปิดครอบปลั๊ก					
5. อาคารเรียน ห้องเรียน และห้องประกอบมีความมั่นคง แข็งแรง					
6. สภาพพื้นอาคารเรียนสะอาด ไม่ลื่น ไม่มีน้ำขัง และไม่มีกลิ่นเหม็น					
7. ขนาดของห้องเรียน โต๊ะเรียนเก้าอี้ ตู้เก็บของ กระดาน บอร์ดแบ่งเป็นสัดส่วนเหมาะสมกับจำนวนเด็ก					
8. มีการแบ่งอาคารเรียนเป็นสัดส่วนเหมาะสมกับเด็ก เช่น ห้องเรียน ห้องอาหาร ห้องนอน					
9. ห้องน้ำมีเพียงพอสำหรับเด็ก สะอาดโปร่งสามารถตรวจสอบความปลอดภัยของเด็กได้					
10. บริเวณโรงเรียนมีสนามหญ้าและปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา ร่มรื่นเพียงพอที่จะให้เด็กวิ่งเล่นและศึกษาธรรมชาติวิทยาได้					
11. โรงเรียนมีระบบการกำจัดขยะเป็นอย่างดีเพื่อป้องกันเชื้อโรคได้					
12. โรงเรียนอยู่ใกล้เขตชุมชนซึ่งสะดวกในการเดินทาง					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
13. โรงเรียนที่เป็นอาคาร 2 ชั้นขึ้นไปต้องเน้นความปลอดภัยเป็นพิเศษ มีราวกันขอบระเบียง แน่นหนา บันไดขึ้นลงมีราวจับกันเด็ก พลัดตกจากที่สูง					
สวัสดิภาพด้านสนามเด็กเล่น					
1. สนามเด็กเล่นเป็นสนามกลางแจ้งที่เด็กสามารถวิ่งเล่นได้สบาย มีร่มเงาไม้ ไม่ร้อน					
2. สนามเด็กเล่นมีเครื่องเล่นมีความปลอดภัย ครอบคลุมตามพัฒนาการของเด็ก เช่น ประเภทโหน ปีน ชิงช้า ม้าหมุน					
3. สนามเด็กเล่นมีพื้นที่ที่มีความหลากหลายของพื้นผิว เช่น พื้นดิน พื้นทราย พื้นหญ้า					
4. สนามเด็กเล่นมีอุปกรณ์ของเล่นที่ได้รับการตรวจสอบสภาพให้ปลอดภัยอยู่เสมอ ปราศจากอันตรายจากสีและสนิม					
5. แมว สุนัข และสัตว์เลี้ยงไม่สามารถเข้าไปในบริเวณสนามเด็กเล่นได้					
6. สนามเด็กเล่นอยู่ห่างจากที่จอดรถและทางเดินรถยนต์					
7. ครูดูแลในสนามเด็กเล่นทุกครั้งที่มีเด็กอยู่ในสนาม					
8. ครูแนะนำการเล่นอุปกรณ์ชนิดต่าง ๆ แก่เด็ก					
9. โรงเรียนมีการตรวจสอบการเล่นของเด็กเพื่อไม่ให้เป็นอันตรายต่อกัน เช่น แย่งของเล่น โยนทรายใส่ตาเพื่อน เป็นต้น					
10. เครื่องเล่นสนามจัดวางให้ห่างกันและมีพื้นที่ให้เด็กได้เล่นอย่างเพียงพอ เพื่อไม่ให้เด็กวิ่งชนกัน					
11. เครื่องเล่นสนามไม่ตั้งบนพื้นซีเมนต์และมีสนามหญ้าให้เด็กได้วิ่งเล่นอย่างปลอดภัย					
12. เครื่องเล่นควรมีการทำความสะอาดและตรวจสอบสภาพของสนามเด็กเล่นทุกวัน					
สวัสดิภาพด้านรถรับ-ส่งนักเรียน					
1. รถโรงเรียนอยู่ในสภาพที่ดีและมีใบแสดงยืนยันการตรวจสอบรถ					
2. คนขับรถโรงเรียนมีใบอนุญาตขับรถ					
3. คนขับรถโรงเรียนขับถูกกฎจราจรและมีประสบการณ์เพียงพอ					
4. โรงเรียนจัดอบรมคนขับรถโรงเรียนให้มีความรับผิดชอบและมารยาทในการขับรถ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
5. รถโรงเรียนป้ายติดข้างรถที่แสดงว่าเป็นรถโรงเรียน เช่น สีของรถ ไฟสัญญาณบนหัวรถและท้ายรถ					
6. ครูและคนขับรถดูแลความปลอดภัยของเด็กขณะอยู่ในรถและการขึ้น – ลงรถเมื่อถึงจุดหมาย					
7. รถโรงเรียนมีประกันชั้น 1 และให้ความคุ้มครองถึงเด็กในรถ					
8. รถโรงเรียนออกตามเวลาและมีครู หรือเจ้าหน้าที่ควบคุมรถที่มีความสนใจต่อความปลอดภัยของเด็ก					
9. ครูหรือเจ้าหน้าที่คุมรถจะให้เด็กคาดเข็มขัดนิรภัยทุกคนขณะนั่งในรถและถือประตูทุกครั้งเพื่อความปลอดภัยสำหรับเด็ก					
10. ครูหรือเจ้าหน้าที่คุมรถตรวจสอบจำนวนเด็กเพื่อให้ที่นั่งรถไม่แออัดทั้งก่อนขึ้นรถและลงรถ					
11. ครูหรือเจ้าหน้าที่คุมรถจัดสาธิตให้เด็กรู้จักความปลอดภัยขณะโดยสารรถ					
12. เมื่อผู้ปกครองมีปัญหาหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรถโรงเรียน โรงเรียนและคนขับรถจะรับฟังและแก้ไขตามคำแนะนำ					
สวัสดิภาพด้านโภชนาการ					
1. โรงเรียนจัดอาหารและของว่างให้เด็กโดยบุคลากรที่มีความรู้ด้านโภชนาการ					
2. โรงเรียนจัดให้ผู้จัดหาอาหารสำหรับเด็กต้องตรวจสอบสุขภาพเป็นประจำ					
3. ครูสร้างนิสัยที่ดีให้การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์กับเด็ก เช่น ผัก ผลไม้					
4. ห้องอาหารมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ไม่อับ หรือร้อน					
5. อาหารสำหรับเด็กต้องมีประโยชน์ สะอาด และน่ารับประทาน					
6. สถานที่ประกอบอาหารต้องอยู่ห่างไกลจากแหล่งปฏิกูล น้ำ โสโครก แหล่งเพาะพันธุ์แมลง					
7. ภาชนะใส่อาหารสำหรับเด็ก ต้องสะอาด ทำจากวัสดุที่ปลอดภัย และทนทาน					
8. ห้องปรุงอาหารต้องมีมุ้งลวดหรือตาข่ายป้องกันแมลงหรือสัตว์นำโรค					
9. น้ำดื่ม ^๑ น้ำใช้ ^๒ ต้องแยกจากกันอย่างชัดเจน และมีเพียงพอสำหรับเด็ก					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
สวัสดิภาพ ด้านสุขอนามัย					
1. มีการบันทึกสุขภาพประจำตัวนักเรียนเกี่ยวกับ น้ำหนัก ส่วนสูงและติดตามประเมินผลพัฒนาการโดยกุมารแพทย์					
2. มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตที่เหมาะสมกับวัยและความต้องการของนักเรียน					
3. มีการจัดบริการตรวจสุขภาพฟันโดยทันตแพทย์					
4. มีกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกาย					
5. มีการจัดบริการตรวจสุขภาพร่างกายโดยกุมารแพทย์ปีละ 2 ครั้ง					
6. มีการปฐมพยาบาลเมื่อเด็กเจ็บป่วย					
7. มีการจัดทำประกันอุบัติเหตุให้กับเด็ก					
8. ห้องน้ำห้องส้วมสะอาดและถูกสุขลักษณะ					

ถามคิดเห็นอื่น ๆ ถ้าท่านผู้ปกครอง/ครูมีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัย และเห็นควรจะได้รับ การปฏิบัติเพื่อป้องกัน หรือมีข้อแก้ไข และเสนอแนะดังต่อไปนี้

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม
 นชนก เสริมบุญครอง

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล

นางสาวนชนก เสริมบุญครอง

วันเดือนปีเกิด

12 เมษายน 2519

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

158 หมู่ 7 ซอยเสามันส์ ถนนบรมราชชนนี

แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา

จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10170

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

ครูประจำชั้น

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

4080 ซอยโปลิศแม่พระ แขวงดินแดง เขตดินแดง

จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10400

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2533

ประถมศึกษาปีที่ 6

จากโรงเรียนพระแม่มาลี กรุงเทพมหานคร

พ.ศ.2536

มัธยมศึกษาปีที่ 3

จากโรงเรียนพระแม่มาลี กรุงเทพมหานคร

พ.ศ.2539

มัธยมศึกษาปีที่ 6

จากโรงเรียนยานนาเวศวิทยาคม กรุงเทพมหานคร

พ.ศ.2542

ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) การศึกษาปฐมวัย

จากสถาบันราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร

พ.ศ.2550

การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การศึกษาปฐมวัย

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร